

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
FİNANSAL İKTİSAT VE BANKACILIK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GİNE EKONOMİSİNİN KALKINMASINDA
GELENEKSEL VE ALTERNATİF FİNANSAL
SİSTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

M'mah Sacko

Danışman
Prof. Dr. İsmail MAZGİT

2025

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
FİNANSAL İKTİSAT VE BANKACILIK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GİNE EKONOMİSİNİN KALKINMASINDA
GELENEKSEL VE ALTERNATİF FİNANSAL
SİSTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

M'mah Sacko

Danışman
Prof. Dr. İsmail MAZGİT

İZMİR - 2025

TEZ ONAY SAYFASI

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı ve Soyadı : M MAH SACKO
Öğrenci No : 2021800877
Tez Başlığı : Gine Ekonomisinin Kalkınmasında Geleneksel Ve Alternatif Finansal Sistemlerin Karşılaştırılması

Savunma Tarihi : 09.01.2025
Danışmanı : Prof.Dr. İsmail MAZGİT

JÜRİ ÜYELERİ

<u>Ünvanı, Adı, Soyadı</u>	<u>Üniversitesi</u>	<u>İmza</u>
Prof.Dr. İsmail MAZGİT	- Dokuz Eylül Üniversitesi	
Prof.Dr.Yaşar UYSAL	- Dokuz Eylül Üniversitesi	
Prof.Dr.Doğan UYSAL	-Manisa Celal Bayar Üniversitesi	

M MAH SACKO tarafından hazırlanmış ve sunulmuş olan bu tez savunmada başarılı bulunarak oy birliği () / oy çokluğu () ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Zehra Nilüfer KARACASULU
Müdür

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Gine Ekonomisinin Kalkınmasında Geleneksel Ve Alternatif Finansal Sistemlerin Karşılaştırılması” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

3.1.2025

M'mah SACKO

İmza

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
Gine Ekonomisinin Kalkınmasında Geleneksel ve Alternatif Finansal
Sistemlerin Karşılaştırılması
M'mah SACKO

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İktisat Anabilim Dalı
Finansal İktisat ve Bankacılık Programı

Bu çalışmanın amacı, Gine ekonomisinin kalkınması için uygun finansal sistemi incelemektedir. Geleneksel ve alternatif finansal sistemler karşılaştırılarak Gine ekonomisinin gelişimine uygun, katılım ve uyum sağlayan her bir sistemin etkinliği ve bu finansal sistemlerin Gine toplumunun yaşam seviyesini, ekonomik büyümeyi ve girişimcilik faaliyetlerini nasıl geliştirebileceği tespit edilecektir. Her sistemin avantaj ve dezavantajları üzerinde durulacaktır.

Çalışmada finansal sistemin çeşitlendirilmesine önem verilmektedir. Finansal katılımı başarmak için finansal kurumların, yöntemi, alternatif sistemleri, Tontine gibi alternatif finansal enstrümanlar geliştirmesi ve yenilik yapması teşvik edilmelidir. Ayrıca, sürdürülebilir finansal ve bankacılık kurumlarıyla birlikte halkın hisse senedi yatırımlarını teşvik edecek bir borsa sistemi kurulması gerekmektedir.

Finansal kurumlar, ister bankacılık isterse mikrofinans kurumları olsun, halka yakın olmalı, karşılaştıkları sorunları dinlemeli ve çözüm üretmelidir. Eğitim atölyeleri aracılığıyla bilgi asimetrisi sorununu azaltmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Gine'nin kırsal bölgelerinde daha fazla finansal hizmet sunulması ve şubelerin çoğaltılması teşvik edilmelidir.

Son olarak, çalışma, karar vericilere, girişimcilere ve hükümete mevcut olan informal finansal faaliyetlerin (Tontine) gelişmesi, resmileşmesi ve dijitalleşmesinin hem devlet hem de toplum için ne kadar önemli olduğunu

vurgulamaktadır. Literatür taraması yoluyla ekonomik kalkınma ve finansal kalkınma arasındaki ilişki ele alınmış ve birbirini tamamlayıcılığı üzerine vurgu yapan yazarlara katılınmaktadır.

Çalışmada, Gine Ulusal İstatistik Enstitüsü, Gine Merkez Bankası (BCRG) yıllık raporları, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) raporları ve belgeleri, 2024 Afrika Ekonomik Görünüm Raporu ve Gine Özel Yatırım Teşvik Ajansı (APIP-Gine) verileri gibi resmi kaynaklardan elde edilen ikincil verileri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Sistem, Geleneksel ve Alternatif Finans, Gine Ekonomisinde Finansal Katılım.

ABSTRACT

Master Thesis

A Comparative Analysis of Traditional and Alternative Financial Systems in the Development of the Guinean Economy

M'mah SACKO

Dokuz Eylül University

Graduate School Of Social Sciences

Department of Economic

Finance economic and Economic Program

This study aims to examine the efficient and suitable financial system for the development of the Guinean economy. By comparing traditional and alternative financial systems, the effectiveness of each system that provides better suitability, participation, and compliance for the development of the Guinean economy will be determined, as well as how these financial systems improve the living standards of the Guinean society, economic growth, and entrepreneurial activities. The advantages and disadvantages of each system will be discussed.

The study emphasizes the diversification of the financial system. To achieve financial inclusion, financial institutions should be encouraged to develop and innovate alternative financial instruments such as crowdfunding, venture capital, investment markets, and Tontines. Additionally, a stock market system should be established to promote public investment in equities, along with sustainable financial and banking institutions.

Financial institutions, whether banking or microfinance institutions, should be close to the people, listen to their problems, and produce solutions. Efforts should be made to reduce the problem of information asymmetry through training workshops. The provision of more financial services and the expansion of branches in rural areas of Guinea should be encouraged.

Finally, the study emphasizes to decision-makers, entrepreneurs, and the government the importance of the development, formalization, and digitalization of existing informal financial activities (Tontine) for both the state and society. Through a literature review, the relationship between economic development and financial development is examined, and the study agrees with authors who emphasize their complementarity. It is hypothesized that bringing these two systems together can contribute to the rapid growth of the economy. The data used is derived from secondary data from the IMF, the World Bank, and the Central Bank of Guinea.

Keywords: Financial System, Traditional and Alternative Finance, Financial Inclusion in the Guinean Economy.

GİNE EKONOMİSİNİN KALKINMASINDA GELENEKSEL VE ALTERNATİF FİNANSAL SİSTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL SİSTEMİ KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVELERİ

1.1. FİNANSAL SİSTEM	5
1.1.1.1. Doğrudan Finansman	6
1.1.2. Dolaylı Finansman	7
1.2. FİNANSAL SİSTEM ÖNEMİ VE RÖLÜ	9
1.3. FİNANSAL PİYASALAR	10
1.4. FİNANSAL ARACILAR	11
1.5. FİNANSAL SİSTEMİN ESAS FONKSİYONLAR	11
1.6. PARA VE SERMAYE PİYSASI	12
1.6.1. Para Piyasası	12
1.6.2. Sermaye Piyasası	12
1.6.3. Sermaya Piyasa Yapısı	12
1.6.3.1. Birincil Ve İkincil Piyasası	13
1.6.3.2. Organize Olmuş- Organize Olmaması Piyasalar	13
1.7. FİNANSAL KALKINMA VE İKTİSADİ KALKINMA İLİŞKİYİ	15
1.7.1. Literatür Çalışma	16

İKİNCİ BÖLÜM

GİNE EKONOMİSİNİN ÖZELLİKLER

2.1. DÜNYA EKONOMİK BÜYÜMESİ	20
2.2. GİNE CUMHURİYETİ'NİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU	22
2.2.1. Coğrafi Ve Demografik Yapı	23
2.2.2. Doğal Kaynaklar	24
2.3. GİNE CUMHURİYETİ'NİN MAKROEKONOMİK VE FİNANSAL BÜYÜME PERFORMANSI	26
2.3.1. Gine'nin Genel Ekonomik Faaliyetlerinin Gelişimi Reel Gsyih Büyümesi	26
2.3.2. Gine'nin Ekonomik Büyümesine Sektörlerin Dağılımı	32
2.4. EKONOMİK FAALİYETİN SEKTÖREL GELİŞİMİ	34
2.4.1. Tarım Sektörü	34
2.4.2. Madencilik Ve Sanayi Sektörü	36
2.4.3. Hizmet Sektörü	39
2.4.4. Ticaret Sektörü	40
2.4.4.1. Dış Ticaretin Durumu Ve Gelişim	40
2.4.4.2. İhracat	42
2.4.4.3. İthalat	43
2.4.5. Gayri Resmi Sektör (Enformel) Ve Yolsuzluk	44
2.4.6. Yolsuzluk	46
2.5. GİNE FİNANS SİSTEMİNİN YAPISI	47
2.5.1. Bankacılık Sektörü	49
2.5.2. Mikro Finans Kuruluşları	53
2.6. INFORMEL FİNANSAL SEKTÖRÜ	57
2.6.1. Informel Sektörün Büyüklüğü	57
2.6.2. Informal Sektörün Sunduğu İşlerin Kalitesi	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GELENEKSEL VE ALTERNATİF FİNANSAL SİSTEM
KARŞILAŞTIRMASI

3.1. GELENEKSEL VE ALTERNATİF	59
3.1.1. Banka Ve Mikro Finans Sistemi Karşılaştırması	59
3.1.2. Bankacılık Finansal Sistemi	60
3.1.3. Alternatif Finansal Sistemi	60
3.2. GRAMEEN BANKASINA GÖRE MİKRO FİNANSIN YÖNTEMİ	61
3.2.1. Grup Kefaleti Finansmanı	62
3.2.2. Tek Garantili Grup Kredisi	62
3.2.3. Bireysel Kredi	62
3.3. GİNE'DEKİ ALTERNATİF FİNANSMAN SİSTEMİ (TONTİNE)	63
3.3.1. Tontine Tanımı	64
3.3.2. Sistemin Yükseliş Nedenleri	64
3.3.3. Tontine Özellikleri Ve Avantajları	65
3.4. TONTİNE, ÜÇ TEMEL ÖZELLİK İLE KARAKTERİZE EDİLİR	65
3.4.1. Avantajları	66
3.4.2. Riskler	66
3.4.3. Tontine'de Risk Paylaşımı	67
3.5. TONTİNE ŞEKİLDE FİNANSMAN TÜRLERİ	67
3.5.1. Kendi Kendine Finansman Tontine	67
3.5.1.1. Basit Tontine	68
3.5.1.2. Eşitlikçi Ve Dayanışma	69
3.5.1.3. Finansal Tontine	69
3.5.2. Yatırım Ve Sosyal Amaçlı Tontine (Tasarruf Sandığı)	70
3.5.3. Sosyal Sigorta Tasarrufu Tontine	71
3.6. TONTİNİN FONSYONLAR	72
3.6.1. Tontine Kuruluşu	72
3.6.2. Üyelik Yöntemi	72
3.7. FİNANSMAN KAYNAĞI	72
3.8. TONTİNE SÜRE	73
3.9. TONTİN'DEN AYRILMA	73

3.9.1. Tontine’lerin Hukuki Statüsü	73
SONUÇ	77
KAYNAKÇA	81

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AEO	Batı Afrika Ekonomisi (Afrique Economique de l'Ouest)
ATM	Automated Teller Machine
BAD	Afrika Kalkınma Bankası (Banque Africain pour le Développement)
BCRG	Gine Merkez Bankası (Banque Centrale de la République de Guinée)
CEC	Tasarruf ve Kredi Kooperatifi (Coopérative D'Epargne et de Crédit)
ECOWAS	Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (Economic Community of West African States)
EME	Elektronik Para Kuruluşu (Etablissement Money Electronique)
GNF	Gine Frangı (Franc Guinéen)
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
IARDT	Yangın, Kaza, Çeşitli Riskler ve Nakliyat Sigortası (Assurance Incendie, Accidents, Risques Divers et Transport)
IMF	Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)
INS	Gine Ulusal İstatistik Enstitüsü (Institution Nation de la Statistique de Guinée)
MFK	Mikro Finans Kuruluşu (Institution de Microfinance)
OCDE	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation de Coopération et de Développement)
RGPH	Genel Nüfus ve Konut Sayımı (Recensement Général de la Population et l'Habitat)
SA IMF	Anonim Mikrofinans Kuruluşu Şirketi (Société anonyme d'institution de microfinance)
UFA2020	Evrensel Finansal Erişim 2020 (The Universal Financial Access 2020)

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Küresel Ekonomi Perspektifi	s. 21
Tablo 2 : Temel Sosyal Göstergeler	s. 25
Tablo 3 : Temel Makro Ekonomik Göstergeler	s. 31
Tablo 4 : Gine’de Karşılan Kaynaklar	s. 37
Tablo 5 : Gine’nin İhracatında Başlıca Ürün Grupları 2024	s. 41
Tablo 6 : Başlıca İthal Ürünler	s. 42
Tablo 7: Bankacılık Sektörünün Yapısı	s. 51
Tablo 8: Gine Bankacılık Sektörüne Genel Bakış 2022	s. 52
Tablo 9: Bankalardaki Mevduatların Gelişimi (Milyar Gine Frangi Cinsinden)	s. 52
Tablo 10: 2021-2022 Arasında Mfk Kategorilerine Göre Hizmet Noktası Dağılımı Sayısı	s. 54
Tablo 11 : Ana Sektör Toplamlarının Gelişimi Ve 2018/2022 Dönemine Göre Değişimi	s. 55
Tablo 12 : Sektörlere Göre Verilen Kredilerin Yıllık Değişim Oranı (%)	s. 56
Tablo 13 : 2022 Yılında Ödemeyen Krediler (Riskli Krediler)	s. 57
Tablo 14 : Geleneksel Ve Alternatif Finans Sistemi Karşılaştırması	s. 74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Finansal Sistem Fon Akımı (1.000 Dolarlık Tasarruf 1.000 Dolarlık Yatırıma Dönüşüyor).	s. 6
Şekil 2: Dolaylı Finansman	s. 7
Şekil 3: Gsyih Büyüme Oranındaki Değişim	s. 29
Şekil 4: Enflasyon	s. 30
Şekil 5: İşsizlik Büyüme Oranı	s. 31
Şekil 6: Gsyih'nin Sektörler Dağılımı (%)	s. 33
Şekil 7: Ekonomik Büyümeye Sektörel Katkı %	s. 34
Şekil 8: Tarım Ve İlgili Sektörlerde Katma Değer Dağılımı	s. 36
Şekil 9: Gine'nin Farklı Şehirlerden Maden Kaynaklarının Dağılımı	s. 37
Şekil 10: Madencilik Ve Sanayi Sektörlerinde Katma Değer Dağılımı	s. 38
Şekil 11: Hizmet Sektörlerinde Katma Değer Dağılımı	s. 39
Şekil 12: 2022-2023 Yılları Arasında Ticaret Hacmindeki Değişim (Milyarlar Gnf)	s. 41
Şekil 13: Başlıca Ülkeler İtibari İle Dış Ticaret	s. 43
Şekil 14: Gine'nin ÜLkelere Göre İthalatı 2023 (Milyon Dolar, % Pay)	s. 43
Şekil 15: 2015-2021 Yılları Arasında Faaliyet Sektörlerine Göre Ortalama Gayri Safi Katma Değerde İformel Sektörün Ağırlığı	s. 45
Şekil 16: Informal Finansa Yönelmenin Nedenleri	s. 47

GİRİŞ

Genel olarak finansal hizmetler, ister geleneksel finansal kurumlar (bankacılık sistemi) ister alternatif finansal kurumlar (mikro finans) olsun, küresel düzeyde karşılanması gereken büyük zorluklar barındırmaktadır. Dünya çapında yaklaşık iki milyar insan bankacılık hizmetlerinden faydalanamıyor ve sabit bir bankacılık sistemine erişimi bulunmuyor (UFA, 2020: sy). İnsanların büyük çoğunluğu banka hesabına sahip olsalar bile, bankacılık hizmetlerine (örneğin krediye) erişimleri kolaylaşmamaktadır. Hatta bazıları maaş ipoteği vermek zorunda kalıyor, banka, likidite eksikliğini karşılamak için maaşlarını teminat olarak kabul ediyor. Start-uplar, küçük ve orta ölçekli işletmelerin çoğu, çok yüksek bankacılık maliyetleriyle karşı karşıya kalıyor. Geleneksel bankaların spesifik bir müşteri hedefi vardır (ödeme gücü olanlar), bankacılıkta zorluk yaşayan kişiler için borçlanma oranları %20'ye kadar çıkabiliyor. Bu durumu, geleneksel bankacılık sistemin (Banka) küresel ölçekte bile kapsayıcı olmadığını göstermektedir. Ulusal Finansal Katılım Stratejisi, 2020 yılına kadar evrensel finansal erişim sağlayan küresel ölçekte UFA 2020 (Evrensel Finansal Erişim 2020) girişiminin bir parçasıdır. Finansal katılım günlük hayatı kolaylaştırır; ailelerin ve işletmelerin uzun vadeli hedeflerden beklenmedik acil durumlara kadar her şeyi planlamasına yardımcı olur. Bir banka hesabına sahip olan kişilerin tasarruf, kredi ve sigorta gibi diğer finansal hizmetleri kullanma, iş kurma ve büyüme, eğitim veya sağlığa yatırım yapma, riskleri yönetme ve finansal şoklara dayanma olasılıkları daha yüksektir ve bu da yaşamlarının genel kalitesini artırabilir.

Afrika'da nüfusun %35'i banka hesabına sahipken, dünya çapında bu oran %61,5'tir. Dünya nüfusunun %27,4'ünün resmi tasarrufları bulunurken, Afrika nüfusunun yalnızca %15,4'ü bir finans kurumuna para yatırmaktadır. Bankacılık hizmetlerine erişim Afrika'da genel olarak en zenginlere, entelektüellere (okur-yazar olanlar), orta ve ileri yaşlarda olanlara (30 yaş ve üstü), iş dünyasına ve üst sınıf çalışanlara ayrılmıştır. Banka hizmetine erişimi olmayanlar (özellikle kadınlar), finansal hizmet lüksüne sahip değildir. Bunun başlıca nedeni bilgi asimetrisi, finansman eksikliği ve aynı zamanda finans kurumuna olan güven eksikliğidir (Evrensel Finansal Erişim 2020: sy).

Mobil para gibi dijital hizmetlerin sunulması sayesinde, Gine'deki finansal katılım iyileşmiştir. Yetişkin nüfus içinde dijital hesap sahiplerinin oranı 2014'te %7'den 2017'de %23,5'e yükselmiştir. Bankalar ve finans kurumları, önemli zorluklarla yüzleşmektedir. Bu zorluklar esas olarak kentsel ve kırsal alanlar arasındaki eşitsizliklerin, zenginler ile yoksulların veya okuryazarlık becerileri yüksek olanlar ile düşük olanların, gençler ve kadınlar gibi bu konuda dezavantajlı olanların diğerleriyle arasındaki uçurumların kapatılması ve aynı zamanda dışlanan grupların gerçekten ihtiyaç duydukları dijital ve finansal yeteneklere sahip olmalarının sağlanması meselesidir (World Bank, 2018: sy).

Çalışma, Gine'de finansal katılımın (banka/finansal kurum) teşhisini sunmakta, Gine'de finansal hizmetlere erişimi zorlaştıran ana faktörlere değinmektedir ve aynı zamanda Gine finansal ekosisteminin paydaşları ve hükümete çözüm önerileri sunmaktadır.

Birinci bölümde: Finansal sistemin teorik çerçevesi, finansal önemi anlatılmış ve finansal sistemin fonksiyonlarına ilişkin bilgi verilmiştir. Finansal sistem piyasalar doğrudan, dolaylı finansal sistemi para ver sermaye ele alacaktır. Aynı zamanda Finansal gelişme ve iktisadi gelişme ilişkisi de bahsetmiştir.

İkinci bölümde: Gine'de sosyo-ekonomik ve makroekonomik durum hakkında temel bilgiler verilmiştir. Tarım, sanayi ve ticaret sektörlerinin Gine ekonomisindeki konumu ve ekonomik büyümeye katkıları açıklanmıştır. Gine'nin ekonomik büyümesinde bankacılık sektörünün, alternatif finansal sektörün yapısını değinilmiştir.

Üçüncü bölümde ise Gine ekonomisinin kalkınması ve toplumsal refahın artırılması açısından, geleneksel ve alternatif finansal yöntemlerin hangisinin daha uygun olduğu tartışılmıştır. Son olarak, bu kapsamda yönetimin alması gereken önlemlere ilişkin öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma Sorusu Ve Amacı;

Araştırmamızda, geleneksel finansal sistem (banka) ile alternatif finansal sistem (mikro finans ve tontine) arasındaki karşılaştırmayı yapıyoruz. Hangi sistemin daha uygun olduğunu ve informal finansal sektörler arasındaki sinerjileri belirleyerek marjinalize olmuş nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için stratejiler geliştirmeyi amaçlıyoruz. Çalışmada belirli bir sektörü desteklemiyoruz, fakat sektörlerin

tamamlayıcılığına vurgu yapıyoruz. Devlete, zaten var olan ve Gineliler tarafından yaygın olarak kullanılan informal sistemi (tontine) iyileştirmeyi, projelerin finansmanını kolaylaştırmak için borsayı geliştirmeyi öneriyoruz.

Türk sermaye piyasaları kanunu ve Grameen Bankası'ndan ilham alarak, Gine hükümetine informal sistemi (tontine) formalize etmek ve düzenlemek için bazı yasa ve düzenlemeler önermekteyiz. Ayrıca, nüfusun krediye erişimini kolaylaştırmak, üretim, dönüşüm ve ticari faaliyetleri geliştirmek, güçlendirmek ve çeşitlendirmek için yeni bir kredi ve finansman yaklaşımı deneyimi olarak borsanın kurulmasını teşvik ediyoruz

Araştırma Sorunu;

Gine ekonomisinin kalkınmasında en uygun finansal sistemin hangi sistem olduğunu odaklanmaktadır. Bunu için Gine ekonomisinin yapısı, en fazla kullanılan finansal sistemi nedir?

Kaç tane finansal sistem var?

Var olan finansal sistemi erişilebilirlik nasıl? Bütün toplum ve KOBİ'ler finansman sağlanıyor mu? Alternatif finansal sistem tontine nasıl geliştirebilir, daha fazla finansal katılım için sorular açıklamaya çalışmaktadır.

Amacı;

Çalışmamızın temel amacı, Gine'deki finansal sistemin işleyiş biçimini açıklamaya ve anlamaya çalışmaktır. Bankalar, mikro finans kuruluşları ve informal finansman (Tontine) gibi farklı finansal kurumların bu sistemde nasıl bir rol oynadığı ve sürdürülebilir finansal hizmetler sunarak yoksulluğa karşı mücadeleye nasıl katkıda bulunabileceği incelenecektir.

Spesifik amaçlar şunlardır.

a) Geleneksel ve alternatif finansal sistemlerin karşılaştırılması.

b) Ulusal ekonominin mevcut durumu ve finansman yapılarının değerlendirilmesi, bu yapıların müdahale mekanizmaları ve işleyiş biçimlerinin (banka, mikro finans, Tontine) analizi.

c) Devlete, finansal kapsayıcılığı artırmak, formal finansman kaynaklarını çeşitlendirmek amacıyla informal sistemin geliştirilmesi için stratejiler önerilmesi.

Hipotezi;

Tezin hipotezi bankacılık sektörü gibi geleneksel ve mikro finans girişimleri gibi alternatif finansal sistemlerinin birbirinin eksiklerini tamamlayacak şekilde bir araya getirilmesinin ekonomik kalkınmaya katkıda bulunabileceğidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

FINANSAL SİSTEMİ KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVELERİ

Bu bölümde teorik çerçevede finansal sistem ele alınacak ve finansal kurumlar ve piyasalar tanıtacaktır. Bu çerçevede finansal sistemin ekonomik büyüme açısından önemi üzerinde durulacaktır.

1.1. FINANSAL SİSTEM

Geleneksel finansal sisteme (ticari ve yatırım bankaları, sigorta şirketleri vb.) ve alternatif finansal sisteme (katılım finansı, mikro kredi, borsalar, para transferleri) dahil olmak üzere finansal kurumların, finansal piyasalar bir araya gelerek oluşturduğu bir ağıdır. Bu finansal sistemlerini, fazla kaynağa sahip olan aktörlerden (finansman kapasitesine sahip aktörler) sermaye yaratımını kolaylaştırarak, fonların daha az kaynağa sahip olan aktörlere (finansman ihtiyacı duyan aktörler) transferini sağlar (Ensae, 2024: 1).

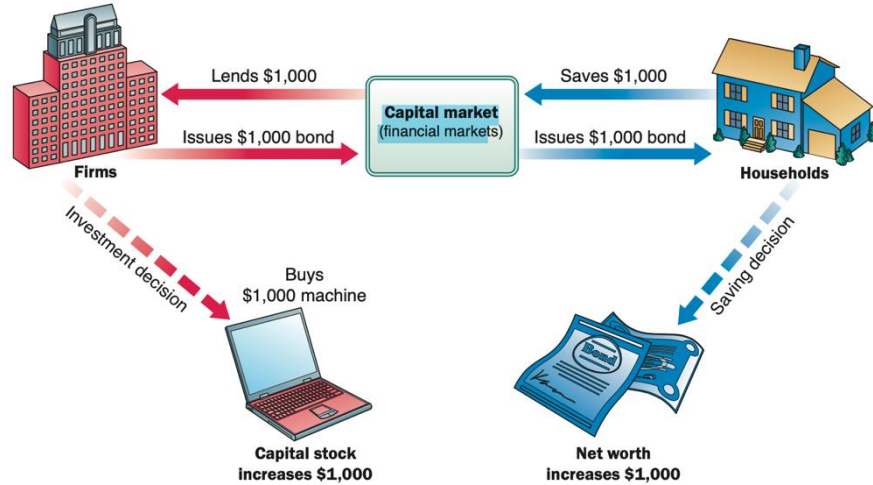
Makroekonomik bağlamda, fon sağlayabilen aktörler genellikle hane halkları olarak, fon ihtiyacı duyan başlıca aktörler ise şirketler, devletler ve kamu idareleridir. Bu fon transferi, esas olarak iki şekilde gerçekleşir doğrudan finansman ve dolaylı finansman.

Finansal sistemi şirketler kesimi, kamu kesimi ve hane halkını doğrudan ve dolaylı finansal kaynak sağlama alternatifine sahiptir. Doğrudan finansman hisse senedi, tahvil, finansman bonosu vb. menkul kıymetlerin şirketler tarafından yatırımcılara arz edilmesi yoluyla sağlanır. Dolaylı finansman ise, tasarruf sahiplerinin bankalar ve benzeri finansal araçlara yatırdığı fonların şirketlere kredi olarak kullanılmasıyla gerçekleşir (Bastı, 2013: 1). Finansal piyasalarda fon transferi doğrudan finansman ve dolaylı finansman olmak üzere iki şekilde gerçekleşir.

1.1.1. Doğrudan Finansman

Doğrudan finansman, firmaların tahvil ve hisse senedi gibi finansal varlıkları çıkararak doğrudan tasarruf sahiplerine arz etmesi şeklinde gerçekleşir. Aslında, bu finansman modelinde, firmalar yatırım bankası veya aracı kurum olarak adlandırılan finans sektörü şirketlerinden ücret karşılığında danışmanlık, aracılık vb. hizmetler alırlar. Bu finansman şeklinin doğrudan finansman olarak adlandırılmasının nedeni, şirketlerin çıkardığı menkul kıymetlerin (finansman bonosu, tahvil, hisse senetleri, vb. enstrümanların) değişime uğramadan yatırımcılara arz edilmesidir. Başka bir ifadeyle, tasarruf sahiplerinden şirketlere fon aktarılırken tek bir finansal varlığın kullanılmasıdır. Doğrudan finansmana aracılık, yatırım bankaları ya da aracı kurumlar vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Doğrudan finansman, ortaklık hakkı sağlayan (hisse senetleri satın alınarak) ve alacaklılık hakkı sağlayan (finansman bonosu, tahvil vb. satın alınarak) finansman olmak üzere iki farklı şekilde gerçekleşebilmektedir (Bastı, 2013: 5). Böyle bir durumda işlemi işlemin tarafları birbirlerinin risklerini üstlenmektedir (Mazgit, 2007: 14). Aşağıdaki şekil 1’de doğrudan finansmanın nasıl çalıştığını göstermektedir.

Şekil 1: Finansal Sistem Fon Akımı (1.000 Dolarlık Tasarruf 1.000 Dolarlık Yatırıma Dönüşüyor).

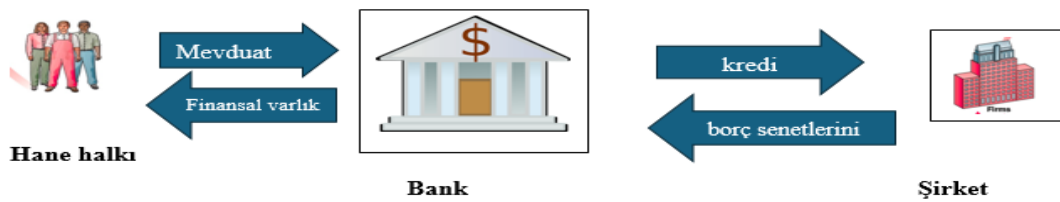
Kaynak: (Case, Fair , Oster, 11th edition 2014: 270)

Şekil 1’de tasarruf fazlası olan birimler, tasarruf etme kararıyla finansal piyasasında (Bankada ya da borsada) 1<000\$ mevduat yatırır ya da tahvil satın alır, yatırıldı mevduat vade sonunda faiz alır. Ayrıca aracı kurum topladığı 1000\$ fon ihtiyaç olan (Şirketler, işletmeciler, Devlet, vb.) karşılık olarak borç verir ve borcun hangi koşullarda ve ne zaman ödeneceğini belirten bir borç senedi alır. Borçlu aldığını kredi girişimcilik yaparak yoksa çalıştırarak ekonomi büyümesi katkıda bulunur. Bu nedenle finansal sisteminin güçlü olan ülkeler ekonomilerinin de güçlüdür. Doğrudan finansman tür, fon talep eden birimler, finansal varlığı alım satılması süreçte, finansal kurumlar değil, o finansal varlığı ihraç eden şirket yada birimler doğrudan ilişkisidir.

1.1.2. Dolaylı Finansman

Dolaylı finansmanda ise, tasarruf sahiplerinin fonları tasarruf açığı olan firmalara aktarılırken en az iki farklı finansal varlık kullanılır. Örneğin, hane halkları tasarruflarını ticaret bankalarına vadeli olarak yatırdığında, bankadan hesap cüzdanı, dekont, mevduat sertifikası gibi bir finansal varlık satın almış olurlar. Ticaret bankaları da, kendi finansal varlıkları karşılığında topladıkları mevduatı şirketlere kredi olarak kullanırken, kredi alan firmaların borç senetlerini satın alırlar. Aracı kurumlar dışındaki tüm finansal kurumlar dolaylı finansmana aracılık ederler. Ticaret bankaları, sigorta şirketleri, menkul kıymet yatırım fonları, menkul kıymet yatırım ortaklıkları, finansal kiralama şirketleri, tüketici finansman şirketleri, emeklilik fonları ve faktöring şirketleri dolaylı finansmana aracılık eden finansal kurumlara örnek olarak verilebilir. Böyle bir dolaylı finansman ilişkisinde fon aktarımına aracılık yapan banka taraflara ilişkin riskleri kendi üstlerine alırlar.

Şekil 2: Dolaylı Finansman

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Günümüzde gelişmiş ülkelerin hem doğrudan, hem de dolaylı finansman yöntemleri kullanılmaktadır. Gelişmiş ülkeler örnek olarak (ABD VE AVRUPA) finansal sistemler ister banka isterse sermaye piyasası olsun finansal sistemlerine oldukça gelişmiştir. ABD yenilikçi (teknoloji) sektörler giderek gelişmektedir. Çünkü start-up'lar ve küçük girişimciler finansal sistemi (Kredi) kolay bir şekilde erişebilirler.

Örneğin: Facebook, parlak bir fikri olan genç bir adamın hikayesi. Ancak bu fikir, fon sağlanmadan hayata geçirilemezdi. İyi bir fikir bir şirketi kurmak için yeterli değildir; şirketlerin başlangıç veya üretim geliştirme için fonlara ihtiyacı vardır. 2009'da Business Week'teki bir makaleye göre, Facebook 100 milyon dolarlık bir kredi arıyordu. (Krugman, Wells, 2015: 462-463). Bu kredinin bir kısmı, işletmeye ortak olan yatırımcılardan geldi ve diğer kısmı borç olarak alındı. Bir fikri uzun vadeli büyüme için gerçeğe dönüştüren sistem, finansal sistemdir. Bu sistem, tasarruf sahiplerinin fonlarını üretken yatırımlara yönlendirir. Bu sistem olmadan Facebook gibi şirketler maksimum verimliliğe ulaşamazlardı.

Fakat gelişmekte olan ülkelerde hisse senetleri karşılığında sağlanan finansmanın toplam finansman içindeki ağırlığı, genel olarak oldukça düşük seviyelerdedir. Gelişmekte olan ülkeler firmaların tahvil çıkarak fon sağlamasına ve bu tahvillerin işlem gördüğü ikincil tahvil piyasalarına ise nadiren rastlanmaktadır.

Uluslararası Finans Kurum'un en son araştırmasına göre, Sahra Altı Afrika'daki KOBİ'lerin yarısına kadarı her üç KOBİ'den biri finansal taahhütlerini yerine getirememekte veya kısmen yerine getirebilmektedir. Afrika'daki KOB'lerin 421 milyar ABD dolarından çok daha fazla bir finansman açığıyla karşı karşıya olduğunu tahmin ediyor. Sonuç olarak, yüksek işlem maliyetleri, işletmeler ve bankalar arasındaki iletişim boşlukları, önemli risk primleri ve ağır teminat şartları, Afrika'daki KOBİ'lerin krediye erişimini engellemektedir. Bu unsurlar, özellikle yeni veya yaratıcı şirketler olan, kredi geçmişi az veya hiç teminatı olmayan işletmeler için önem taşımaktadır. Birçok Afrika ülkesinde nispeten etkisiz bir bankacılık sektörü tarafından daha da kötüleştirilmektedir. Tahvil veya hisse senedi piyasası gibi alternatif finansman araçları, KOBİ'ler için neredeyse hiç uygulanabilir değildir ve çoğu Afrika ülkesinde henüz emekleme aşamasındadır.

Fofanaya göre, Gine’de fon talebi eden birimler yaklaşık %63’ü kredi kurumlarından finansman talebinin reddedildiğini söylemiştir (Fofana, 07.03.2023: 26). Buna informal finansal sistemi ‘tontine¹’ gibi yol açmaktadır aynı zamanda Gine’de finansal sistemi gelişmemesi ve düzgün işlememesi göstermektedir. Gine’de tasarrufların şirketler kesimine aktarılmasında, doğrudan ve dolaylı finansman yönteminin sadece ticaret bankalar tarafında yapılmaktadır.

Bu yüzden bu çalışmada ilerde bölümlerde informal ve formal finansal sistemi nasıl birlikte çalışmalı, Gine bulunduğunu informal finansal sistemi gelişmesi konusunda, diğer ülkeler finansal sistemi kanunlar örnek alınarak öneriler bulunmaktadır. Çünkü Finansal sistemi gelişmesi ülkenin ekonomisini dönüşümü ve kalkınması sağlar. Finansal sektörün büyümesi ve gelişmesiyle ülke ekonomisinin de büyümesi ve gelişmesi, hane halkı refahı artırması, yatırımcı ve girişimciler işleri gelişmesi aynı yönde doğru orantılı olarak artacaktır. Dolayısıyla ülke ekonomilerini etkileyen en büyük etkenlerden birisinin Finansal sektör ve bankacılık olduğu görülmektedir. (Aglietta, 4.edition 2005: 7-10).

1.2. FİNANSAL SİSTEM ÖNEMİ VE RÖLÜ

Finans sisteminin gelişimi, ekonomik gelişmenin bir ön koşulu olarak giderek daha fazla kabul görmektedir. Zira, hane halkı, girişimciler hatta devlet için karşılıklı olarak avantajlı ekonomik işlemlere imkan tanımaktadır.

- Uzun vadeli yatırım projelerinin finansmanı için tasarrufun mobilize edilmesini kolaylaştırır (Bagehot 1873: 45).
- Finans sistemi, kredi yoluyla üretimi teşvik ederek yenilikçi projelere yönelik fonların belirlenmesi ve yönlendirilmesi suretiyle ekonomik büyümeyi destekler (Schumpeter 1934: 137-148).

Asıl rolü, sermayenin optimal dağılımı olup, ekonominin finansmanını sağlar ve böylece ekonomik büyümenin teşvik edilmesine katkıda bulunur. Finansal krizler

¹ Tontine: resmi olmayan alternatif finansman türüdür.

Örneği: Kenya ‘Chama’ adlı geçiyor , insanların kaynaklarını bir araya getirdiği resmi olmayan grup yatırımlarıdır. Genellikle yakın sosyal bağları olan kişiler tarafından oluşturulur ve çoğunlukla gayrimenkule yatırım yaparlar, ancak tanıdıkları ve güvendikleri KOBİ'lere veya bireylere de kredi verebilirler. Tahminlere göre, Kenyalıların üçte biri, toplamda yaklaşık 300 milyar Kenya şilini (yaklaşık 3 milyar dolar) yöneten 300.000 Chamadan birine üye. (Ogbannaya, 2011).

bu rolün dolaylı bir kanıtıdır. Finans sistemindeki bir düzensizlik veya tıkanıklık genellikle ciddi bir resesyona yol açar.

1.3. FİNANSAL PİYASALAR

Finansal piyasa, bankacılık, hisse senedi ve tahvil piyasaları gibi piyasalarla karakterize olup, özel tasarrufları ve yabancı kredileri yatırım harcamalarına, devlet borçlarına ve yabancı borçlara yönlendirir (Case, Fair , Oster 11th edition 2014: 318).

Finansal piyasalar, hane halklarının mevcut tasarruflarını ve birikmiş tasarruflarını veya varlıklarını finansal varlık satın alarak yatırdıkları, aynı zamanda şirketlerin fon sağlayabileceği bir yerdir. Bir şirket, finansal piyasada aşağıdaki gibi çeşitli finansal varlık türleri aracılığıyla fon sağlayabilir:

- Sabit getirili menkul kıymetler (borçlar) ihraç ederek, örneğin tahviller.
- Hisseler veya paylar (sermayesinin veya özvarlıklarının bir kısmı) ihraç ederek.

Tahvil, borç alanın, belirli bir tarihte (vadesi) kadar belirli aralıklarla tahvil sahibine ödeme yapmayı taahhüt ettiği sözleşmesel bir yükümlülüktür. Başka bir deyişle, faiz getiren bir borç senedidir. Tahviller, kredi görüşmelerinin maliyetini düşürür. Ayrıca, tahvil alıcıları, not şirketlerinden borç veren şirketin güvenilirliğini ücretsiz olarak kontrol etme imkanına sahip olarak, temerrüt riskini azaltabilirler. Genel olarak, riski yüksek olan tahviller, yatırımcıyı çekmek için daha yüksek faiz oranları sunar. Tahvil ile hisse senedi arasındaki temel fark, tahvilin vadesinde mutlaka ödenmesi gereken bir borç vadesi olmasıdır. Örneğin, bir şirket iflas ettiğinde yasal olarak tahvillerin ödenmesini zorunlu kılar, ancak hissedarlar riski birlikte paylaşır.

Bir hisse senedi, bir şirketin bir hissedar tarafından sahip olunan bir mülkiyet payıdır. Sahibi için bir finansal varlık, şirket için ise öz kaynağıdır. Tüm şirketler hisse senedi satmaz, bazı şirketlerin hisseleri, şirketin tüm kârını elde eden bir kişi veya birkaç ortak tarafından tutulur. Ancak büyük şirketlerin çoğu hisse senedi satar, örneğin Microsoft'un yaklaşık 11 milyar hissesi dolaşımda olup her hissedar, sahip olduğu hisse oranına göre karar alma sürecinde oy hakkına sahiptir (Krugman, Wells,

2015: 492). Şirketler, hisse senedi satmamak için yeterli kaynağa sahip olmadıkları için değil, riski dağıtmak ve şirketin refahını artırmak için hisse senedi satarlar. Hisse senetleri, tahvillerden daha yüksek getiri sağlarken, aynı zamanda daha yüksek risk de taşır. Aracı kurumların sunduğu hizmetler sayesinde, yatırımcılar hem riski yönetebilir hem de yüksek getirilerden yararlanabilirler.

1.4. FİNANSAL ARACILAR

Finansal aracı kurum, birçok kişiden toplanan fonları finansal varlıklara dönüştüren bir kurumdur. Birçok finansal aracı kurum bulunmaktadır, başlıcaları: bankalar, mutlak fonu, emeklilik fonları ve sigorta şirketleridir.

-Banka: Borç verenlere mevduat şeklinde likit varlıklar sağlayan ve bu fonları yatırım ihtiyaçlarını finanse etmek için kullanan bir finansal aracı kurumdur.

-Sigorta şirketleri: Poliçe sahibinin ölümünde faydalanıcılara ödeme yapmayı garanti eden poliçeler, yangı kasko, sağlık sigortası satarlar.

-Mutlak fonu: Hisse senedi portföyleri oluşturur ve bu portföyün paylarını bireysel yatırımcılara satar.

1.5. FİNANSAL SİSTEMİN ESAS FONKSİYONLAR

Finansal aracı kurumlar, finansal piyasaların verimliliğini artırarak sorunları en etkili şekilde sınırlandırmaya yardımcı olur. Bu, borç verenler ve borç alanlar arasında karşılıklı faydalı işlemlere uygun bir ortam yaratır. Aşağıdaki önceliklerle finansal sistem fonksiyonlar.

- İşlem maliyetlerinin düşürülmesi
- Riskin azaltılması
- Likidite sağlanması

1.6. PARA VE SERMAYE PİYASASI

Para piyasaları ve sermaye piyasaları, işlem gören menkul kıymetlerin vadesi, geri ödeme şekli, fon arz ve talebinin özellikleri, işlem gören finansal araçlar ve üstlenilen riskler gibi çeşitli özelliklerde birbirlerinden ayrılırlar.

1.6.1. Para Piyasası

Genel olarak para piyasası likit bir piyasadır. Bu piyasada yapılan finansal varlık el değiştirmesinde kısa vadeli ve menkul kıymet fiyatları daha az oynaklığa sahiptir. Şirketler, bankalar, bireyler, sigorta şirketleri ve emeklilik fonları para piyasasının ana katılımcılarıdır.

1.6.2. Sermaye Piyasası

Sermaye piyasası orta ve uzun vadeli fonların el değiştirdiği piyasadır. Fonların el değiştirmesi, şirketler veya devlet tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerin alınıp satılması şeklinde olmaktadır (Mazgit, 2007: 29-30).

Para ve kredi piyasalarında karşılanamayan gereksinimleri karşılayacak şekilde farklı bir organizasyonu ortaya çıkarmış ve zaman içinde para ve sermaye piyasası ayırmıştır. Bu ayrışmanı sonucu olarak sermaye piyasasında, para piyasalarında farklı bir yapı ortaya çıkmıştır. Aşağıda bu bağlamda ortaya çıkan sermaye piyasasının yapıya bağlı olarak gelişen sermaye piyasasının özellikleri edinilecektir (Mazgit, 2007: 29-30).

1.6.3. Sermaye Piyasa Yapısı

Yukarıdaki belirtildiği gibi sermaye piyasası, orta ve uzun vadeli fon fazlasına sahip olan ekonomik birimler ile orta uzun vadeli fon açığı olan ekonomik birimler arasında fon transferini gerçekleştiren bir piyasadır (Mazgit, 2007: 29-30).

1.6.3.1. Birincil Ve İkincil Piyasası

Birincil piyasa: Birincil piyasa, şirketler veya devletler tarafından menkul kıymetlerin (hisseler ve tahviller gibi) ilk kez piyasaya sürüldüğü ve alıcılara satıldığı piyasadır.

İkincil piyasa: Daha önce ihraç edilmiş menkul kıymetlerin alınıp satıldığı finansal piyasadır.

Örnek: bourses: New York Stock Exchange, Bourse de Tokyo, London Stock, İstanbul Borsası

Exchange, Euronext (Paris, Bruxelles, Amsterdam, Lisbonne), forex piyasalar gibi daha önce ihraç edilmiş olan menkul kıymetin el değiştirmesini sağlayan piyasasıdır.

1.6.3.2. Organize Olmuş- Organize Olmaması Piyasalar

Organize olmuş- organize olmamış piyasalar, sermaye piyasası işlemler göre farklıdır.

-Organize Olmuş Piyasalar: Tek bir yerde (fiziksel veya sanal) menkul kıymet alıcı ve satıcılarını bir araya getiren pazardır. En iyi örnekler; menkul kıymet borsalar, büyük hisse senedi pazarları ve emtia borsaları (Chicago Board of Trade, Chicago Mercantile Exchange, New York Merchantile Exchange, London Metal Exchange, International Petroleum Exchange...) organize olmuş pazarlardır.

-Organize Olmamış Piyasalar: Farklı yerlerdeki piyasa yapıcıları, çeşitli menkul kıymetleri alım veya satım yapmaya istekli oldukları fiyatları görüntüler ve elektronik ağ üzerinden sürekli iletişim halindedirler. Organize olmamış piyasalar kendine göre kuralları vardır. Ancak borsalardaki işlem kuralları kadar net katı değildir.

Söz konusu menkul kıymete ilişkin stoklama veya aracılık hizmeti verecek komisyoncular eliyle gerçekleştirilen bu işlem borsada gerçekleştirilen işlemler kadar yüksek miktarda değildir. Örnek yeni kurulmuş işletmeler tarafından ihraç edilmiş menkul kıymet borsalarda alıcı bulmak zordur, böyle organize olmamış piyasalarda alınıp satılacaklardır.

Finansal sektörünü günümüzde ekonomilerinin en önemli temel taşıdır. Ülkenin ekonomilerinin dönüşümü ve kalkınması için en önemli kurumsal ve işlevsel unsurdur. Bu nedenle ülke ekonomilerinde de çok önemli bir yere sahiptir.

Yukardaki gördüğümüz gibi, finansal sistem bir ülkenin ekonomisini düzeltmek için güçlü bir araçtır. İşlemleri kolaylaştırır, borç alanlara finansman imkanı sunar ve borç verenlerin riskini azaltır. Girişimcileri ve yatırımcıları bir araya getirerek, projelerin finanse edilmesini sağlar ve yatırımcılara kar getirir. Böyle bir sistem, gençleri inovasyona teşvik eder ve projelerini finanse etmek için yatırımcılara yönelmelerini sağlar, böylece ekonomik gelişime katkıda bulunur. Sadece devlet veya bankalar bir ülkenin gelişmesine katkıda bulunamaz; günümüzde girişimcilik gelişmenin anahtarı haline gelmiştir. Girişimcilik, bir ülke nüfusunun yaratıcılığını gösterir ve bu yaratıcılığı finanse etmek için Facebook ve diğer birçok Amerikan şirketi örneği gösterilebilir.

Gine gibi finansal sistemin ağırlıklı olarak bankacılık hizmetlerine dayandığı ve finansman için neredeyse tek seçenek olduğu bir ülkede, finansal sektörün çeşitlenmemesi dikkat çekmektedir. Ancak bankalar, özellikle gelir getirici faaliyetler yoluyla yaşam koşullarını iyileştirmeye çalışan dezavantajlı gruplar için erişimi zor olan kurumlardır (Bah, 2 mars 2012: 18). Ticari bankaların görevi herkese finansman sağlamak değildir; büyük şirketler, üretim şirketleri ve zengin bireyler gibi belirli bir müşteri kitlesi vardır. Gine gibi nüfusun %44'ü yoksulluk sınırının altında yaşayan bir ülkede (INSTITUT NATIONAL DE LA STATISTIQUE, 2019: sy), finansal kapsayıcılık bir çözüm olmalıdır. Ekonomik büyüme ve halkın refahı için tüm finansal sistemler seferber edilmelidir.

Nüfus söz konusu olduğunda, finansmana erişimin olmaması nedeniyle çoğunluk tontine gibi informal sistemlere başvurmaktadır. Bu sistemler, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin (%96,5 iş) finansmanında önemli bir rol oynamaktadır. Gine, ekonomisinin iyileşmesine ve gelişmesine katkıda bulunabilecek tüm doğal kaynaklara, madenlere, tarıma, ticarete ve hidrolojik kaynaklara sahiptir. Buna rağmen Gine ekonomisi yeterince çeşitlenmemiş ve kapsayıcı değildir. Bunun nedenleri arasında, ekstraktif olmayan sektördeki düşük mobilizasyon (2022'de GSYİH'nın %12,6'sı), ECOWAS normunda belirtilen %20 oranının altında kalması, sosyopolitik gerginlikler, tekrarlayan siyasi istikrarsızlık,

borsa ve öz sermaye gibi finansal araçların bulunmaması ve finansal okur yazarlığın düşük olması gibi önemli sorunlar yer almaktadır. Bu sorunlar, Gine'nin sürdürülebilir ve kapsayıcı bir sosyoekonomik büyüme için önemli riskler oluşturmaktadır (AEO, 2024: sy).

1.7. FİNANSAL KALKINMA VE İKTİSADİ KALKINMA İLİŞKİYİ

Schumpeter'e göre evrim, eski uygulamaları geliştirerek, onları piyasada benzersiz bir ürün haline getirerek ortaya çıkar; buna “yenilik ve tekel” adını vermektedir. “Ekonomik Kalkınma Teorisi” adlı eserinde ve bu konuya değinen ilklerden biri olan Schumpeter (1911), ekonomik kalkınmayı beş temel unsura bağlanmıştır; a) yeni bir malın üretimi, b) yeni bir üretim yönteminin uygulanması, c) ister mevcut olsun ister olmasın, ancak söz konusu ülkenin veya endüstrinin henüz erişemediği yeni bir pazarın açılması, d) yeni bir hammadde veya yarı mamulün keşfetmesi, e) yeni bir organizasyonun geliştirilmesi.

Schumpeter'e göre, bu “yeni kombinasyonları” hayata geçiren ve dolayısıyla ekonomik kalkınmanın merkezinde yer alan girişimcidir. Bunun için, gerekli üretim araçlarını elde etmek üzere krediye ihtiyaç duyar. Kapitalist kredi sistemi, yeni kombinasyonların finansman ihtiyacından doğmuş ve buna paralel olarak gelişmiştir. Bu sistem içinde bankacı, sadece para ödünç veren bir aracı değil, aynı zamanda yeni girişimlere gerekli sermayeyi sağlayarak değer yaratılmaktadır. Böylece bankalar, tüm kullanılabilir fonları toplar ve ekonominin finansmanında merkezi aktörler haline gelir. Bankalar sayesinde yeni işletmeler kurulabilir ve inovasyon gelişebilir (Mazgit 2017, 62). Bu açıklamadan yola çıkarak, Schumpeter'in bankanın ve finansal piyasanın birbirini tamamladığı ekonomik ve finansal kalkınma arasındaki olumlu ilişkiyi desteklediğini anlamaktadır. Ancak, birçok çalışma, ampirik ve teorik araştırmalar aracılığıyla, iki değişkenin büyümesinin, (Yılmaz ve Kaya, 2006, s 121) gibi nedensellik çalışmalarının bakış açısından birbirine bağımlı olduğunu, yani iki değişkenin zorunlu olarak bağlantılı olmadığını açıklayan dört unsurla farklı görüşler sunmuştur. Teorik çalışmalar literatürü gözden geçirildiğinde ortaya çıkan durum özetle şöyledir.

1.7.1. Literatür Çalışma

Finansal gelişme ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki, Bagehot'un (1873) ve ardından Schumpeter'in (1911) öncü çalışmalarından bu yana yazarlar arasında en sık ele alınan ve tartışmalı konulardan biri olmuştur. Bagehot, çeşitli uzun vadeli yatırım projelerinin finansmanı için tasarrufların mobilizasyonunun önemini vurgulamıştır. Bagehot'a göre finansal aracılık, İngiltere'nin hızlı sanayileşmesini kolaylaştırmıştır. Schumpeter ise yukarıdaki tanımına göre, üretimi teşvik etmek için banka kredisinin önemini vurgulamıştır. Dolayısıyla finansal gelişmenin, fonları yenilikçi projelere yönlendirerek ekonomik büyümeyi desteklemesi önem kazanmaktadır (Sene ve Thiam, 2019, 92). Ayrıca, kalkınma politikaları üzerinde farklı etkileri olduğu için, finansal gelişme ile ekonomik büyüme arasındaki nedensellik yönü hayati kabul edilmiştir (Calderon ve Liu, 2003, 322). Günümüzde, finansal gelişme ile ekonomik büyüme arasındaki olumlu ilişki yaygın olarak kabul görmektedir Schumpeter'i (1911) takip eden birçok çalışma, finansal gelişmenin ekonomik büyüme sürecini hızlandığını göstermektedir.

Bu görüşlerin aksine, bazı ekonomistler finans sektörünün ekonomik büyümede temel bir rol oynadığı fikrini sorgulamıştır. Bu bağlamda, Robinson (1952), finans sektörünün reel piyasaların liderlik sürecini takip edeceğini belirtmiştir. Kuznets (1955) ise, finans piyasalarının ekonominin büyüme sürecinin orta aşamasına ulaştıktan sonra gelişmeye başlayacağını ve finans sisteminin ekonomi olgunlaştıkça gelişeceğini öne sürmüştür. Bu görüşlere göre, ekonomik kalkınma belirli türdeki finansal işlemler için bir talep yaratır ve finans sistemi bu taleplere otomatik olarak cevap verir (Levine, 1997, 688).

Hatta bazı ekonomistler ekonomi kalkınması ve finans büyüme ilişkisinin önemli olduğuna bile inanmamaktadır. Lucas (1988), ekonomistlerin ekonomik büyüme sürecinde finansal faktörlerin rolüne “aşırı önem verdiklerini” ifade etmiştir. Lucas'ın (1988) yanı sıra, Chandavarkar (1992) da “kalkınma ekonomisinin öncülerinden hiçbirinin. finansı kalkınma sürecinde bir faktör olarak bile görmediği” fikrini savunarak bu konudaki düşüncelerini dile getirmiştir.

Lucas (1988) ve Chandavarkar'ın (1992) görüşlerinin aksine, bazı ekonomistler finansal gelişme ile ekonomik büyüme arasında çift yönlü bir ilişki

potansiyelinin teşvik edilmesi. Geleneksel sektörlerden kaynak aktaran finansal aracılık hizmetleri, Schumpeter'in yenilikçi süreçlerin finansmanı vizyonu ile tutarlıdır. Ayrıca, arz, girişimcilere “büyük düşünme” fikrini aşıl原因an potansiyel alternatifler için yeni eksenler yaratır. Bu süreç, sanayi faaliyetlerinde yüksek girişimcilik potansiyeline sahip ülkeler için daha anlamlı bir etkiye sahiptir.

Sonuç olarak, finansal gelişme, yeni sektörlerde veya birleşmeler yoluyla faaliyet gösterecek şirketleri sadece belirli oranlarda sermaye garantisiyle değil, aynı zamanda girişimcilik ruhunu teşvik ederek de destekler (Patrick, 1966: 175-176). (Yüce ve Akinci ve Yılmaz, 2013: 133-115).

Çeşitli literatür incelemelerine dayanarak, yazarların çoğunun ekonomik ve finansal gelişme arasında bir ilişki olduğu fikrini desteklediğini ve bazılarının tamamlayıcılığı savunduğunu görmektedir. Ancak, banka ve finansal yapılar kötü adapte olduğunda veya dağıtılan kredilerde aşırı bir büyüme görüldüğünde, finansal gelişmenin aksaklıklara ve finansal krizlere yol açabileceği de belirtilmek gerekmektedir.

Bununla birlikte, finansın büyüme üzerindeki etkisi gelişmişlik düzeylerine göre değişmektedir. Gelişmiş ülkelerde finansal piyasalar, kaynakların tahsisinde çok önemli bir rol oynar ve genellikle bankalardan daha fazla ekonomik faaliyeti artırmaya katkıda bulunur. Bu ülkeler aynı zamanda gelişmiş bir yasal ve düzenleyici çerçeve, iyi muhasebe standartları uygulamaları, güçlü bir borsa piyasası ve yenilikçi sanayi ve şirketlerle de karakterize edilir (Sene ve Thiam: 2019, 93). Buna karşılık, gelişmekte olan ülkelerin ve özellikle Sahra Altı Afrika ülkelerinin finansal sistemleri, finansal piyasaların son zamanlardaki yükseliş ve gelişmesine rağmen, bankaların baskınlığı ile karakterize edilir.

Gine’de ekonomik gelişme ile finansal büyüme arasındaki ilişkiyi belirlemek oldukça zor olacaktır. İkinci bölümde Gine’nin makroekonomik ve finansal durumunu incelerken, Gine ekonomisinin büyük ölçüde sanayi sektörüne madencilik sektörü GSYİH’nın %63’ünü oluşturmaktadır. Buna ek olarak, bankalar finans sektörünün toplam varlıklarının %94,6’sından fazlasına hakimdir ve Gine’deki 20 finans kuruluşundan 19’u banka ve bir yatırım kuruluşudur. Gine’de bir sermaye ve borsa piyasası bulunmamaktadır, sermaye, tahvil veya yatırım alımları banka aracılığıyla yapılır ve bu nedenle finansal piyasayı bilgi sahibi olmak için bankacılık

sektöründe yer almak gerekir. Gine gibi internet ve bilgiye erişimin zor olduğu bir ortamda, nüfusun büyük çoğunluğu kayıt dışı finans kuruluşlarına yönelmektedir.

Rakamlar mevcut olmasa da Gine'deki finansal sistemin oldukça kayıt dışı olduğunu ve büyük ölçüde likiditeye dayalı olduğunu kabul etmek gerekir.

Gine gibi mevcut tek finans piyasasının banka olduğu bir durumda rekabet sınırlıdır, bankalar konfor alanlarından memnun oldukları için yeni finansal keşifler için çaba göstermeyeceklerdir ve bu da inovasyonu azaltır ve küçük işletmelerin finansman eksikliği nedeniyle ortaya çıkmasını engeller. Bu çalışma, Gine'deki mevcut finansal sistemin eksikliklerini belirleyerek, tontine gibi alternatif finansman yöntemlerinin nasıl daha etkin hale getirilebileceğini araştırmaktadır. Diğer ülkelerdeki başarılı tontine uygulamalarından örnekler sunarak, Gine hükümetine bu sistemin ülkenin finansal yapısına entegre edilmesi konusunda somut önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

GİNE EKONOMİSİNİN ÖZELLİKLER

Bu bölümde Gine Cumhuriyeti ekonomisinin özellikleri bilgileri verilmiştir. Gine ekonomisine hangi sektörlerin daha fazla katkı yaptığını açıklamak amacıyla, sektörler ele alınmıştır. Ardından Gine'nin finansal sistemi tanıtılarak, bankacılık sektörünün Gine finansal sistemi içindeki konumu tartışılmıştır.

2.1. DÜNYA EKONOMİK BÜYÜMESİ

Son 5 yılda, küresel ekonomik gelişmeler, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyümeyi yavaşlatan bir dizi krizle karşılaşmıştır. Bu süreçte, Çin'de başlayan ve dünyaya yayılan Covid-19 pandemisinin devam etmesi de etkili olmuştur. Dünya, 2021 yılında küresel ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyen sağlık krizinin ardından büyümesini sağlamaya çalışırken, 2022'de Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle bir başka kriz daha yaşanmıştır. Rusya-Ukrayna savaşı, gıda, sanayi ve enerji piyasalarını etkileyerek gıda güvensizliğini daha da kötüleştirmiştir. Ekonomik koşullar, özellikle sanayi sektöründe giderek zorlaşmış ve bu durum, gelişmiş ve büyümenin yavaşlamasına yol açmıştır.

2021 yılında gelişmiş ekonomiler %5,2 oranında büyüme kaydetti ve bu büyüme büyük ölçüde Amerika Birleşik Devletleri (%5,7), Birleşik Krallık (%7,4), Kanada (%4,5) ve Euro Bölgesi (%5,3) ekonomilerindeki hareketlilikten kaynaklandı. Euro Bölgesi'nde Fransa (%7,0), İtalya (%6,6), Yunanistan (%8,3), İrlanda (%13,5) ve Lüksemburg (%6,9) gibi ülkeler büyümeyi destekledi. Ancak İspanya (%5,0) ve Almanya (%2,8) gibi ülkelerde büyüme daha ılımlı seyretti.

Tablo 1: Küresel Ekonomi Perspektifi

Reel GSYİH, Yıllık Yüzde Değişim %	2021	2022	2023
Küresel Üretim	6,1	3,2	2,9
Gelişmiş ülkeler	5,2	2,5	1,4
ABD	5,7	2,3	1
AVRUPA BÖLGESİ	5,4	2,6	1,2
ALMANYA	2,9	1,2	0,8
FRANSA	6,8	2,3	1
İTALYA	6,6	3	0,7
İSPANYA	5,1	4	2
JAPONYA	1,7	1,7	1,7
BİRLEŞİK KRALLIK	7,4	3,2	0,5
KANADA	4,5	3,4	1,8
DİĞER GELİŞMİŞ ÜLKELER	5,1	2,9	2,7
Gelişmekte Olan Ülkeler	6,8	3,6	3,9
Asya'daki Gelişmekte Olan Ülkeler	7,3	4,6	5
ÇİN	8,1	3,3	3,9
HİNDİSTAN	8,7	7,4	6,1
ASEAN-5	3,4	5,3	5,1
AVRUPA'DA GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER	6,7	-1,4	0,9
RUSYA	4,7	-6	-3,5
LATİN AMERİKA VE KARAYİPLER	6,9	3	2
BREZİLYA	4,6	1,7	1,1
MEKSİKA	4,8	2,4	1,2
Orta Doğu ve Orta Asya	5,8	4,8	3,5
SUUDİ ARABİSTAN	3,2	7,6	3,7
SAHRA ALTI AFRİKA	4,6	3,8	4
NİJERYA	3,6	3,4	3,2
GÜNEY AFRİKA	4,9	2,3	1,4
Gelişmekte Olan Ülkeler ve Orta Gelirli Ülkeler	7	3,5	3,8
Düşük Gelirli Gelişmekte Olan Ülkeler	4,5	5	5,2
GİNE	5,6	4	5,7

Kaynak: (İMF, Haziran 2022: sy)

Gelişmekte olan ülkelerde ise toparlanma %6,8'lik bir büyüme oranıyla daha güçlü olmuştur. Bu toparlanma, Hindistan (%8,9) ve Çin (%8,1) gibi ülkelerin de desteklenmiştir. Asya'da (%7,3) daha belirgin bir şekilde hissedilmiş. Avrupa'daki

gelişmekte olan gelişmekte olan ülkeler %6,7 oranında büyürken, Latin Amerika ve Karayipler'deki ülkeler %6,9 oranında büyümeye gösterildi.

Dünyanın diğer bölgelerine kıyasla, Sahra Altı Afrika'daki toparlanma daha zayıf olmuştur (%4,5), Ancak bu durum, bölge ülkelerinin kriz karşısındaki sınırlı direnç kapasitelerini yansıtmaktadır. Bu toparlanma, büyük ölçüde uluslararası ticaretteki önemli iyileşme ve emtia fiyatlarındaki artış gibi olumlu bir dış ortam sayesinde gerçekleşti. Bölgedeki en iyi performansı gösteren ana ekonomiler arasında Güney Afrika (%4,9), Nijerya (%3,6) ve Etiyopya (%6,3) bulunmaktadır (FMI, 2022: sy).

Gine'de Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) büyüme oranı 2020'deki %4,7'den 2021'de %5,0'ye yükselmiştir. Bu büyüme, %2,2'lik bir büyümeyle birincil sektör ve %1,6'lık bir büyümeyle üçüncül sektörün katkısıyla gerçekleşti. Yıllık ortalama enflasyon oranı ise 2020'deki %10,6'dan 2021'de %12,6'ya yükseldi (İNS, 2023: 9).

2.2. **GİNE CUMHURİYETİ'NİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU**

Ekonomiyi incelemenin temel nedenlerinden biri, geçmişteki ekonomik kararlara bakarak toplumu daha iyi anlamak ve gelecekteki kararları geliştirmektir. Öte yandan, bir ülkenin gelişmişlik düzeyi, ekonomik gücü ve çeşitliliği, eğitim sistemi, sağlık yatırımları ve nüfusun refahı ile konforu arasındaki yakın ilişki ile ölçülür. Finansal sistemi de içeren ekonomi bilimi, nüfusun ortaya çıkan yeni ihtiyaçları nedeniyle sürekli olarak gelişmektedir. Bireyler, devletler ve diğer ekonomik aktörler, dönemin kültürel, sosyal ve politik uygulamaları ile kişisel ve kültürel çevrelerinin yanı sıra kendi ihtiyaçlarına göre bu alanda yenilikler getirmektedirler (Yıldırım ve Şahin, 2015: 77). Ekonomik bilgi, vatandaşın ekonomik durumu hakkında bilgi sahibi olmasını ve gelişmesine katkıda bulunmasını sağlar. Örneğin gelişmiş ülkeler arasında olan Avrupa ülkelerinin bu durumlarına sebep olarak ekonomileri ve eğitim düzeyleri gösterilebilir. Asya ve Afrika gibi gelişmemiş, ya da gelişmekte olan kıtalar içerisinde bulunan ülkelerin eğitimleri hakkında birçok sorunun, kısıtlamaların, eksiklerin olduğu bir gerçektir (Diallo, 2017: 2).

Gine, Batı Afrika'da bağımsızlığını ilan eden ilk ülkelerden biridir ve 1958'de Fransa'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Çoğu ülkede olduğu gibi, tarım, sanayi ve ticaret sektörleri bir ülkenin gelişimi için önemli faktörleri belirler.

Tarım sektörü, istihdamın ve ekonomik kalkınmanın büyük bir kısmını sağlamaktadır ancak GSYİH'ye katkısı (2021'de %29) mütevazı kalmaktadır. Gine ekonomisinin ana bütçe gelirini oluşturan madencilik faaliyetlerinin hâkim olduğu sanayi sektörü ise 2021'de %31'lik katkı sağlamıştır. Nitelikli insan kaynağı eksikliği nedeniyle bu sektör, yerel iş gücünden ziyade büyük ölçüde yabancı şirketler tarafından ithal edilen iş gücüyle kontrol edilmektedir ve geniş istihdam fırsatlarına rağmen istihdama katkısı düşük kalmaktadır. Ticaret, telekomünikasyon, gayrimenkul ve girişimcilik ile desteklenmekte olup GSYİH'nin %40'ını oluşturan hizmet sektörü, özellikle gençlerin istihdamına önemli katkıda bulunmaktadır.

Madencilığe bağımlılığı azaltmak, %5,3 olan işsizlik oranını düşürmek, nüfusun eğitim düzeyini artırmak ve tarım faaliyetlerini güçlendirmek Gine Cumhuriyeti hükümetinin önceliklerdir (Dünya Bankası, 2023: sy).

Bütün mineral zenginliklerine, hidrolojik kaynaklara ve bol yağışa rağmen, ticari tarım için büyük bir potansiyel sunmasına ve ekonominin toparlanmasına ve kalkınmaya katkıda bulunabilecek olmasına rağmen, Gine ekonomisi belirli sektörlere bağımlıdır. 2022'de GSYİH'nin %63'ünü oluşturan madencilik sektörüne olan bağımlılığı, Gine ekonomisini kırılgan hale getirmekte ve özellikle hammaddeler olmak üzere dışsal ve içsel krizlere, ayrıca gıda ve sağlık krizlerine açık hale getirmektedir (İMF, 2023: sy). Madencilik dışı sektördeki düşük hareketlilik (2022'de GSYİH'nin %12,6'sı), ECOWAS'taki %20 normuna kıyasla yetersizdir. Sosyo-politik gerilimler, siyasi istikrarsızlık, finansal sektörü borsa, sermaye piyasa Forex gibi önemli finansal araçların eksikliği, Gine'nin finans sistemindeki başlıca sorunlardır. Bu durum sürdürülebilir bir sosyo-ekonomik büyüme için riskler oluşturmaktadır. (AEO, 2024: 47).

2.2.1. Coğrafi Ve Demografik Yapı

Gine Cumhuriyeti, Batı Afrika'da yer alan ve Senegal, Mali, Gine-Bissau, Sierra Leone, Liberya ve Fildişi Sahili ile sınır komşusu olan bir ülkedir. 245.857

km² yüzölçümüne sahip Gine'nin 2023 yılındaki nüfusu 14.190.612'dir ve %53'ünü gençler oluşturmaktadır, başkent Konakry'de 2.095.705 kişi yaşamaktadır. 2023 yılında nüfusun yıllık büyüme oranı %2,4 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Gelişme Endeksi (2020) 0,4 ile 189 ülke arasında 175. sırada yer alan Gine'de yoksulluk oranı 2019 yılında %43,7 oldukça yüksek bir seviyededir. Özellikle kadınlar tarafında düşük okuryazarlık oranı ülkede %46'dır. Doğurganlık oranı azalsa da, kadın başına düşen ortalama 5,1 çocukla hala yüksek seviyelerdedir. Bu oran, en yoksul hanelerde en zengin hanelere göre iki kat daha fazladır (RGPH, INS: yy, sy).

2.2.2. Doğal Kaynaklar

Gine, tarıma elverişli verimli topraklar ve zengin yeraltı kaynaklarına sahiptir. Dünya boksit rezervlerinin %25'ine sahip olup, dünyanın en büyük ikinci boksit üreticisidir. Ayrıca üç milyar ton demir rezervi, 700 ton altın ve 30 ila 40 milyon karat kanıtlanmış elmas rezervine sahiptir. Ek olarak, bir sahil şeridi, ve önemli bir hidrolojik kaynaklar ve tarımsal potansiyele sahiptir.

Gine'nin çok yağışlı ve güneşli havası, uygun bir iklim ile birleşince yenilenebilir enerji ve hidroelektrik enerjisi üretimine uygun şartlar oluşturmaktadır. Gine'de enerji alanındaki en büyük yatırım olan 240 MW Kaleta Baraj projesi, ilk özelliği taşıyan hidro türbini Mayıs 2015'te devreye girmesini sağlamıştır (Vidzraku, 2018: 40). Gine Devleti, Anglo-Avustralya firması Rio Tinto ve Amerikan şirketi Alcoa ile ortak girişim olan CBG, boksit üreticilerinin en büyüğüdür (Şahin, 2018: 34).

Tablo 2 : Temel Sosyal Göstergeler

Ülke	Gine Cumhuriyeti
Başkent	Conakry,
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
İdari Yapı	4 bölge, 8 idari bölge,33 şehir, 38 belediye
Resmi Dili	Resmi (Fransızca), Yerel (Pular, Mandingue ve Soussou)
Yüzölçümü	245.857km2
Dini	İslam % 87,4, Animizm % 8,1 Hristiyan % 4,5
Para Birimi	Gine Frangı (GNF)
Enflasyon	2023 (11,7%)
Ana Faaliyet	Tarım, Hayvancılık, Madencilik, Ticaret
Gini katsayısı	2018(29,6)

Kaynak: EIU Country Report, Institut National De La Statistique, 2012: sy

Tablo 2’deki Gine hakkında genel bir bilgi sunmaktadır. Gine Cumhuriyeti, 2010 yılında ilk kez demokratik bir seçimle yönetime gelmesi, ülkenin siyasi tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. İdare yapısı tablodaki gibi oluşturmaktadır, Gine laik bir ülke olmasına rağmen, çoğunluk Müslümanlardan oluşmaktadır. Bununla birlikte, diğer dinlere mensup insanlar da yaşamaktadır. Gine’nin ekonomisi ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Ancak madencilik ve ticaret de önemli sektörler arasında yer almaktadır. Gine’nin para birimi GNF’dir ve diğer az gelişmiş ülkelere kıyasla yüksek bir enflasyon oranına sahip değildir. 2018 Gini katsayısı %29,6 gelir dağılımı eşitsizliğinin olduğunu göstermektedir.

2.3. GİNE CUMHURİYETİ'NİN MAKROEKONOMİK VE FİNANSAL BÜYÜME PERFORMANSI

Çin'de ortaya çıkıp tüm dünyaya yayılan Covid-19 salgını, Rusya-Ukrayna savaşı ve Gine'deki siyasi istikrarsızlık gibi birçok sosyo-politik ve ekonomik kriz nedeniyle kısıtlı finansal koşullarla karakterize edilen uluslararası ekonomik ortama rağmen, Gine ekonomisi **tarım ve madencilik sektörleri sayesinde Batı Afrika'da dirençli bir ekonomiye sahip olduğunu kanıtlamıştır**. Bu direnç, özellikle boksit, altın ve demir alt sektörlerinde, sanayi sektöründeki güçlü çıkarma faaliyetleri ve yabancı yatırım taleplerinden kaynaklanmaktadır.

2.3.1. Gine'nin Genel Ekonomik Faaliyetlerinin Gelişimi Reel GSYİH Büyümesi

Bir ülkenin ekonomik, finansal ve eğitim alanlarındaki gelişme geriliğini anlamak için tarih, o ülkenin gelişimini daha iyi kavramamızı sağlar. Finansal sistem, kurulan yasalar ve sağlam anayasaların birbiri ardına gelmesiyle gelişir.

Gine, diğer Afrika ülkeler gibi, bağımsızlığı için mücadele verdi. Bundan önce ekonomisi, zenginlikleri, ekonomik ve anayasal sistemi sömürge güçler tarafından kontrol ediliyor ve belirleniyordu. 1958'de sömürgeciliğin devamına hayır diyerek Gine bağımsızlığını kazandı. Bu kararı, özellikle DeGaulle olmak üzere Fransız sömürgecilerin öfkesini çekti ve Gine ekonomisini istikrarsızlaştırmak için sahte banknotları dolaşıma sokmaya çalıştılar.

Gine, egemenliğini sağlamak için ekonomisini düzeltmek amacıyla diğer ülkelerin işbirliğini istedi. 1980'lerde Sékou Touré'nin sosyalist rejimi altında ekonomik büyüme yavaş ve kırılgan oldu.

1984'te Sékou Touré'nin ölümünden sonra Gine ekonomisi, IMF tarafından desteklenen liberal bir modele geçiş yaptı. Lansana Conté rejimi, ülkeyi yabancı yatırımcılara açarak serbest ticareti ve girişimciliği teşvik etti. Liberalizasyon sayesinde ekonomi 1985'te ilk olarak %5 büyüme de kısa sürede düşüşe geçti ve Gine IMF'den borç almak zorunda kaldı.

İkinci cumhuriyet, sosyalist ve kapitalist modelleri uzlaştırmamanın zorluğu nedeniyle ekonomik istikrarsızlık yaşadı. Enflasyon hızla arttı, para birimi değer kaybetti ve ülke ithalata bağımlı hale geldi.

2008’de Lansana Conté’nin ölümü Gine’yi yeni bir krizi sürükledi. Moussa Dadis Camara’nın darbesi durumu daha da kötüleştirerek 2009’da %-1,5 negatif büyümeye neden oldu. 2010’daki ilk demokratik seçim, 2012’ye kadar süren istikrarlı bir büyümeyle belirli bir istikrar sağladı. Ancak 2013-2015 yılına kadar, sağlık krizi Ebola salgını Gine ekonomisini olumsuz etkilenmiştir. Sağlık krizi sonrasında Gine, özellikle boksit maden kaynaklarına yapılan yatırımlara, özellikle de Çinli şirketlerin 2016-2017 yıllarında yaptığı 20 milyar dolarlık yatırımlara dayanarak, büyümesini yeniden canlandırmak için madencilğe ağırlık verdi (Jeune Afrique, 2017: sy).

2019 yılında Çin’de ortaya çıkıp tüm dünyaya yayılan Covid-19 salgını, Rusya-Ukrayna savaşı ve Gine’deki siyasi istikrarsızlık gibi birçok sosyo-politik ve ekonomik kriz nedeniyle kısıtlı finansal koşullarla karakterize edilen uluslararası ekonomik ortama rağmen, Gine ekonomisi tarım ve madencilik sektörleri sayesinde Batı Afrika’da dirençli bir ekonomiye sahip olduğunu kanıtlamıştır (BCRG, 2022: 10).

2021’deki darbeye rağmen Gine ekonomisi son yıllarda yaklaşık %5 büyüme oranını korumuştur. 2022’de %4,8 ve 2021’de %4,4 olan GSYİH büyüme oranı, 2023’te %5,7 olarak gerçekleşmiştir.

Enflasyon 2022’deki %10,5 seviyesin 2023’te %7,8’e düşmüştür. Amerikan dolarına karşı döviz kurundaki istikrar, ithal enflasyonun etkisini dengelemiştir (Dünya Bankası, 2023: sy). Elektrik ve yakıt sübvansiyonları çerçevesinde bütçe açığı, 2022’deki %0,8’e kıyasla 2023’te GSYİH’nın %1,6’sına yükselmiştir. Gine-Bissau (2022’de GSYİH’nın %6,5’i, 2023’te %7,3’ü), Gana (2022’de GSYİH’nın %11,8’i, 2023’te %4,5’i), Fildişi Sahili (2022’de GSYİH’nın %6,8’i, 2023’te %5,2’si), Senegal (2022’de GSYİH’nın %6,5’i, 2023’te %4,9’u) ve Nijerya (2022’de GSYİH’nın %5,4’ü, 2023’te %5,1’i) gibi Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) ülkelerinin bütçe açıklarıyla karşılaştırıldığında, Gine, en düşük bütçe açıklarından birine sahiptir (Perspectives Économiques En Afrique 2024: 54).

Kamu borcu azalmış ve 2021’de GSYİH’nin %40,4’üne kıyasla 2022’de GSYİH’nin %35,3’üne düşmüştür. Cari işlemler açığı, 2022 ve 2023’te GSYİH’nin %8,6’sında sabit kalmış ve Simandou demir madenindeki doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilmiştir.

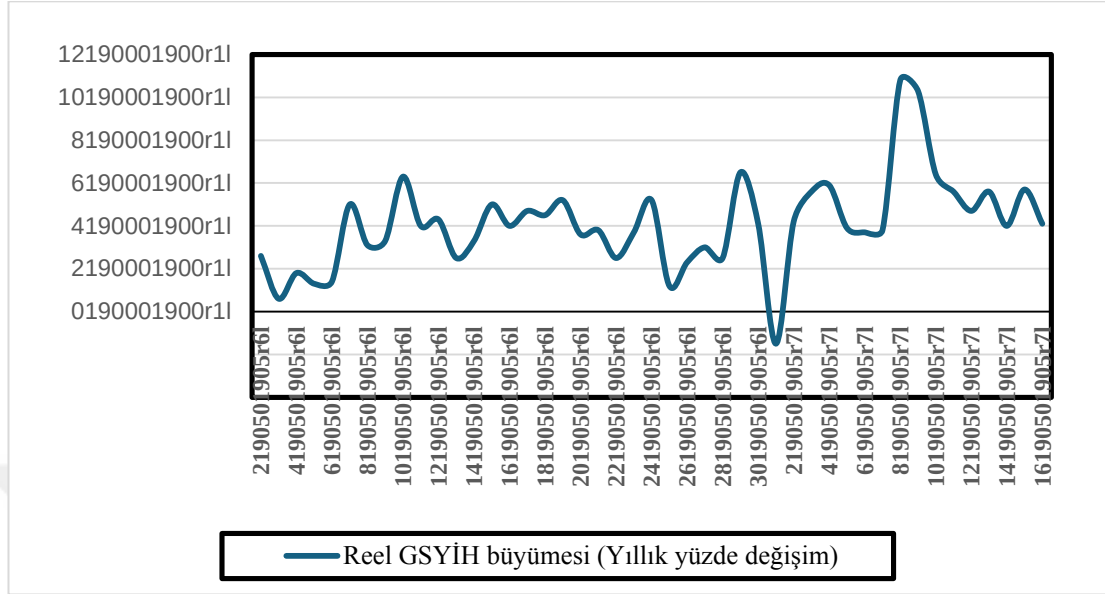
Ekonomik koşulları iyileştirmek ve işsizliği azaltmak amacıyla Gine yetkilileri, iş ortamını iyileştirmeyi ve madencilik sektöründe reformları hedefleyen 2022-2025 Ara Dönem Referans Programı (PRI) ile işsizliğin azaltılmasına katkıda bulunacak projeler içeren 2022-2025 Ekonomik İyileştirme Planı (PRE) gibi programlar uygulamıştır. (AEO, 2024: 54).

İstihdam Gine’nin işgücü piyasası, özellikle kırsal kesimlerde, büyük ölçüde informal sektörün hâkim olduğu az gelişmiş bir yapıdadır. Nüfusun önemli bir bölümünü istihdam eden tarım, ana faaliyet alanıdır. Kamu sektörü, istihdamın önemli bir bölümünü oluşturmaya rağmen, artan işgücünü karşılamaya yetmemektedir. Özellikle gençler arasında yüksek olan genel işsizlik oranı (%53, 2023), hızlı nüfus artışı, endüstrileşmenin yetersizliği, eğitim ile işgücü piyasasının ihtiyaçları arasındaki uyumsuzluk ve gelir dağılımındaki eşitsizlik gibi önemli bir meydan okumadır. Kadınlar, işgücü piyasasında ayrımcılığa uğramakta, genellikle daha düşük ücretler almaktadır ve bazı pozisyonlara erişimleri sınırlıdır.

Eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimi iyileştirme çabalarına rağmen, Gine, nüfusun çoğunluğunun yıllık 1.651 doların altındaki yoksulluk sınırının altında yaşadığı fakir ülkeler arasında yer almaktadır. İnsani gelişme göstergeleri bölgesel ortalamasının altında olup, özellikle gıda maddelerinde yaşam maliyeti yüksektir (FMI, Janvier 2022: 89).

Vergiden büyük ölçüde kaçınan informal sektörün önemi, ülkenin ekonomik gelişimi için büyük bir sorundur. Alain Morice, özellikle finansal alanda, insanların tasarruf etmek veya kredi almak için genellikle tontine gibi informal finansal sistemlere başvurdukları göz önüne alındığında, bu sektörün resmileştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. 1985 yılından informal finansal resmileşme konusundan Morice’ye göre, eğer informal sektörde para varsa, bu para vergilendirmeye tabi tutulmalı ve sektörü resmileştirmek için yöntemler düşünülmelidir (Alain Morice, 1985: 108).

Şekil 3: GSYİH Büyüme Oranındaki Değişim

Kaynak: Gine Merkez Bankası verilerinden yararlanılarak düzenlenmiştir

Not: Grafik üzerindeki verilerin görsel kalitesinin yetersiz olması sebebiyle, aşağıdaki metinle detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

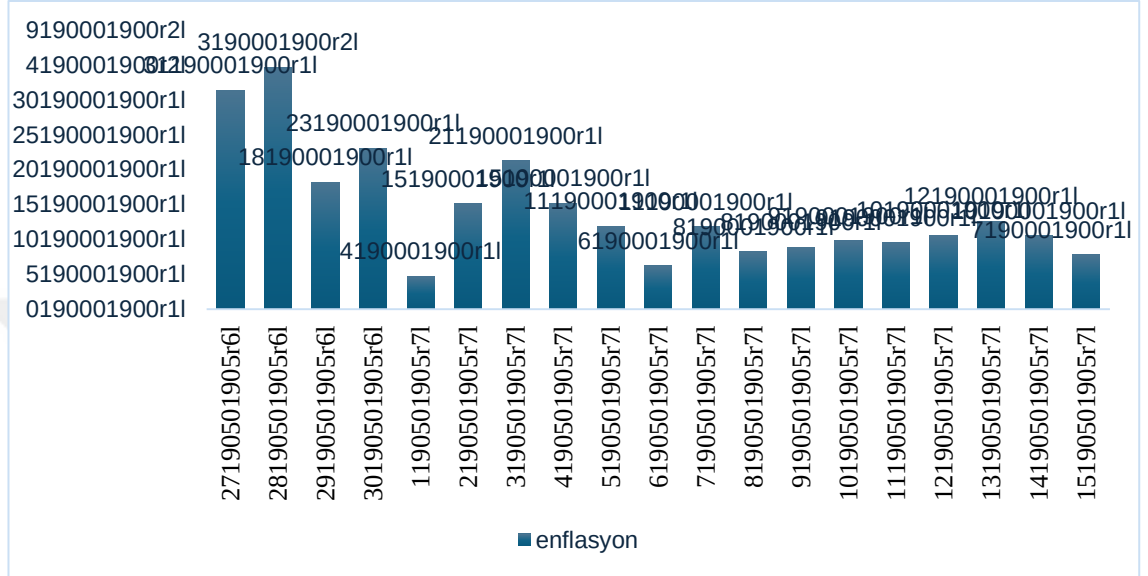
Şekil 1, Gine'nin 1980-2024 yılları arasındaki reel GSYİH'nin trend büyüme oranını göstermektedir. Gine, en yüksek değerini 2016'da, en düşük değerini ise 2009 yılında kaydetmiştir.

1980 ile 2005 yılları arasında reel GSYİH büyümesi, dalgalanmalara rağmen düşük seviyelerde kalmıştır. Bu dönem (1980-2005), hem anayasal hem de ekonomik ve politik olarak birçok rejim değişikliğine sahne olmuştur. Başlangıçta komuniste(planlı) bir ekonomiye sahip olan Gine, ilk başkanın ölümünden sonra 1984'ten itibaren ekonomik liberalleşmeye doğru bir açılım yaşamıştır.

Bu geçiş süreci, ekonomik istikrarsızlıklara, IMF'ye olan borcun artmasına, birçok fabrikanın kapanmasına ve önemli bir bütçe açığına neden olmuştur. Bu siyasi ve ekonomik sorunlar, 2010 yılına kadar, demokratik seçimler ve Çin ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerle yeni ortaklıklar sayesinde boksit gibi madenlerin büyük ölçekli olarak işletilmesiyle işaretlenen bir yıla kadar devam etmiştir.

2010 yılından bu yana, dalgalanmalara rağmen Gine GSYİH'si, ortalama %5 gibi kayda değer bir büyüme oranını korumuştur.

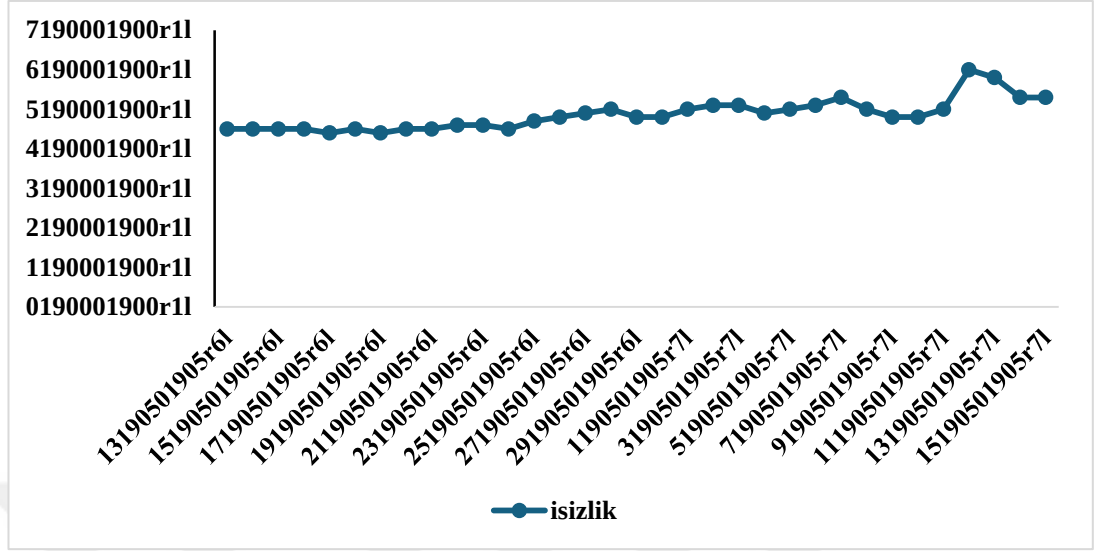
Şekil 4: Enflasyon

Kaynak: Dünya bankasında verilerinden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Gine, 2005-2011 yılları arasında en yüksek enflasyon artışını yaşadı. Bu artışın başlıca nedenleri Gine frankının diğer para birimlerine göre değer kaybetmesi ve Grafik 1'te gösterildiği gibi istikrarsızlık oldu. 2009 yılında enflasyon, en güvenilir gösterge olan Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) ile paralellik gösterdi. 2014'ten itibaren Gine, %8'lik bir hedef belirleyerek enflasyonunu kontrol altına almayı başardı. Bazı dalgalanmalara rağmen ülke bu hedefe yaklaştı.

Şekil 5: İşsizlik Büyüme Oranı

Kaynak: Dünya bankasında verilerinden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Gine'deki işsizlik oranı 2019 yılına kadar nispeten sabit kaldı. Ancak, 2020-2022 dönemi, küresel sağlık krizinin ve kamu hizmetindeki toplu emekliliklerin etkisiyle hafif bir artış gösterdi.

Tablo 3 : Temel Makro Ekonomik Göstergeler

YİL	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	11,86	13,44	14,18	16,09	21	23,61
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar %)	6,4	5,6	4,9	3,9	4,7	7,1
GSYİH (kişi başına \$)	944,4	1043,9	1073,7	1189,2	1515,2	1663,9
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	9,8	9,5	10,6	12,6	10,5	7,8
Cari İşlemler	-18,5	-15,5	-16,2	-2,5	-8,6	-8,8

Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)						
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	40,4	43,1	42,6	45,3	40,2	40,3
Cari Hesap Bakiyesi (milyar \$)	-2,19	-2,08	-2,28	-0,4		
Cari Hesap Bakiyesi (GSYİH'nın %'si)	-18,50	-15,51	16,15	-2,47	-8,61	-8,66

Kaynak: Fond Monetaire International, 2024: sy

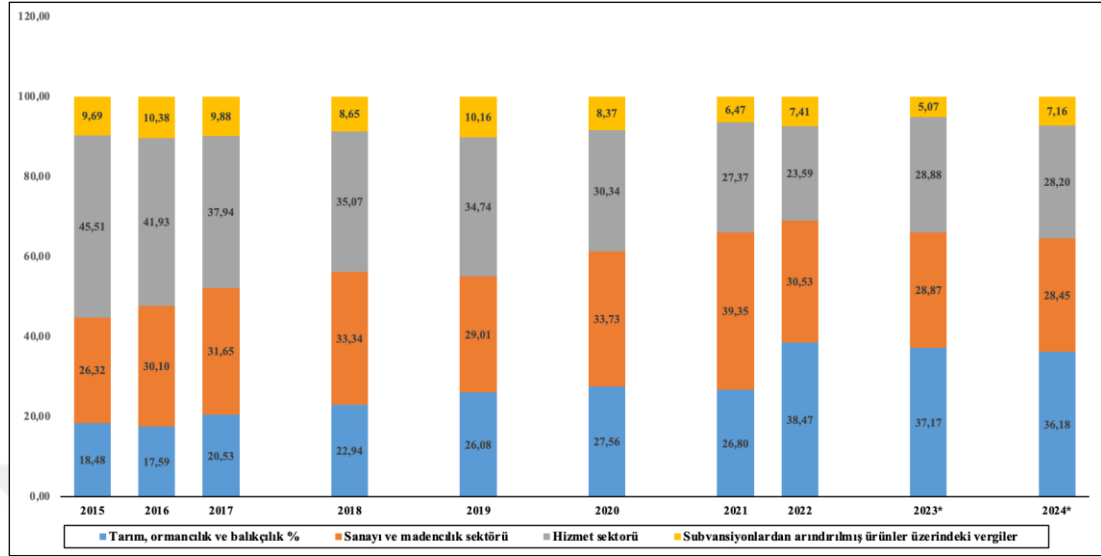
Gine'nin önemli bir ekonomik potansiyeli bulunmaktadır. Dünya genelindeki sağlık krizinin etkisiyle 2019-2021 yılları arasında ekonomide bir gerileme yaşandı. Ancak 2022 yılında toparlanma belirtileri gösteren ülke, 2023 yılında %7,1 gibi dikkat çekici bir GSYİH büyüme oranı yakalamıştır.

Gine'nin devlet borcu, 2022 yılında GSYİH'ya oranla %45,3 seviyesine yükselse de, 2023 yılında %40 oranında azalarak önemli bir iyileşme göstermiştir. Mali açığı ise 2018 yılındaki %-18'lik seviyeden 2023 yılında %-8,66'ya gerileyerek daha da daralmıştır.

2.3.2. Gine'nin Ekonomik Büyümesine Sektörlerin Dağılımı

GSYİH'nın sektörel dağılımı yıllara göre değişiklik göstermektedir. En baskın sektör hizmetler sektörü olup, bunu sanayi ve tarım sektör takip etmektedir.

Şekil 6: GSYİH'nin Sektörler dağılımı (%)

Kaynak: Gine Merkez Bankasında Verilerinden Yararlanılarak Düzenlenmiştir.

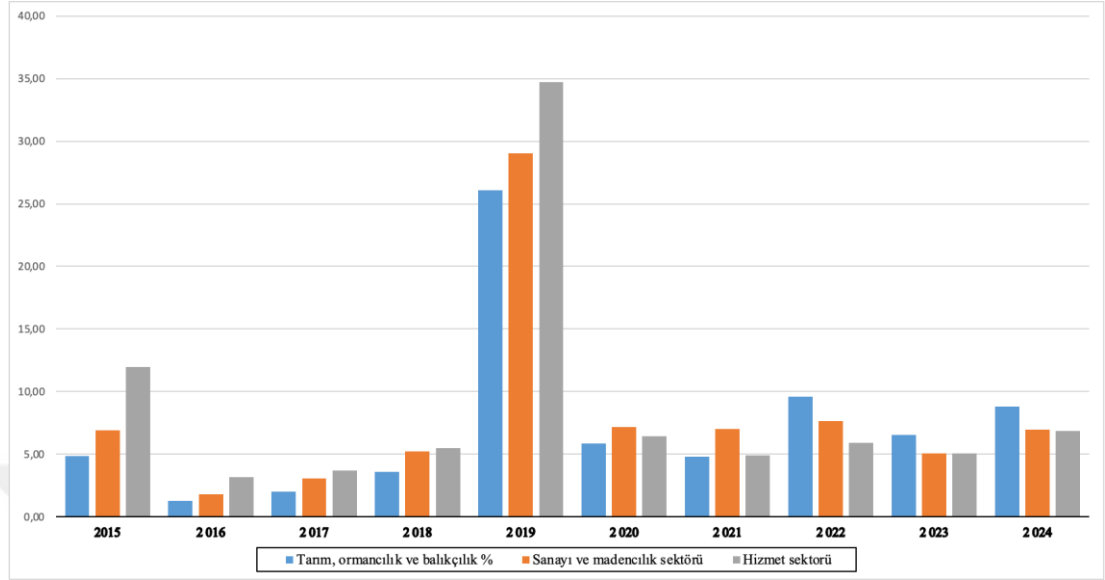
Hizmetler sektörü, yıllık değişimlere rağmen 2015-2024 döneminde ortalama %33,36 gibi oldukça yüksek bir GSYİH payına sahiptir.

2020-2021 yıllarında yaşanan sağlık ve güvenlik krizlerine rağmen, sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı sırasıyla %33,73 ve %39,35 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında bu sektörde ağırlıklı olarak madencilik (27,93%), gıda ve içecek üretimi (3,29%), diğer imalat sanayi ürünleri üretimi (5,55%), elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ile dağıtımı (0,78%) ve inşaat (1,80%) faaliyetleri yer almaktadır.

Tarım sektörün GSYİH içindeki payı 2022 yılında %38,47 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği (25,65%) ile bitkisel tarım (10%) alt sektörlerinin katkısıyla açıklanabilir.

Ürünlere uygulanan net vergiler ve sübvansiyonlar 2015-2022 döneminde ortalama GSYİH'nin %8,32'sini oluşturmaktadır.

Şekil 7: Ekonomik Büyümeye Sektörel Katkı %

Kaynak: Gine Merkez ve ulusal Statistik Enstitüsünde Verilerinden Yararlanılarak Düzenlenmiştir.

Hizmet ve sanayi sektörleri, sırasıyla ortalama %1,45 ve %1,31 ile ekonomik büyümeye en büyük katkıyı sağlayan sektörler olmuştur. Aynı dönemde, tarım sektörünün ortalama katkısı %1,20 olmuştur.

Son beş yılda üç sektörün katkıları birbirine yaklaşmıştır. Örneğin, 2020-2021 döneminde en büyük katkıyı madencilik sektörü sağlamıştır, ardından 2022-2024 döneminde tarım sektörü bu görevi devralmıştır. Bu durum, tüm sektörlerin ekonomik büyümeye yönelik çabalarını ve ilgisini göstermektedir.

2.4. EKONOMİK FAALİYETİN SEKTÖREL GELİŞİMİ

2.4.1. Tarım Sektörü

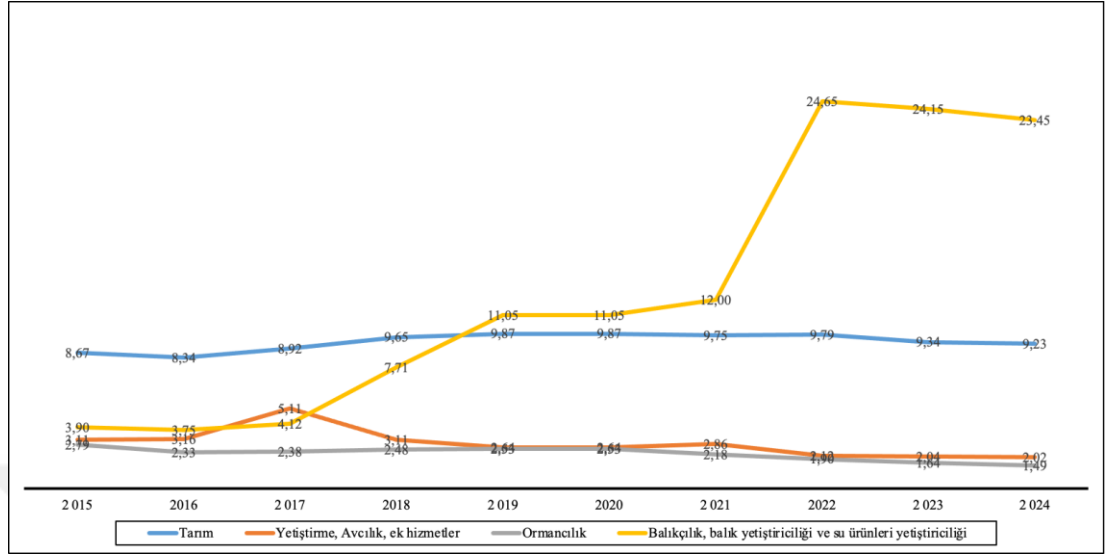
Karşılık gelen 14,24 milyon hektar alanı tarım faaliyetleri için uygunken, sadece 2 milyon hektara karşılık gelen kısmı bu faaliyetler için değerlendiriliyor. Ekili alan 1,6 milyon hektar, tarım alanının % 11,24'ü ve ülkenin toplam alanının % 6,5'ine karşılık gelmektedir. Bu ülkede, 362.000 hektarlık bir sulama potansiyeline

sahip sadece 30.200 hektar peyzaja uygun arazi vardır. Sonuç olarak, Gine'deki tarımsal üretim çok çeşitlidir. Bazı bölgelerde darı ve sorgun yetiştirilmektedir. Diğer gıda malları bölgeler bazında farklılıklar olsa da, ülkenin her yerinde yetiştirilebilmektedir. Bu tarımsal üretim sadece yerel pazarlar için değil, aynı zamanda ihracat için de yapılmaktadır (INS, 2012: 35).

Gine Cumhuriyeti Batı Afrika'nın en büyük tarım üreticilerinden biriydi. Ahmed Sékou Touré döneminde ülke, kendi kendine yeten bir hale gelmiştir hatta üretiminin bir kısmını ihraç ediyordu. Ancak, 1980'lerdeki ekonomik liberalizasyon süreci tarım sektöründe bir düşüşe neden oldu. Verimli topraklara rağmen Gine, gıda ithalatına bağımlı hale gelmiştir ve üretim ağırlıklı olarak hane halkının kendi tüketimine yönelmiştir (L'Harmattan, 2012: 12).

2010'dan beri Gine tarım sektörü, yıllık ortalama %4,7 büyüme göstererek toparlanma belirtileri sergiliyor. Özellikle Arap ülkeleri ve Avrupa'ya yapılan meyve ve sebze ihracatı artmıştır. Gine'deki tarım sektörü birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Bu zorlukların birincisi tarımsal üretimin çoğunlukla geleneksel ve makineleşmemiş olmasıdır. Tarım sektörü, aktif nüfusun yaklaşık %85'ini istihdam edilmektedir. Ancak GSYİH'ya sadece yaklaşık %18 katkı sağlamaktadır (APİP, 2010: sy). İkincisi tarımsal faaliyetlerin önemli bir kısmı, özellikle sınır ötesi gayri resmi ticaret, devlet kontrolü dışında kalmakta 1985'sında beri (Alain **Morice** 1985:4). Çoğunlukla kadınlar tarafından yapılan bu yasadışı ticaret, önemli gelirler sağlıyor ancak piyasanın daha iyi düzenlenmesini engelliyor ve vergi gelirlerini sınırlandırıyor. Gineli çiftçilerin yarısından fazlasını oluşturan kadınlar genellikle okuma yazma bilmediğinde işler kayıtlanmıyor ve bankacılık hizmetlerine erişemiyor. Bu nedenle, faaliyetlerini finanse etmek için tontine gibi gayri resmi tasarruf sistemlerine başvuruyorlar. Bu yasal olmayan ticari faaliyetler o kadar yüksek ki, yaklaşık olarak 1 Milyar Frank civarına yükselebiliyor (Cournanel, 2012: sy). Bu durumda vergilendirme, ticari kontrol gibi bazı sorunlara yol açmaktadır.

Şekil 8: Tarım Ve İlgili Sektörlerde Katma Değer Dağılımı

Kaynak: BCRG/ INS Verilerinden Yararlanılarak Düzenlenmiştir.

2022 yılında ekonomik faaliyetin %38,35'ini oluşturan birincil sektör, GSYİH büyümesine %1,30 oranında katkıda bulunmuştur. Bu durum, GSYİH'deki payı sırasıyla %24,65 ve %9,34'e düşen balıkçılık ve tarım alt sektörlerinden kaynaklanmaktadır.

2.4.2. Madencilik Ve Sanayi Sektörü

Gine Cumhuriyeti, hem büyük madencilik zenginlikleri hem de maden türlerinin ülke genelindeki dağılımı ile tanınmaktadır. Maden kaynakları, neredeyse tüm Gine topraklarına yayılmış durumdadır Gine toprakları altında henüz işletilmemiş birçok maden bulunmaktadır.

Şekil 9: Gine'nin Farklı Şehirlerden Maden Kaynaklarının Dağılımı

Kaynak : APIP GİNE 2010: sy

Tablo 4 : Gine'de Karşılan Kaynaklar

Kaynaklar	Birlik	Miktar
Boksit	Ton	40 000 000 000
Altın	Ton	700 000
Elmas	Karat	40 000 000
Nikel	Ton	185 000
Berilyum	Ton	76 000

Kaynak: Direction Nationale des Mines, 2010: 70.

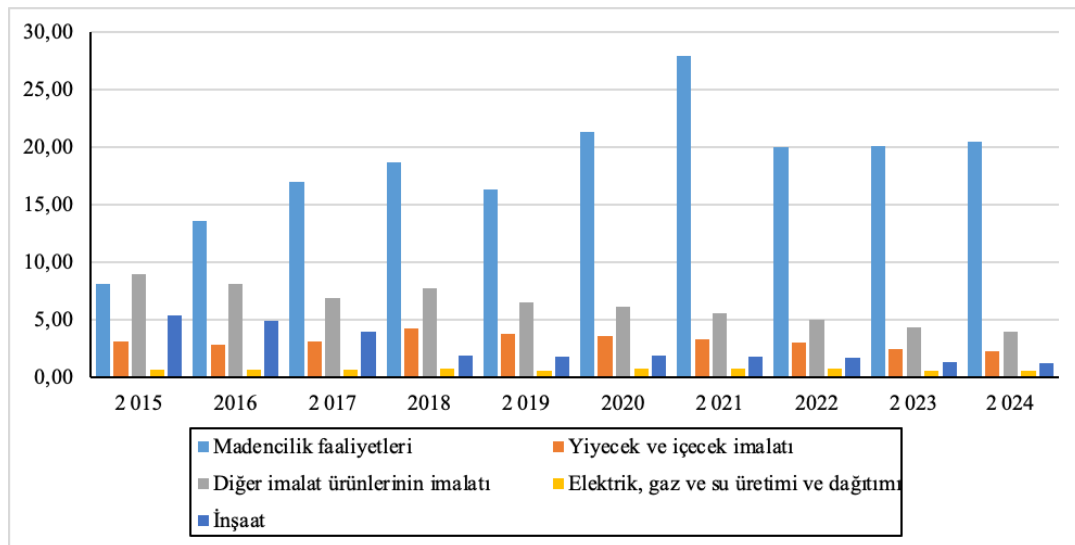
Gine'de işletilen başlıca madenler boksittir. 40 milyar ton olarak tahmin edilen boksit rezervleriyle Gine, dünyadaki en büyük boksit rezervlerine sahiptir ve %40'tan %50'ye kadar varan yüksek alüminum kalitesi ile çıkarılması teknik olarak kolay olduğundan, ülke özellikle Çin'e boksit tedarikinde dünyada ilk sırada yer almaktadır. Demir cevherine gelince, Gine 20 milyar ton yüksek kaliteli demir rezervine sahiptir (demir içeriği %60'ın üzerindedir). Altın bakımından Gine'nin altın potansiyeli 700 ton (kanıtlanmış) olarak tahmin edilmektedir. Uzun süredir

devam eden altın madenciliği geleneğine sahip olan Gine, altın madenciliği alanında nitelikli bir iş gücüne de sahiptir. Elmas ve baz metaller ile endüstriyel minerallere gelince, Gine topraklarında 40 milyon ton kireçtaşı ve 75 milyon ton bakır, kurşun, çinko, kobalt, manganez ve nikel gibi baz metaller bulunmaktadır (APIP, 2010: sy).

2010 yılından bu yana madencilik sektörü gerçek bir genişleme yaşamıştır. Bu sektör, Gine ekonomisinin en çekici alanlarından biri haline gelmiş olup, 2010 yılında GSYİH'nin %20'sini ve ihracatın %80'inden fazlasını oluşturmaktadır (APIP, 2010). Sektör, 2011'den 2018'e kadar 10 milyar dolardan fazla bir yatırım çekmiştir; bu miktar, 1958 ile 2010 arasında yatırılan 5 milyar doların iki katından fazladır.

Madencilik sektörü, küresel ekonomik krizlere karşı direnç göstermiş tek sektördür. Gıda ve yakıt fiyatlarındaki dalgalanmalar ve siyasi belirsizlikler, pandemi sonrası madencilik dışı sektörlerdeki kırılan toparlanmayı yavaşlatırken, madencilik sektörü bu dönemde dayanıklılığını korumuştur. 2024 yılının sonuna gelinmiş iken büyümesinin %4,3'e ulaşmaktadır. Bu büyüme, özellikle resmi ve küçük ölçekli altın üretiminin gösterdiği direnç sayesinde gerçekleşmiştir. Ancak madencilik dışı sektörler, darbe sonrasında yaşanan belirsizlikler, iç borçların büyük artışı ve dış yardımların azalmasından olumsuz etkilenmiştir.

Şekil 10: Madencilik ve Sanayi Sektörlerde Katma Değer Dağılımı

Kaynak: BCRG Verilerinden Yararlanılarak Düzenlenmiştir.

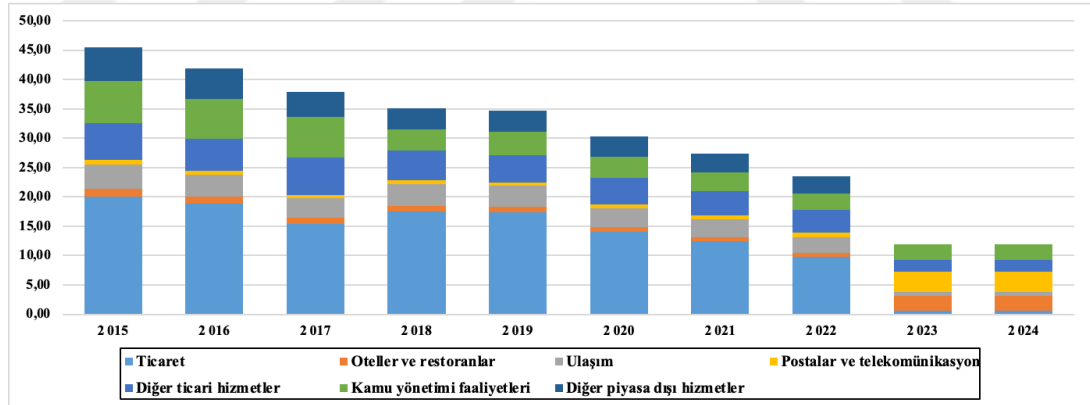
Sanayi ve madencilik sektörü, ağırlıklı olarak çıkarma faaliyetleri tarafından domine edilmektedir. Bu faaliyetlerin, 2022-2024 yılları arasında sanayi katma değerinin ortalama %20'sini oluşturduğu görülmektedir. İkincil sektörün ekonomik büyümeye ortalama katkısı ise 2015-2024 döneminde %1,31 olmuştur.

2.4.3. Hizmet Sektörü

2015-2024 döneminde, ticaret sektörü %12,66 gibi yüksek bir ortalama ile hizmet sektörü hakim olmuştur. Hizmet sektörünün büyüme oranı ise %1,45 olarak gerçekleşmiştir. Bu artış, ağırlıklı olarak ticaret ve kamu yönetimi faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır.

Ayrıca, büyümeye katkısı incelendiğinde hizmet sektörünün, Gine ekonomisinin büyümesinde önemli bir kaynak olduğu görülmektedir (2023-2024 döneminde ortalama %28).

Şekil 11: Hizmet Sektörlerinde Katma Değer Dağılımı

Kaynak: BCRG ve İNS Verilerinden Yararlanılarak Düzenlenmiştir.

Hizmet sektöründe ticaret önemli bir yer tutmaktadır. Kamu sektörü, halka iş güvencesi sağladığı algısı nedeniyle bu faaliyetlerin büyümesine neden olmaktadır. Gine’de otel ve restorasyon sektörü, ulaşım ve telekomünikasyon ise hala geliştirmeye ihtiyaç duymaktadır.

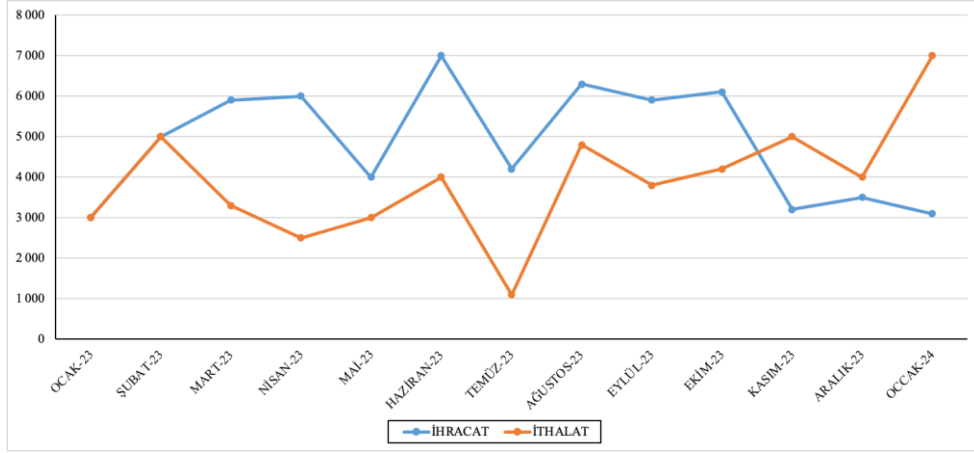
2.4.4. Ticaret Sektörü

2.4.4.1. Dış Ticaretin Durumu Ve Gelişim

2024 Ocak ayında Gine'nin dünya genelindeki ihracatı, aralık 2023'e göre %12,5 düşüşle 3.293,0 milyar GNF'den 3.763,4 milyar GNF'ye geriledi. Bu düşüşün başlıca nedeni, kişi veya yük taşımacılığı için kullanılan gemilerin (-%34,3) ve altın (-%13,7) satışlarındaki azalma oldu. Ancak kakao (%35,0) ve boksit (%12,6) ihracatındaki artış, bu düşüşü önemli ölçüde azalttı. Yıllık bazda ise ihracat %4,3 arttı.

Gine'nin ithalatı ise 2024 Ocak ayında 6.972,6 milyar GNF olarak tahmin edilirken, Aralık 2023'te 4.106,7 milyar GNF olmuştu. Bu, %69,8'lik bir artışa denk geliyor. Bu artışın başlıca nedeni, deniz fenerleri, dragalar, yüzer doklar, yüzer sondaj platformları (Aralık 2023'te 20,2 milyar GNF'den Ocak 2024'te 1.264,8 milyar GNF'ye yükseldi), römorkörler ve itme gemileri (Aralık 2023'te 65,1 milyar GNF'den Ocak 2024'te 857,6 milyar GNF'ye yükseldi), dökme demir, demir veya çelikten ray elemanları (Aralık 2023'te 47,0 milyar GNF'den Ocak 2024'te 98,1 milyar GNF'ye yükseldi), otomobil (%41,5) ve petrol ürünleri (%32,5) gibi ürünlerin dış alımlarındaki artış oldu. Öte yandan, otomobil (%27,6), inşaat makineleri (%23,2) ve motosiklet (%19,7) ithalatındaki düşüş, bu artışı önemli ölçüde yavaşlattı. 2023 Ocak ayına göre ithalat ise iki katından fazla artarak (%111,2) büyüdü (INS, 2024: 4).

Şekil 12: 2022-2023 Yılları Arasında Ticaret Hacmindeki Değişim (milyarlar GNF)

Kaynak: INS, OCAK ,2024: 4

Tablo 5 : Gine'nin İhracatında Başlıca Ürün Grupları 2024

Ürün	Değerler (Milyar GNF)	Net (Ton)	Ağırlık (%)	Ülke (%)
Altın	2 760,8	5,5	83,8	Birleşik Arap Emirlikleri(92,1) Hindistan(4,6) İsviçre(3,3)
boksit	57,1	5 200 927,8	1,7	Çin(68,8), Hindistan(25,3) Birleşik Arap Emirlikleri(5,8)
cacao	31,8	1 954,6	1,0	Hollanda(86,2) Libya(8,8) Rusya(5,0)

Kaynak: INS, 2024: 9

Altın; 2024 Ocak ayında altın ihracatı, bir önceki ayın 3.197,9 milyar GNF'sine kıyasla %13,7 düşüşle 2.760,8 milyar GNF olarak gerçekleşti. Toplam ihracat içinde altın ihracatının payı %83,8 olarak tahmin ediliyor. Bu ürünün %99,9'u Birleşik Arap Emirlikleri (%92,1), Hindistan (%4,6) ve İsviçre (%3,3) gibi üç ülkeye ihraç ediliyor.

Bauxit; 2024 Ocak ayında bauxit sevkiyatı, bir önceki aya göre %12,6 artışla 57,1 milyar GNF olarak tahmin ediliyor. Ocak 2024 toplam ihracatının %1,7'sini oluşturan bauxit satışları, ağırlıklı olarak Çin (%68,8), Hindistan (%25,3) ve Birleşik Arap Emirlikleri (%5,8) gibi ülkelere yönlendiriliyor. Bu ülkeler bauxit pazarının %99,9'unu temsil ediyor.

Kakao; 2024 Ocak ayında kakao satışları, bir önceki aya göre %35,0 artışla 31,8 milyar GNF olarak gerçekleşti. İncelenen dönemde ihracatın %1,0'unu temsil eden kakao satışları, tamamen Hollanda (%86,2), Libya (%8,8) ve Rusya (%5,0) gibi ülkelere yönelik.

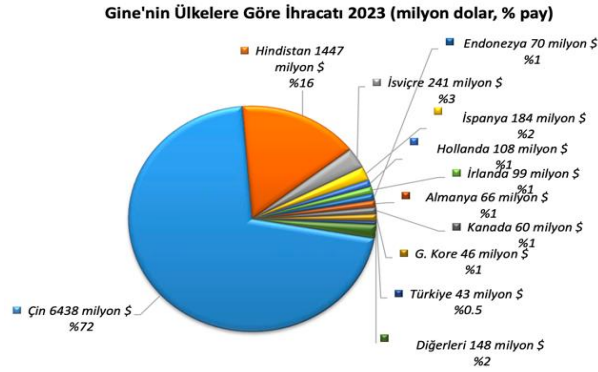
Tablo 6 : Başlıca İthal Ürünler

Ürün	Değerler (Milyar GNF)	Net Ağırlık (Ton)	%	Ülke (%)
Deniz fenerleri	1264,8	76052,8	18,1	Çin
Petrol Ürünleri	1061,5	167741,8	15,2	Hollanda(74,6) Çin(6,7),Togo(5,9), Sénégal(4,6)
Römorkörler, İtme tekneleri	857,6	43 423,5	12,3	Çin(99,9), Sénégal(0,1)
Yolcu ve yük gemileri	745,8	136381,3	10,7	Çin(99,6), (0,4)
Ticari araçlar	219,5	12 221,6	3,1	Çin(91,9), Belçika(4,0), Frans(2,6),

Kaynak: INS, 2024: 11

2.4.4.2. İhracat

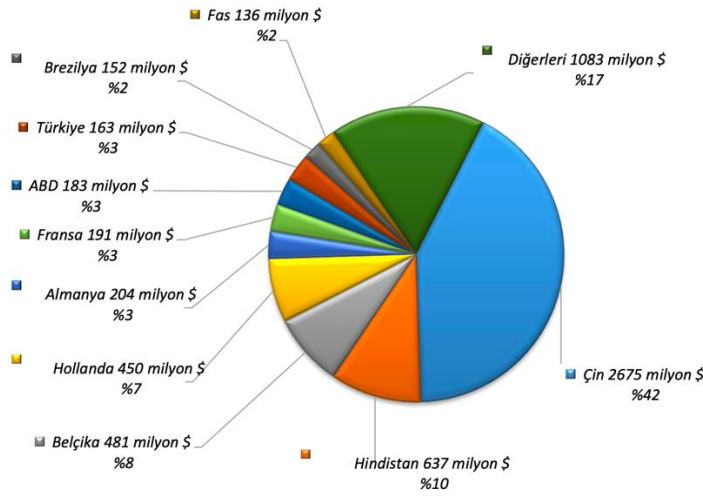
Şekil 13: Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

Kaynak: Trademap, 2023.

2.4.4.3. İthalat

Şekil 14: Gine'nin Ülkelere Göre İthalatı 2023 (Milyon Dolar, % Pay)

Kaynak: Trademap, 2023.

2.4.5. Gayri Resmi Sektör (Enformel) Ve Yolsuzluk

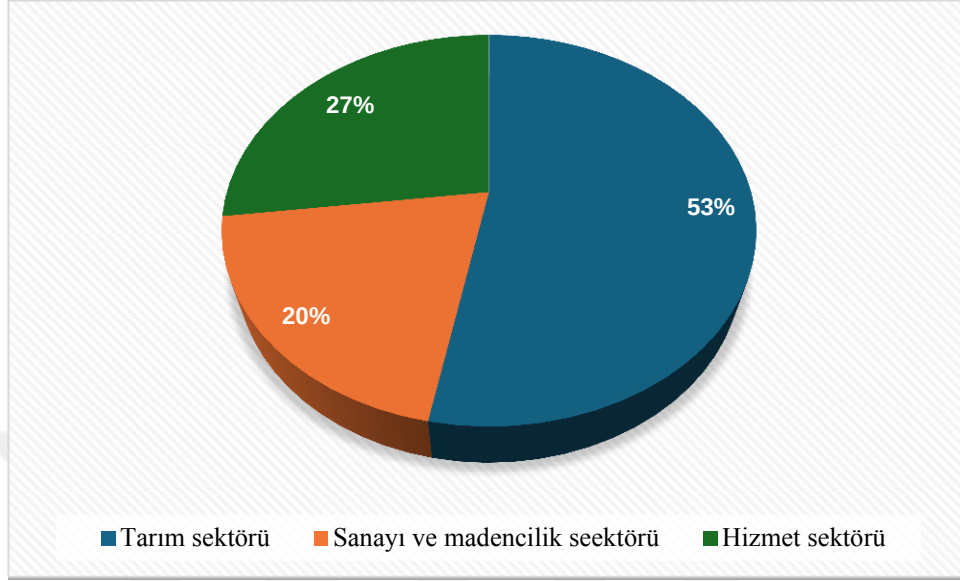
Gayri resmi sektör, Gine'deki her faaliyette bulunan bir sistemdir. Bu sektör, servet yaratmada önemli bir kaynak haline gelmiştir. Örneğin finans alanında (tontin), madencilikte, ticarete ve diğer alanlarda faaliyetlerin önemli bir bölümü kayıt dışıdır. Yolsuzluk ve güven eksikliği, bu sektörün büyümesine yol açmıştır.

2015-2021 döneminde gayri resmi sektör, GSYİH'nin ortalama %47,6'sını oluşturmuştur. Özellikle ticaret ve hizmet sektörü ağırlık göstermiş ve %53,4'ünü ulaşmıştır. Tarım sektörde %20 ve sanayi ve madencilik sektörü sektörde %26,6 oranında paya sahiptir (INS, 2023:14).

Gayri resmi sektördeki istihdamın 2,52 milyonun üzerinde olduğu, iş gücünün %77,4'üne tekabül ettiği tahmin edilmektedir. Bu durum, Gine'deki iş gücü piyasasında istihdamın neredeyse tamamının gayri resmi sektörde olduğunu göstermektedir. Bu istihdamın yarısı (%67,8) kentsel alanlarda olup, erkeklerin payı %50,7, kadınların payı ise %49,3'tür (İNS, 2020, s.142).

Bu sektörleri resmi hale getirmek, devlet için büyük bir kaynak gerektirecektir. Bu nedenle, gelirlerini sağladıkları ve paralarını biriktirdikleri finansal sistemi düzenlemeyi öneriyoruz. Çoğu durumda, gayri resmi sektördeki çalışanlar ve hatta işletmeler, banka hesaplarına sahip değiller, bunun yerine mevcut bazı mikro finans kuruluşlarında gayri resmi hesapları var. Ancak bazı mikro finans kuruluşlarının yolsuzlukları, likidite sorunun ve bankalardaki karmaşık idari süreçler nedeniyle, gayri resmi sektörün katılımcılarının çoğu, tontine gibi alternatif finans kaynaklarına yönelmektedir. Sonraki bölümlerde, halkın güvenini kazanmış popüler, kolay finansman ve tasarruf yöntemlerinden biri haline gelmiş bu sektörü iyileştirme önerilerini inceleyeceğiz.

Şekil 15: 2015-2021 Yılları Arasında Faaliyet Sektörlerine Göre Ortalama Gayri Safi Katma Değerde İformel Sektörün Ağırlığı

Kaynak: Comptabilite Nationale/ Institut National De La Statistique de Guinée Verilerinden

Yararlanılarak Düzenlenmiştir.

Bu yukardaki grafik, informal sektörü Gine'nin her faaliyet alanda bulunması göstermektedir. Özellikle Tarım sektörü %53 informal faaliyetler bulunmasıdır. Hizmet sektörü ticaret ve informal finansal faaliyetler (tontine) yaygındır.

Sanayi ve madencilikle ise altın sektörde en çok informal bulunduğu bir sektördür. Gine madencilik sektöründe el değimi veya küçük ölçekli(informel) madencilik önemli ve giderek büyüyen bir altın kaynağıdır. Bu, resmi olarak bir maden şirketinde çalışmayan bireyler veya gruplar tarafından, informal ve geleneksel çıkarma teknikleri ve yöntemleri kullanılarak yürütülen bir geçim kaynağı faaliyetidir. Genel olarak, bu faaliyet türü, endüstriyel madencilik faaliyetlerine göre daha az izlenir ve daha az düzenlenir.

Altın ister endüstriyel yöntemlerle üretilsin Gine'nin stratejik faaliyet alanlarından biridir ve ihracat gelirlerinin yarısından fazlasını (2021'de GSYİH'nın %25'inden fazlası) ve bölgesel altın üretiminin artan bir bölümünü temsil eder. Yetkililerin tahminlerine göre, 2017 yılında 220.000'den fazla kişi el işçiliği altın sektöründe çalışıyordu ve nüfusun %12'si gelirini el değimi veya küçük ölçekli

madencilikten elde ediyordu. Bu tür madencilik faaliyeti son yıllarda daha da önem kazandı. London Bullion Market Association (LBMA) altın fiyatlarındaki çift haneli artış oranları ile bağlantılı olarak, 2019 ve 2020 yıllarında el işçiliği(informel) altın ihracatı yıllık bazda beş katına çıktı. 2021 yılında, el değimi veya küçük ölçekli olarak çıkarılan altın ihracatı sayesinde, 2013-2019 dönemi ortalamasının neredeyse dört katına çıktı. Bu faaliyet türünün üretimi ayrıca 2021 yılında Gine'nin toplam altın üretiminin yaklaşık %71'ini oluşturmuştur. Yetkililer, Gine'de el değimi ve küçük ölçekli altın üretimi sektörü hakkında bir araştırma yürütüyor ve bu sektörün ihracatına vergi uygulama yolunda ilk ve mütevazı bir adım attı. Gine Ulusal İstatistik Enstitüsü(INS), el değimi ve informal altın üretimi hakkında bir araştırma yürütmüştür, özellikle bu sektörün resmileştirilmesi ve küçük altın madencilerine destek verilmesi gibi konularda sektörü daha iyi anlamanın kritik bir ilk adımıdır. Haziran 2022'de yetkililer, madenciler sendikası ile ham altın kilogramı başına 200 dolarlık informal altın ihracatı vergisi konusunda anlaşmaya vardı. Bu, doğru yönde atılmış ilk ve mütevazı bir adımdır (IMF, 2022: 56-47).

2.4.6. Yolsuzluk

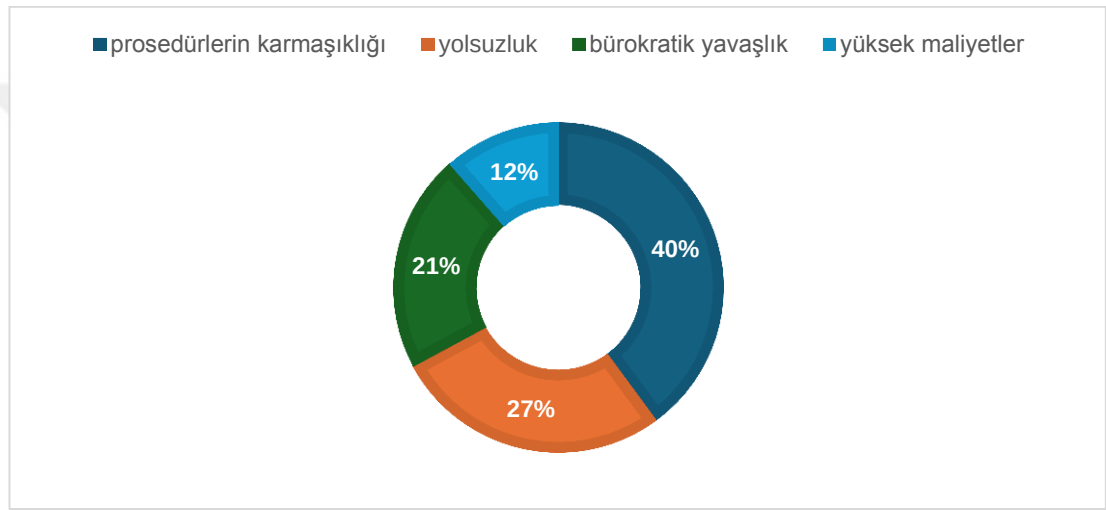
Gine, Transparency International'ın Kamu Sektöründe Yolsuzluk Algısı Endeksi'nde (2019) 180 ülke arasında 130. sırada, 2020'de 180 ülke arasında 137. sırada, 2021'de 180 ülke arasında 150. sırada, 2022'de 180 ülke arasında 25 puanla 147. sırada ve 2023'te 180 ülke arasında 26 puanla 154. sırada yer alarak dünyanın en yolsuz ülkeleri arasında gösteriliyor (<https://seffaflik.org/cpi2023/>). Bu düşüş, Gine'de yolsuzluğun arttığını gösteriyor ve hiç de umut verici değil.

Bir ülkenin bankacılık ve mikro finans gibi finansal sektörünün gelişimi, güvene ve şeffaflığa dayanmalıdır. İnsanlar, paralarını bankalara güvenle yatırabilmelidir. Endemik yolsuzluk, resmi finansal sektörün gelişimini önemli ölçüde etkiler ve nüfusun büyük bir kısmını dayanışma sandığı gibi gayri resmi finansal sistemlere yöneltir.

Risk taşınmasına rağmen, dayanışma sandığı karşılıklı güvene ve yakınlığa dayanır. Katılımcılar genellikle iş, akrabalık veya üyelerin iyi bir üne sahip olması gibi ortak bir bağa sahiptir. Dayanışma sandığı gayri resmi olmasına rağmen oldukça

karlıdır ve devlet buradan elde edilen gelirleri kaydedememektedir. Nüfusun büyük bir kısmı için finansmana ulaşmanın en iyi yolu budur. Aşağıdaki grafiğe göre, gayri resmi sistemlerin (kayıt dışı) popüler olmasının nedenleri, UPI (Umumi Yarar Projeleri) destekçilerine göre, çoğunlukla prosedürlerin karmaşıklığı (%39,9), yolsuzluk (%27,2), bürokratik yavaşlık (%21,4) ve yüksek maliyetler (%11,5) ile ilgilidir (Institut National De La Statistique, 2020: 188).

Şekil 16: Informal Finansa Yönelmenin Nedenleri

Kaynak: Institut National De La Statistique Verilerinden Yararlanılarak Düzenlenmiştir.

İnformal finansal sistemi günümüze kadar sürdümesi nedeni; mevcut eylemlerin tanıtımı teknik ve finansal destekler açısından toplum sağlanan desteklerin yetersizliği. Yapısal ve sürdürülebilir bir ulusal politikanın bulunmaması ve tasarrufların mobilize edilmesi için iç strateji ve politikaların yetersizliği (Bah, 2013: 50).

2.5. GİNE FİNANS SİSTEMİNİN YAPISI

Gine'deki finansal sistem genel olarak üç sektörden oluşur: geleneksel bankacılık sektörü, informal (özerk) finans sektörü ve dağıtık finans sektörü (mikro

finans). Bu farklı sektörler, farklı yaklaşımlar, hedef kitleler ve mantıklarla çalışmaktadır.

-Bankacılık Sektörü: Önemli kaynakları yöneten bu sektör, genellikle şehir merkezlerinde bulunur. Belirli ve sınırlı bir müşteri kitlesine hitap eder, genellikle kırsal ve yarı kırsal bölgelerde yaşayan nüfusun çoğunluğunu dışarıda bırakarak, daha varlıklı kesimi hedefler. Sektör ağırlıklı olarak ticari bankalar, kalkınma bankaları, sigorta şirketleri ve kredi kuruluşlarından oluşur.

-Enformal Sektörü: Devletin muhasebe kayıtlarının dışında kalan bir finansal sektör olan informal sektör, tontinlerden bireysel borç verenlere, kasa bekçilerine, karşılıklı tasarruf ve kredi birliklerine ve gezici bankacılara kadar çeşitli informal finansal yapıları içerir. Bu sektör, sınırlı kaynaklarla, yüksek maliyetler ve risklerle çalışır ve nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için kendi başına hareket etme özelliği gösterir. Nüfusun en çok başvurduğu ve neredeyse tüm informal faaliyetleri finanse eden sektörlerden biridir.

-Mikro Finans Sektörü: Geleneksel bankacılık sisteminin finansal hizmetlerinden dışlanan yoksul ve marjinalize olmuş nüfusun yanı sıra mikro ve küçük girişimcilerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere oluşturulmuştur. Gine'deki mikro finans, kredi ve tasarruf birlikleri, dayanışma temelli kredi sistemleri, köy tasarruf ve kredi kasaları ve mikro ve küçük işletmelerin finansmanı konusunda uzmanlaşmış finansal kuruluşlardan oluşmaktadır. Bu sistemler, üyelerin, müşterilerin veya ortakların güçlü katılımı ve finansal ürünlerin alıcılara olan talebe uyarlanması ve bir ağ mantığı sayesinde bazı hizmetlerin merkezi hale getirilmesi üzerine kuruludur. Bu sistemler, tüccarlar, büyük çiftçiler, çalışanlar gibi belirli bir hedef kitleye sahiptir ve para ekonomisine entegre olmuşlardır.

Böylece, birbirleriyle çok az ilişkisi olan üç finansal sektörün varlığı görülmektedir. Gerçekten de, informal sektörün tamamı ve mikro finans sektörü, yararlanan nüfus arasında yakınlık ve güven kavramlarına dayanırken, bankacılık sektörü garanti kavramlarına dayanmaktadır. Sonraki bölümlerde, informal sektörü genel olarak tartışacağız. Bu çalışmada belirli bir sektörü desteklemiyoruz, aksine Gine'in sürdürülebilir kalkınması için üç sektörün tamamlayıcılığını savunuyoruz. Gine'de henüz bir sermaye piyasası veya borsa bulunmamakla birlikte, 2019 yılından bu yana komşu ülkelerin çoğunun kendi borsa platformlarına sahip olduğu alt

bölgedeki menkul kıymetler piyasası borsası gibi bir Gine borsasına sahip olmak için çabalar artmaktadır.

2.5.1. Bankacılık Sektörü

bankacılık sektörü, 12 Ağustos 2014 tarihli L/2013/060/AN kanunu ile düzenlenmektedir. Bu kanun Merkez Bankasının para biriminin yaratılması, dolaşımı ve korunmasından sorumlu kurum olarak görevini belirlemektedir. Kanunlar, Merkez Bankasına para politikası, döviz politikası, finansal kurumların (bankalar, sigorta şirketleri, mikro finans kuruluşları vb.) düzenlenmesi ve denetlenmesi konularında önemli bir rol vermektedir.

Banka sektörü, finansal sektörün toplam varlıklarının %94,6'sını oluşturmaktadır ve 20 ticari banka, bir özel kredi kuruluşu ve bir yatırım kuruluşundan oluşmaktadır. Gine'de faaliyet gösteren ticari bankalar genellikle yabancı bankaların şubeleridir. Sektördeki toplam varlıkların yaklaşık %57,4'ünü temsil eden üç büyük banka, Fransız uluslararası grupları Société Générale, BNP-Paribas (BICIGUI) ve Orabank'a aittir. Diğer 13 banka bölgeseldir, bir banka Malezyalı bir finansal gruba aittir ve diğerleri İslam bankalarıdır.

Gine banka sisteminin faaliyetleri likiditeye dayanmaktadır ve esas olarak kredi ve mevduat ile karakterize edilir. Kredi ve mevduat, banka bilançolarında ve finansal sonuçlarında yansıyan bir büyüme kaydetmiştir. Kredi ve mevduat, Merkez Bankasının izlediği sağlam bir ekonomik dinamik ve ihtiyatlı para politikası sayesinde sürekli bir büyüme göstermiştir.

2021 yılı sonunda sırasıyla 191 acente ve 199ATM'den oluşan bir ağa sahipken 2022 yılında 205 acente ve 218 ATM'ye sahip olmuştur. Yani 14 yeni şube ve 19 yeni ATM eklenmiştir. Sektördeki toplam personel sayısı 2021'de 2.419 iken, 2022'de 2.912'ye ulaşmıştır. Bankacılık sektöründe müşteri sayısı ise 153.476 artarak 835.430'dan 988.906'ya yükselmiştir. Bu artışın büyük kısmı, bireysel müşteri sayısındaki (793.453 kişi) kaynaklanmıştır; ticari müşteri sayısı ise 89.699 olmuştur. Gine bankacılık sektörü belirli bankalar üzerine yoğunlaşmış olup, pazar payının %44'ünü temsil eden “büyük bankalar” olarak adlandırılan üç banka sektörde

hakimdir. Toplam bilançonun %45,48'i mevduat, %48,6'sı ise kredi bazında gerçekleşmiştir.

Bankalardan biri toplam bilanço %21,7 ve toplam mevduatta %23,1 temsil ederken, başka bir başka bir banka toplam kredilerin %23'ünü kapsayarak bu konuda ilk sırada yer almaktadır. Orta ölçekli bankalar, toplam mevduatın %32,1'i ve toplam kredilerin %26,3'üne toplam bilançonun %30,5'ine sahiptir. Küçük bankalar ise toplam mevduatın %22,4'üne ve toplam kredilerin %25,1'ine sahiptir.

Bankacılık sektöründeki müşteri mevduatları 2022 yılında %35 oranında artarak müşteri sayısı 38.610.000 milyar GNF ulaşmıştır, bu artış 2021'de %9 seviyesindeydi. Bu mevduatların büyümesi büyük oranda cari hesaptaki mevduat artışıyla ilişkidir. 2022 sonunda 18.145,4 milyar GNF'ye veya 2021 sonunda %9'a karşılık %46,8 ile 26.636,8 milyar GNF'ye ulaşacak. Uzun vadeli hesap, 2022 sonunda 5.551,7 milyar GNF ile %41,8 seviyesinde kalacak. 2021 sonunda %16,7 artış, 2022 yılında müşteri tasarruf yapısının analizi müşterilerin mevduatlarının ağırlıklı olarak cari hesaplar (%69) ve hesap cüzdanı tasarruf hesaplarından (%16) oluştuğunu gösteriyor.

Bu yapı, Gine bankacılık sisteminde mevduatların %85'inin devredilebilir (transfer edilebilir) mevduatlardan oluştuğunu, devredilemeyen mevduatların ise yalnızca %14'ünü temsil ettiğini ortaya koymaktadır. Devredilebilir mevduatlar, cari hesapları ve tasarruf hesaplarını kapsarken, devredilemeyen mevduatlar vadeli hesaplardan oluşmaktadır.

Tablo 7: Bankacılık Sektörünün Yapısı

No:	Kurumlar	Sahib Ülkeler	Şube Sayısı
1	ACCESS BANK (access)	Nigérian	18
2	AFRILAND FIRST BANK GUINEE	<u>Cameroun</u>	10
3	BANQUE POUR LE COMMERCE ET L'INDUSTRIE DE GUINEE S.A (BCI GUINEE S.A)	Mauritanie	12
4	BANQUE ISLAMIQUE DE GUINEE - BIG	Africa group bank	4
5	BANQUE NATIONALE DE GUINEE - BNG	Mauritanie	6
6	BANQUE POPULAIRE MAROCO GUINEENNE - BPMG	FASS	4
7	BANQUE SAHELO- SAHARIENNE POUR L'INVESTISSEMENT ET LE COMMERCE - BSIC	Africa group bank	3
8	CORIS BANK	Burkinabé	2
9	DIAMA BANK SA	Gine	2
10	ECOBANK GUINEE	Togo	20
11	FNBBANK	Nigeria	3
12	NSIA KALOUM	Nigeria	6
13	ORABANK	Togo	17
14	SFCI BANK	Gine	15
15	SKYE BANK GUINEE SA	Nigériane	4
16	SOCIETE GENERALE GUINEE	Frans	23
17	UNITED BANK FOR AFRICA UBA	Nijeria	25
18	VISTA BANK GUINEE S.A	Gine	11
19	VISTA GUI	Gine	14

20	AFRICAN LEASE GUINEE	Fidişi Sahil	1
21	BANQUE NATIONALE D'INVESTISSEMENT DE GUINEE – BNIG S.A	Gine	3

Kaynak: BCRG, 2023: 4

Tablo 8: Gine Bankacılık Sektörüne Genel Bakış 2022

	2020	2021	2022
Banka sayısı	15	16	17
Dağıtım acentesi	189	191	205
Müşteri sayısı	7845467	835 430	988 906
Bilanço toplamı,	645890	835 430	47 941
ATM sayısı	180	199	218
Yıllık kredi büyümesi (%)	2,5	2,8	41%

Kaynak: BCRG, 2022: 45

Tablo 9: Bankalardaki Mevduatların Gelişimi (Milyar Gine Frangı Cinsinden)

	2020	2021	2022	(2022) Değişken	
				Mutlak	%
Vadesiz hesabı	16 687,97	18145,4	26636,8	8491,4	46,8
Mevduat Hesapları.	3 414,53	3416,6	4074,6	658,1	19,3
Tasarruf hesaplar	9 578,20	10984,1	13049,5	2065,4	19,3
Diğer alacak hesapları	3 695,23	3744,7	9512,8	5768,1	154,0
GNF cinsinden hesaplar	714,1	784,4	1835,2	1050,8	134,0

Doviz cinsinden	2 981,09	2960,3	7677,6	4717,3	159,4
Tasarruf mevduat hesapları	6 002,78	6147,2	6191,4	44,2	0,7
Vadeli mevduat hesapları.	3354,4	3915,8	5551,7	1635,9	41,8
Süre <2 yıl	3354,4	3915,8	5551,7	1635,9	41,8
Süre>2yıl	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nakit kuponlar	32,3	59,9	58,6	-1,3	-2,2
Diğer finansal ürünü	39,5	197,5	171,6	-25,9	-13,1
Vadesiz mevduatların payı (%)	63,9	63,7	69,0		
Hesap cüzdanındaki hesapların payı (%)	23,0	21,6			
Mevduatın % payı	39,5	197,5	171,6		
TOPLAM Mevduat	26116,9	28465,9	38610,0	10144,1	35,6

Kaynak: (BCRG, 2022: 25)

2.5.2. Mikro Finans Kuruluşları

Mikro finans Kanunu'nun 21.Madde tanımına göre, banka statüsüne sahip olmayan ancak düzenli olarak kredi veya mevduat toplama faaliyetleri yürüten ve geleneksel bankacılık sisteminin dışında faaliyet gösteren nüfusa özel finansal hizmetler sunan kuruluşlardır.

Gine finans sektörü, Gine Merkez Bankası (BCRG) tarafından denetlenmekte ve bankalar, sigorta şirketleri, mikro finans ve finansal kapsayıcılık kurumları gibi kurum kategorilerine göre özel düzenlemelere tabidir. Bu düzenlemeler son yıllarda ilerleme kaydetmiş olsa da finansal hizmetlere erişimde önemli bir rol oynayan tüketicilerin ve bankacıların korunması konusunda eksiklikler devam etmektedir. 2014 yılında kabul edilen BCRG statüsü, finansal kurumların denetiminde bağımsızlığını güçlendirmek amacıyla 2016 yılında yenilenmiştir.

Finans sektörü sadece ticari bankalarla sınırlı kalmayıp; Fitchlerin gelişimi, finansal kapsayıcılığı desteklemektedir. Geleneksel bankalar, belirli bir müşteri kitlesine hizmet vermeye odaklanmıştır. Bu kitlenin dışında kalan kişiler ise mikro

finans hizmetlerinden yararlanabilir, bu nedenle mikro finans sisteminin geliştirilmesi önemlidir. Bu yaklaşım, mikro finans kuruluşlarını (MFK) giderek daha fazla destekleyen Gine'deki karar alıcılar tarafından anlaşılmaya başlanmıştır. Bu nedenle Gine Cumhuriyeti, 2017 yılında Kapsayıcı Finans Kuruluşları hakkında yeni bir yasa kabul etmiştir. Bu yasa, mikro finans düzenlemelerini güncelleyerek elektronik para kuruluşlarına daha istikrarlı bir yasal çerçeve sağlamıştır. Bu yeni yasa, mikro finans ve dijital finansal hizmetlerin düzenlenmesi, mikro finans sektörünün yapılandırılması ve profesyonelleşmesi, elektronik para ihracı ve dağıtımı ile posta yoluyla finansal hizmetlerin sunulmasına ilişkin yasal çerçeveyi güçlendirerek, finansal kapsayıcılık konusunu hükümetin çabalarının merkezine yerleştirilmiştir.

Gine Cumhuriyeti MFK toplamda 20 kuruluş olup iki kategoriye ayrılmaktadır. Bu kuruluşların 16'sı bankalar gibi çalışmakta, yani mevduat toplamakta ve kredi vermektedir. Geri kalan 4 MFK ise yalnızca kredi vermekte olup mevduat toplamamaktadır. Bu kuruluşların kaynakları, kalkınma yardım programları kapsamında bağışçılar tarafından sağlanan kredi hatları veya alınan kredilerden gelmektedir. Bu kaynaklar, 2021'deki 1.362 milyar GNF'ye kıyasla %2 oranında hafif bir düşüşle 1.333 milyar GNF olarak gerçekleşmiştir. Krediler ise %1 oranında büyüyerek, bir önceki yıla göre 190,36 milyar GNF'den 192,29 milyar GNF'ye ulaşmıştır. Sektörde yaklaşık 1,1 milyon müşteriye hizmet veren 3.163 hizmet noktası ve 1.691 çalışan bulunmaktadır.

Tablo 10: 2021-2022 Arasında MFK Kategorilerine Göre Hizmet Noktası Dağılımı Sayısı

Hizmet noktası sayısı	2021	2022	Payı (%)	Değişim %
Kooperatif ve mutualist yapıdaki mikro finans kuruluşu	160	169	5,1	9
Anonim şirket yapısındaki mikro finans kuruluşu	2992	2184	94,6	37
Tasarruf toplamayan MFI'ların oranı	11	10	0,3	1

Kaynak: BCRG: 2023

Mikro Finans Kuruluşları (MFK) tarafından sunulan hizmetler genellikle mevduat ve kısa vadeli kredilerden oluşur. Bazı MFK'lar, bu temel hizmetlerin yanı sıra havale, sigorta ürünleri satışı, banka kartı satışı, mobil finansal hizmetler, eğitim, danışmanlık gibi ek hizmetler de sunar. Geleneksel bankalar gibi, MFK'ların da ana kaynakları kısa vadeli mevduatlar ve borçlardır. Toplam mevduat 2022 yılında %8,0 büyüme ile 863,98 milyar GNF'ye ulaşırken, 2021 yılında %21 büyüme ile 799,7 milyar GNF seviyesindeydi. Bu büyümeye beş (5) MFK, %86 oranında katkıda bulunmuştur.

Tablo 11 : Ana Sektör Toplamlarının Gelişimi Ve 2018/2022 Dönemine Göre Değişimi

Gösterge	2018	2019	2020	2021	2022	Değişim (%)
MF sayısı	26	22	19	20	5	5
Şube Sayısı	376	461	683	2 363	3 163	34
Çalışan sayısı	944	1071	936	1556	1691	9
Müşteri sayısı	695.714	856464	816236	956960	1 136757	19
Verilen kredi Sayısı	302.541	378 187	363 468	157 052	201 255	28
Kredi hacmi (milyarlarca GNF cinsinden)	620,32	951,56	880,28	1 132,28	1 417,18	17
Ödenmemiş krediler (milyarlarca GNF cinsinden)	491,12	706,43	698,52	819,61	946,86	16
Vadesi geçmiş borçlar (milyarlarca GNF)	36,39	53,98	71,73	91,35	92,03	1

cinsinden)						
Ödenmemiş mevduatlar (milyarlarca GNF cinsinden)	404,21	446,08	658,24	799,74	863,98	8

Kaynak: Guinea-Financial-Inclusion-Diagnostic, 2017: 15

Tablo 12 : Sektörlere Göre Verilen Kredilerin Yıllık Değişim Oranı (%)

Sektör Alanı	2018	2019	2020	2021	2022
Tarım	13,1	8,9	12,6	8,76	10%
Sanayi					
Kamu işler İnşaat ve konut	14,6	15,7	11,4	13,54	10%
Sanayi ve Sanatlar	4	3,3	2,9	1,58	1%
Hizmet					
Ticaret, Restorasyon ve konaklama	45,3	46,6	54,2	56,26	65%
İletişim ve ulaşım	5,1	12,4	7,1	3,58	4%
Diğer	17,9	13,1	11,8	16,20	11%

Kaynak: BCRG, Dünya bankası verilerine yararlanarak düzelmiştir.

Tablo 13 : 2022 Yılında Ödemeyen Krediler (Riskli Krediler)

Sektör alanı	Kredi miktarı milyar GNF	Ağırlık %	Ödenmeme oranı
Tarım, Hayvancılık ve Balıkçılık	12,1	13	1%
Kamu İşleri İnşaat ve Konut	5,3	6	1%
Ticaret, Restorasyon ve Konaklama	32,1	35	3%
Sanayi ve Sanatları	2,3	2	0%
İletişim ve Ulaşım	2,2	2	0%
Diğer	38,7	42	4%
Toplam	92,0	100	10%

BCRG, Dünya bankası: sy

2.6. INFORMEL FİNANSAL SEKTÖRÜ

Informal sektör, resmi kayıtlardan kaçınan ve birçok alanda görülen ekonomik faaliyetlerdir. Genellikle küçük ölçekli olan ekonomik faaliyetleri ifade eder (ticaret, finans ve istihdam) gibi çeşitli alanlarda görülebilir.

2.6.1. Informel Sektörün Büyüklüğü

Üretim birimleri açısından bakıldığında, gayri resmi sektör 1,8 milyondan fazla gayri resmi üretim birimiyle temsil edilmektedir. Bunların yarısından fazlası (%67,8) kentsel alanlarda yer almaktadır ve bu birimlerin %50,7'si erkeklerin elindedir.

Üretim birimlerinin yaklaşık %59'u (yarısından fazlası) ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir (%56,7 perakende ticaret, %2,2 toptan ticaret).

İnformel bir üretim birimi başına ortalama 1,4 kişi düşmesiyle, İnformel sektördeki toplam istihdam 2,520 milyondan fazla olarak tahmin edilmektedir. Bu, iş

gücü piyasasındaki toplam istihdamın %77,4'üne tekabül etmektedir. Bu sektör, dolayısıyla Gine iş gücü piyasasındaki istihdamın neredeyse tamamını sağlamaktadır. İnförmel sektör, aylık ortalama 502.659 GNF gelir sağlanırken Gine'deki asgari ücret olan 450.000 GNF'nin biraz üzerindedir.

2.6.2. İnförmal Sektörün Sunduğu İşlerin Kalitesi

İnförmal sektörü %63,7 girişinciler (bağımsız çalışanlar) oluşturmaktadır.

yani genellikle küçük ölçekli ve gelişime açık işletmeler olduğunu göstermektedir. Ayrıca införmel sektörü, kırılğan istihdamın artmasına katkıda bulunmaktadır, %6,1 aile yardımcılarıyla birlikte bu oran, sektördeki istihdamın yüzde 69,8'ine ulaşmaktadır.

Bağımsız çalışanlar, införmal sektördeki kadınların yarısından fazlasının (% 72,6) istihdamını oluşturmaktadır. 25 yaş altı bağımsız çalışan gençler, införmal sektördeki çalışanların yüzde 31,4'ünü oluşturmaktadır. Bu oran şehirlerde yüzde 30,1, kırsal bölgelerde ise yüzde 34,6'dır.

Ortalama çalışma süresine gelince, sektördeki çalışanların yüzde 81,5'i Gine'deki iş yasalarının belirlenen haftalık 40 saatlik normun üzerinde çalışmakt

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GELENEKSEL VE ALTERNATİF FİNANSAL SİSTEM

KARŞILAŞTIRMASI

Bu bölümde, banka ve finansal sistemin farklı ayırt edici özelliklerini detaylanmaktadır. Çalışmamızda geleneksel finansal sistemi banka olarak, alternatif finansal sistemi ise mikrofinans ve enformel alternatif sistemi (tontine) olarak ele alacağız. Aralarındaki mevcut farkı açıklamanın yanı sıra, her iki sistemin avantajlarını ve karşılaştığı zorlukları sıralayacak Gine'nin ekonomik ortamına hangisinin daha iyi uyum sağlayarak ekonomik kalkınmasına katkıda bulunacağını belirlemektedir.

3.1. GELENEKSEL VE ALTERNATİF

Bu Çalışmada Geleneksel (Banka) ve Alternatif (mikro finans) işlemleri, birçok araştırmaya göre, vadesine, el değiştiren fonların kullanım alanlarına ve geri ödeme yöntemlerine, hedef müşteri kitlesine, fon arzı ve talebine, finansman özelliklerine, finansman amacına ve risk toleransına göre farklılık göstermektedir. Birbirleriyle çok yakın ilişki içinde olan geleneksel ve alternatif finans sistemi arasında bazı ayırt edici temel özellikler söz konusudur (Mazgit, 2007: 17). Aşağıda banka ve mikro finans arasındaki farklılıklar açık bir şekilde ele alınmıştır.

3.1.1. Banka Ve Mikro Finans Sistemi Karşılaştırması

Gelenek (banka) ve alternatif (mikro finans, tontine), farklı niteliklere sahip olmasına rağmen, ikisinin de finansal sistem işlem gerçekleştirdiğini belirtmek fayda var. Banka ve mikro finans işlemleri, birçok araştırmaya göre, vadesine, el değiştiren fonların kullanım alanlarına ve geri ödeme yöntemlerine, hedef müşteri kitlesine, fon arzı ve talebine, finansman özelliklerine, finansman amacına ve risk toleransına göre farklılık göstermektedir. Birbirleriyle çok yakın ilişki içinde olan banka ve mikro finans sistemi arasında bazı ayırt edici temel özellikler söz konusudur (Mazgit, 2007:

17). Aşağıda banka ve mikro finans arasındaki farklılıklar açık bir şekilde ele alınmıştır.

3.1.2. Bankacılık Finansal Sistemi

Bankacılık faaliyetleri ilk ortaya çıkışı eski Mezopotamya’da hasat döneminde kredilerin verilmesi ve daha sonra geri ödenmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Zaman içerisinde bu işlemlerle uğruşan tüccarlar kredi faaliyetler yapılandırılarak geleneksel bankacılığın doğmasına yol açmıştır (Mazgit, 2017:17). Banka sistemi ilk ortaya çıkışı amacı günümüze kadar aynı amacıyla devam edilmektir “kredi” yoluyla hizmet verilmektedir ancak zamana bankacılık sistemi kuralları geliştirilmiştir.

Bankacılık sistemi, fon arz eden birimler likidite ihtiyacı, fon talep eden birimler finansman ihtiyacı likidite sorununu çözmeye yardımcı olan bir finansal araçtır. Banka fon fazlası olan birimler mevduatları bir kısmını likit halde tutarak diğer kısmı uzun vadeli büyük şirketlerdir, fiziksel işletmelere, sanayi kuruluşlarına kredi sağlamaktadır. Bankacılık sistemi kâr amaçlı bir sistem bu yüzden Alternatif finansal sistemler kuralları farklıdır.

Banka kuralları sıkı düzenlemelerle karakterize edilir, hedef kitlesi bir müşteri kitlesi olan banka, sosyal bir misyonu veya sübvansiyon amacı değildir. Sistemik risklerinden korumak için her hangi bir krediyle ilişki riskleri iyi değerlendirir ve böylece riskleri azaltır. Diğer yandan, bir banka mevduat sahiplerine olan borçlarını ödeme yeteneğini kaybederse, mevduat sahipleri devlet tarafından güvence altına alınır. Bu durum bankalara itibar kazandırır ve riskleri azaltıcı bir etki yaratır.

3.1.3. Alternatif Finansal Sistemi

Finansal sistemi, geleneksel finansal sistemine (banka) hizmeti erişimi imkân olmayan ya da yeterince bankacılık hizmeti alamayan, mikro-küçük girişimcilerin yanı sıra, yoksul marjinalize olmuş hane halkları finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş bir finansal sistemdir. Alternatif finans sistemi oldukça çeşitlidir, kredi ve tasarruf kooperatifleri, dayanışma kredi sistemleri, köy tasarruf ve kredi

sandıkları, tontine, mikro-küçük işletmelerin finansmanı konusunda uzmanlaşmış finansal kurumlardan oluşmaktadır. Bu kurumlar, finansal ürünlerin alıcıların talebine uygun olarak yakınlık ve uyarılma üzerine kurulu bir merkeziyetsizleştirme mantığını birleştirmeye çalışmaktadırlar. Bankacılık sistemini yöneten kurallar ve normlara saygı göstererek üyelerin, müşterilerin veya ortakların güçlü bir katılımı ile çalışmaktadır. **Alternatif temel amacı, finansal dengeyi ve eylemlerinin sürdürülebilirliğini sağlamaktır** (Bah, 2013: 25).

Mikro finans sistemleri, ekonomik büyümeyi teşvik etmek amacıyla bankacılık dışı alternatif finans piyasalarına yönelen teknoloji şirketlerinin finansmanı için daha uygun bir seçenek olduğunu söylenebiliriz (Shumputer1990: 54). 1970'lerden beri günlük hayatımızda yer alan mikro finans, 2005 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Uluslararası Mikro finans Yılı ilan edilmiştir (Nicolas Blondeau, 2006: 188-198). O zamandan beri mikro finans, dayanışma, yakınlık ve katılım temelinde müşteriler ile kurumlar arasındaki güveni artırmak, sosyal ve bilgisel engelleri azaltmak gibi temel hedeflerine ulaşmak için gelişmeye devam etmektedir.

Alternatif finans sektörler son yıllarda etkileyici bir büyüme kaydetmiştir. Amerikan yetkilileri bile mikro kredilere değer vermekte, Grameen Bankası modelini Chicago gettolarının kalbine yerleştirmektedir (Servet ve Gentil, 2002: 40-48).

3.2. GRAMEEN BANKASINA GÖRE MİKRO FİNANSIN YÖNTEMİ

Grameen Bankası'na göre, (KOBİ'lerin), bankacılık sisteminden dışlanan nüfusun krediye erişimini sağlamak için üç ana finansman türü uygulanmaktadır. Grameen Bankası, Bangladeş'te kurulmuş ve mikrofinansın öncülerinden biri olarak kabul edilen bir kuruluştur. Kurucusu Muhammed Yunus, 2006 yılında Nobel Barış Ödülü'nü almıştır. Grameen Bankası modeli, dünya genelinde birçok mikrofinans kuruluşu tarafından benimsenmiştir (Nicolas Blondeau, 2006: 188-19).

3.2.1. Grup Kefaleti Finansmanı

Müşterilerin İtibarına Dayanan bir Finansman türüdür, genellikle kadınlardan oluşan bir grubudur. Mikro finans müşterilerine kredi verir ve kredi vadesi içerisinde gerekli eğitimi sağlar, örneği, kredileri 30 gün içinde geri ödenecekse eğitim 30 gün sürer. Borçlarını bu haftalık eğitim süresi boyunca geri ödemeleri gerekmektedir. Grup Kefaleti Finansmanında, her grup üyesi kendi itibarını korumak ve gelecekteki kredi yararlanabilmek için diğer üyelerin kefil olur. Grup, birbirlerini belirlenen süre içinde geri ödeme yapmaya teşvik eder. Ancak, geri ödeme yapılmaması gibi bir sorun ortaya çıkarsa, tüm grubun itibarı riske girer. Bu sistem, yoksul insanların krediye erişme şansını elde etmelerini sağlarken, mikrofinans kurumunun da bilinç ve hane halkı itibarına dayanarak %100'e yakın bir geri ödeme oranına sahip olmasını sağlamaktadır.

3.2.2. Tek Garantili Grup Kredisi

Grameen Bankasının tarafından kullanılan bir mikro finans yöntemidir. Bu yöntemde, 3 ila 4 kişiden oluşan küçük gruplara kredi verilir ve gruptan sadece bir kişi tüm grup için kefil olur. Kefil, grubun krediyi almasına izin vermek için mal varlığını teminat olarak gösterebilir. Bu tür finansman yöntemi, genellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin, kooperatifler, çiftçilere ve girişimcilere üretimi artırmak için kredi ihtiyaç duymaktadır

3.2.3. Bireysel Kredi

Son olarak, üçüncü finansman türü banka kredisi gibidir, maddi teminat gerektiren bireysel kredisidir. Böyle bir finansman Avantajı, kredi miktarı ve vadesi uzundur. Müşteri gecikme tazminatı veya faizi endişesi olmadan borçlarını geri ödemelerine kolaylık sağlar.

Geleneksel bankalar, borç almak isteyen kişilerden sağlam bir kredi geçmişi ve krediyi güvence altına almak için ipotek edilebilecek varlıklara sahip olmalarını talep eder (bu varlıklar, ödemelerin zamanında yapılmaması durumunda el

konulabilir). Bu şartlar, genellikle düşük gelirli kişiler için karşılanması zor olan koşullardır.

Alternatif finans sistemleri ise, kredi geri ödemelerinin sağlanması için daha çok kolektif sorumluluğa dayanır. Her borçlu bir gruba dahil olur. Grup, ödemelerini yapmayan bir üyenin borcunu ödemek zorunda olmamakla birlikte, genellikle bunu yapmaya ahlaki olarak kendini mecbur hisseder. Böylece, grubun tüm üyeleri zamanında ödemelerini yaparsa, her üye gelecekte daha yüksek tutarlarda kredi alma imkânı elde eder. Alternatif finans sistemlerinin çevrelerine uyum sağlama becerisi, onları geleneksel finans sistemlerinden ayıran en önemli farklardan biridir. Afrika, Asya ve Latin Amerika'da, farklı alternatif finansal sistemler türü bulunmaktadır.

Afrika'da bilinen en kullanılan alternatif finans türü tontine olarak adlanmaktadır. Bu tontine yaş, cinsiyet, din veya eğitim seviyesi gibi herhangi bir kısıtlama olmaksızın herkes tarafından kullanılan en popüler tasarruf ve fon talebi sağlayan alternatif finansal sistem biridir. Gine'de (soussi), kameroun (Njangy), Nijeria ve Gana (sussu) olarak bilinen tontine, resmi finansal sistemi dışlanmış olanların kendilerini finanse etmelerine ve birbirlerine yardım etmelerine amacıyla olarak tanıyan, halk tarafından oluşturulmuş bir sistemdir.

3.3. GİNE'DEKİ ALTERNATİF FİNANSMAN SİSTEMİ (TONTİNE)

Tontine, gayri resmi ancak yasa dışı olmayan alternatif bir finansal sistemdir. Yüksek faiz oranları veya sıfır faiz oranları uygulayan, oldukça çeşitli ve kişiselleştirilmiş olan tontine gibi informal finans, ekonomik mantık ile sosyal mantığı sıkı bir şekilde bir araya getirir. Genellikle yenilikçi, işlem maliyeti ve taahhütlere uyum açısından uygun ve bilgi açısından verimlidir.

Banka kredilerine kıyasla daha az katı koşullar sunarak, hane halka yakın, kolay finansmana erişim sağlayabilen ve tüm nüfus başvururulan bir alternatif finansal sistemidir (Bah, 2020: 1-4). Ancak bu tür finansmanda, kaynaklar ihtiyaçlara göre yetersizdir, krediler yüksek maliyetli ihmal edilemez riskler taşıyan kısa vadeli. (D.Gentil ve F. Doligz, 1997: 135-151). Bankacılık finansmanına sınırlı erişime sahip olan insanlar, en iyi bildikleri informal finansmana başvurmak zorunda kalırlar. Aslında, bu finansal zorluklarla karşılaşıldığında günlük olarak kullanılan bir

uygulamadır. Yapacağımız informal finans sunumunda, bu sistemin yükseliş nedenlerini, özelliklerini, farklı aktörlerini, avantajlarını ve sınırlarını vurgulayacağız.

3.3.1. Tontine Tanımı

Birden fazla kişi bir araya gelip aynı miktarda ve aynı hızda birikim yaptığı tontinden bahsedilir. Tontine, bir grup insanın toplu olarak birikim yapmayı taahhüt ettiği ve sırayla önemli bir meblağdan yararlanmayı amaçladığı bir sistemdir (Bérard, 1985: 20). Uygulamada,

Üyeler her ay/gün/hafta vb. aynı miktarda birikim yaptığı ve her ödeme turunda bir kişi tüm birikimi aldığı, buna döner sermayeli tontine denir. Sıra genellikle başlangıçta belirlenir, böyle bir düzenlemede ilk yararlanıcının tontineyi bir kredi erişimi olarak algıladığında, sonuncusu için ise tontine bir tasarruf şekli olduğu düşünülebilir.

Grup, her seferinde birikimi dağıtmamak, belirli bir zamana kadar katkı paylarını biriktirmek ve üyelere özel ihtiyaçlarına göre kredi vermek veya farklı projelerine yatırım yapmak gibi başka kurallar da belirleyebilir. Grup ayrıca, toplanan tüm tutarı dağıtılmaz bir kısmı acil durumlar ve beklenmedik olaylar için bir miktar ayırmaya da karar verebilirler. Bu durumda, birikimli, yatırımlı ve sigortalı tontin den bahsedilir. (Sherraden,1991: 20).

3.3.2. Sistemin Yükseliş Nedenleri

1970'ler ve 1980'ler Gine Cumhuriyeti ekonomi liberalleşmesi sırasında bankacılık sektörünün yaşadığı zorluklar nedeniyle gayri resmi finans sektörü önemli ölçüde büyümüştür. Devletlerin ve kamu işletmelerinin aşırı borçlanması, bankaların şüpheli alacakları gibi çeşitli faktörler gayri resmi finans sektörünün bu kadar büyümesine katkıda bulunmuştur. Bu zorluklar karşısında hem kentsel hem de kırsal kesimlerde yaşayan nüfusun büyük bir kısmı, ihtiyaçlarını karşılamak için gayri resmi finans sektörüne yönelmiş ve böylece resmi bankacılık sektörünün bıraktığı boşluğu doldurmuştur.

Enformel finansal sistemi (Tontine) gibi yaygınlaşması başka nedeni, geleneksel bankacılık sistemi faiz oranı yüksek olması, kredi sınırlamaları gibi birçok kısıtlamaya tabi tutulması ve bu durumun insanların krediye erişimini sınırlaması nedeniyle geliştirmektedir (Bah, 2007: 30).

3.3.3. Tontine Özellikleri Ve Avantajları

Tontine, resmi veya bankacılık sistemi dışında kalan Toplum tarafından kullanılan bir tasarruf ve kredi sistemidir. Bankacılık sisteminin aksine, verimli olarak değişen ekonomik koşullara hızla uyum sağlayabilmesi nedeniyle nüfus tarafından daha fazla kullanılan bir uygulamasıdır. Tontine, hem sosyal hem de ekonomik unsurları bir araya getiren bir dernek şeklini alabilir ve bu sayede hizmet sunumunda esnek, işleyişinin yönetimi ve kontrolünde ise titiz bir sistemle özellikler sahiptir. Tontine, çeşitli ihtiyaçlara karşılır yerel KOBİ'ler işletmelerin ekonomik ihtiyaçları (onlara kredi, ödeme gücü riskinde yardım veya proje finansmanı sağlanır), Sosyal harcamalar (eğitim), Sosyal sigorta (hastalık, doğum, ölüm), Dernek faaliyetleri (proje geliştirme) gibi sorunlar çözülmeye yardımcı etmektedir.

3.4. TONTINE, ÜÇ TEMEL ÖZELLİK İLE KARAKTERİZE EDİLİR

Birincisi, kapsayıcıdır, hiç ayırım yapmadan herkese borç verebilir bir finansal sistemidir. Tontine, belirli bir müşteri kitlesine yönelik değildir; katılmak, tasarruf yapmak veya fon talep etmek isteyen herkese hitap eder. Özellikle dezavantajlı gruplara hizmet etmektedir. Aktörlerin uygulamaları bireysel veya kolektif olabilir, aynı bölge içinde, farklı bölgeler arasında ve farklı gruplar arasında değişkenlik gösterir. Tüm bu yapılarda, aktörler arasındaki kişisel ilişkiler ön plandadır, bu nedenle güven ve dayanışma önemlidir.

İkinci özellik, Finansal yönü ile ilgilidir tanıdığımız uygulamalardan uzak olmasına rağmen, orijinal ve bazen de sofistike bir finans türünü oluştururlar. Örneğin, faaliyetler, gerçek finansal ürünlerin ortaya çıktığı bir alacak ve borç demeti oluşturur. Bu, işlem maliyetlerinin ve risklerin düşürüldüğü ve bilginin daha simetrik olduğu gerçek bir finansal aracılık faaliyetidir.

Üçüncü özellik Son yıllarda formel finansal sisteme karşıt olarak popülerleşen enformel finansal sistemin etkinliği ile ilgilidir. Enformel finans, yakın ilişkiler üzerine kurulduğu için genellikle tanıdık insanlar arasında kapalı ağlarda çalışmaktadır. Alacaklar ve borçlar hızla doğar ve sona erer. Verilen krediler kısa vadeli ve işlemler hızla sonuçlanır. Bu nedenle hem tutarların düşük hem de sürelerin kısa olması nedeniyle, özellikle hane halkları ve mikro işletmelerdeki ekonomik faaliyetlerin finansmanına katkısı düşüktür.

Genel olarak, informal finansal sektör, işlemlerin ve kredi koşullarının esnekliği ile karakterize esilmektedir. Informal finansın diğer özellikleri de olabilir. Bu, düşük gelirli toplumlardaki her yerde bulunması, yoksul nüfusun geniş bir kısmını kapsamaması, yerel ekonomik ve sosyal çevreye uyum sağlama konusundaki yüksek kapasitesi, sunduğu çeşitli finansal hizmetler ve kaynakların tahsisinin etkinliğini artırma kapasitesi gibi özelliklerdir. Bunu formel finansal sektörle karşılaştırıldığında ekonomik avantajlar sağlar.

3.4.1. Avantajları

-Tontine Grameen bankasına yakın bir uygulaması bulunmaktadır, Tek fark Tontineden üyelerin kendi kurallarını belirlediği bir mekanizma olduğu için önceden belirlenmiş koşulların olmaması, aracılık kişi üyeler belirlenmesi imkânı bulunmaktadır.

-Yönetim basitleştirildiği için ve sadece isimlerin, ödenen veya iade edilen miktarların ve bu işlemlerin tarihlerinin yazıldığı bir defter tutulduğu için yönetim giderlerinin bulunmamaktadır, genellikle kişisel ilişkilere dayanır, Üyeleri ait oldukları nüfusun aynı uygulamalarını günlük olarak ve kolektif olarak yaşarlar. Fakat bu sistem sadece avantajlar bulunmamaktadır, he hangi finansal sistemi gibi tontine'nin de riskeler vardır.

3.4.2. Riskler

Tontine en büyük sorunu Devletin kontrolü dışında olmasıdır, her hangi bir sorun olursa örnek, katılımcılar birinde geri ödenmemesi ve kaçaklık durumunda

olursa, yetkiler yardımcı olamaz. Geleneksel bankacılık gibi değildir örneğin, banka mevduat sahiplerine olan borçlarını ödeme yeteneğini kaybederse, mevduat sahipleri devlet tarafından güvence altına alınabilmesi imkandır. Bu durum bankalara itibar kazandırır ve riskleri azaltıcı bir etki yaratır. Fakat enformel finansal sistemi devlet ilgilenmez. Bu nedenle diğer alternatif finansal sistemi olduğu gibi tontine de risk paylaşma fırsatı bulunmaktadır.

3.4.3. Tontine’de Risk Paylaşımı

Tontine, iki temel ihtiyaca cevap verir; Risk paylaşımı, sosyal ve finansal ihtiyaçların karşılanmasıyla ilgilenir. Finansal sistem belirsizliklerle ve risklerle doludur, bu riskler arasında ödenmemesi, gecikmeler, bazı finansal kuruluşların dolandırıcılığı ve fonların zimmete geçirilmesi yer almaktadır. Bu nedenle tontine sistemi mükemmel olsa da, temsilciler ve tontine toplayıcıları aracılığıyla tüm katılımcılar için riskleri indirmesi için.

- Tontine bürosu oluşturmali
- Çeşitlendirilmiş ve esnek bir sistem aracılığıyla riskleri paylaşmalı
- Her üyeye bir veya daha fazla tontine katılma özgürlüğüdür
- Üyelik kriterleri, mesleki, bölgesel veya sosyal yakınlığa dayanır.

Risk paylaşımı avantajları, bireysel risklerin azaltılması, katılımcılar istikrar ve güvence altında olmasına sağlanır.

3.5. TONTİNE ŞEKİLDE FİNANSMAN TÜRLERİ

3.5.1. Kendi Kendine Finansman Tontine

Genel olarak Sahra Altı Afrika, tasarruf, borç verme ve finansman için atalardan kalma bir yöntemle sahiptir. Bu yöntem, gayri resmi olsa da devlet tarafından tanınan ve halk tarafından benimsenen ve takdir edilen finansal uygulamalardan biri olmaya devam etmektedir. Bu finansal sistem, düzenli olarak tasarruf yapmaya karar veren belirli sayıda kişiyi bir araya getirir; bu kişiler arkadaşlar, pazardaki kadın satıcılar, taksi şoförleri, öğretmenler, çiftçiler, tüccarlar,

ev hanımları ve hatta öğrenciler olabilir. Tasarruf edilecek miktar, tontine katılımcıları tarafından önceden belirlenir. Herkes sırayla tüm katılımcıların ödemelerinden elde edilen toplam tutarı alır. Belirlenen miktar, katılımcıların kategorisine ve gelirlerine bağlıdır; herhangi bir katılımcının ödeme kapasitesinin üzerinde bir miktar belirlenmez.

Bu finansal sistem modeli, ödeme şekli, yatırılacak miktar ve ödeme tarihi konusunda herkese söz hakkı tanır. Bu sistemin avantajı, öncelikle katılımcıların özgürlüğüdür ve herhangi bir teminat zorunluluğu yoktur. Gereken tek teminat güvendir ve sorumluludur. Bu finans yöntemi, toplum arasındaki sadakati güçlendirir. Grameen Bank örneğinde olduğu gibi, itibar ve ödeme sıklığı bu finansal sistemin başarısını belirler. Bir üyenin ödemeyi reddetmesi durumunda, kötü bir şöhrete sahip olacak ve yeni tontine katılımcıları arasında yer alma veya kredi alma şansı azalacaktır.

Tontine, istikrarlı bir işleyişe sahip olmayan ve herhangi bir yasa tarafından korunmayan, bu nedenle bazen oldukça karmaşık ve riskli olabilen çeşitlendirilmiş bir finansal sistemdir. Yetkililerin katılımının olmaması nedeniyle “gayri resmi” olarak adlandırılmasına rağmen, Gine’de fon talebi için ana başvuru kaynağı olan bankacılık sistemine bir alternatif finansal sistemi olduğunu söylenmektedir. Devlet bu sistemi düzenleyebilir ve mikro finans kuruluşları ile kendi parasıyla finanse edilen borçlular arasında bir aracı olabilir. Devlet, tontine katılımcılarını korumak ve riski azaltmak için yasalar çıkarabilir ve karşılığında her tontine katılımcısından alınan vergilerden yararlanabilir ve bu vergilerden kar elde edebilir (Adams, Fitchett, 1994; Sandretto, Tiani, 1993; Alibert, 1990: 48). Kendi Kendine Finansman Tontine üç kategoriyle ayrılmaktadır.

3.5.1.1. Basit Tontine

Basit tontine, kökeni trampaya (takas yoluyla ticaret) dayanan, dayanışma içinde çalışan tarım işçileri örgütünün tarihi bir tontinesidir; Katılımcı sayısı, ödemeler ve her çekilişte verilecek miktar önceden belirlenir. Bu tür bir tontinde herkesin riski çok düşüktür. Her üye, tontinin sağladığı ortak tasarruf avantajından yararlanır. Bu yüzden tontine, tasarrufu teşvik eden bir alternatif finansal sistem

olarak görülmektedir, diğer finansal sistemler tek fark, tontine sırasındaki yerdir. Bekleyenler enflasyon nedeniyle biraz kayba uğrarabilir fakat enflasyon düşük ve fazla dalgamalı olmadığını için etkisi düşüktür. Sıra genellikle herkesin anlaşmasıyla belirlenir. Yeni katılanlar genellikle sona, eski üyeler ise başa konulur. Bu tür bir tontinede insanlar genellikle para kazanmaya değil, tontinenin sosyal faydasına değer verirler.

Örneği

Grub sayı 10 kişi / 10 haftta

Katılım miktarı 1000tl

Yatıracak gün her hafta pazartesi günü.

Birinci kişi, birinci gün : 10 kişi x 1000tl= 10.000tl alınacak son kişiye kadar.

İkinci bölüme bahsedildiği gibi, Gine’de sürekli yükselen bir enflasyon söz konusu değildir. Bu nedenle enflasyonun tontine fazla etkisi yoktur.

3.5.1.2. Eşitlikçi Ve Dayanışma

Bu tür tontinede, grup üyelerinden biri veya gayri resmi finans kuruluşları, tüm katılımcılar tarafından yatırılan parayı işlerinde kullanarak parayı korumakla görevli finans tüdür. Finans kuruluşları için bir komisyon karşılığında bu görevi üstlenirler. Her dönemin sonunda (ay, üç aylık dönem, yıl), grubun kararına göre üyeler sırayla paralarını geri alırlar. Bu tür bir tontinede uzun vadeli kredi vermek mümkündür ve ödenecek faiz, katılımcıların belirlediği faiz olacaktır basit tontine göre Eşitlikçi tontine daha riskilidir.

3.5.1.3. Finansal Tontine

İşletmeler ve Girişimciler için Yatırım Aracı Girişimci Tontinesi, Afrika’da küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ’ler) ve girişimciler tarafından kullanılan bir yatırım ve finansman yöntemidir. Hem basit tontine hem de tasarruflu ve kredili bir tontinesi gibi farklı çeşitleri bulunmaktadır. Bu Tontine Dönen sistemleri sayesinde, biriktirilen tasarrufların bir kısmını açgözlülüklerden ve sosyal yükümlülüklerden korumaya imkân tanımaktadır. Bu tontine, sadece acil durumlarda değil, yatırım

yapmak, işletmeyi büyütmek veya yeni girişimler başlatmak gibi ticari amaçlar için de kullanılır. Girişimci tontinelerinde, basit tontinelerdekinden daha yüksek miktarda para yatırılmaktadır. Bazı girişimci toplanan para açığı artırmaya çıkarılır ve en yüksek teklifi veren kişi parayı alır. Bu sayede, tontineye katılanlar yatırımlarından daha fazla getiri elde etme şansı yakalar. Girişimci tontineleri, farklı işletmelerin ve girişimcilerin ihtiyaçlarına göre özelleştirilebilir. Ödeme miktarları, ödeme sıklıkları ve rotasyon kuralları gibi unsurlar değişkenlik gösterebilir. Böyle bir alternatif finansal türü avantajı KOBİ'ler ve girişimciler, resmi finansal kurumlara aksine kredi erişme ve daha düşük faiz-oranları sunarak girişimlerin başlatılmasını ve geliştirilmesini kolaylaştırmaktadır. Esneklik sağlar yani girişimci tontineleri, farklı işletmelerin ve girişimcilerin ihtiyaçlarına göre özelleştirilebilir. Bu sayede, her işletme kendi bütçesine ve nakit akışına uygun bir tontine seçebilir. Resmi finansal kurumlarda olduğu gibi uzun ve karmaşık prosedürler söz konusu değildir, İşletmelerin paraya daha hızlı erişmesini sağlamaktadır.

Finansal tontineleri, işletmeler ve girişimciler arasında dayanışma ve ağ kurma aracılık işlemi de imkânı sunmaktadır. Katılımcılar, birbirlerinden bilgi ve deneyim paylaşarak işlerini geliştirmelerine yardımcı olabilirler. KOBİ'ler için alternatif bir yatırım ve finansman aracı olarak bir finansman sistemidir. İşletmelerin fon ihtiyaçlarını karşılamalarına, girişimlerini başlatmalarına ve geliştirmelerine yardımcı olabilir. Ancak, girişimci tontinelerine katılmadan önce riskler, yasal belirsizlik ve sınırlı fon hacmi gibi dezavantajları da göz önünde bulundurmak önemlidir.

3.5.2. Yatırım Ve Sosyal Amaçlı Tontine (Tasarruf Sandığı)

Tasarruf sandığı, tontine üyelerine kredi verme imkânı sunan bir yatırım aracıdır. Diğer tontineleri sisteminden farklı olarak, toplanan paraların belirli bir süre sonunda tek bir üyeye verilmesi yerine, tasarruf sandığı üyelerine sırayla projelerine yatırım yapmaları veya işletmelerindeki öngörülemeyen durumlarla başa çıkmaları için kredi imkânı sunmaktadır. Bir üye harici dışardan kişi kredi talep edebilir, bu durumda tontine grubundan bir üyenin kefil olması gerekmektedir. Kredi, genellikle talep eden üyenin tontineye yaptığı katkı tutarına kadar verilir.

Talep edilen kredi miktarı, üyenin tontineye yaptığı toplam katkıyı aşarsa, tontine grubunun başka bir üyesinden kefalet zorunludur. Maksimum yıllık katkı 3-5 milyon dolar arasındadır. Banka faiz oranı aylık gibi değildir Her 1000 dolar karşın 10 dolar gibi ücret alınır. Gecikme veya ödeme yapmama durumunda, kefil borcu üstlenir aksi takdirde malları müsadere edilir.

Faiz sadece dışardaki kredi talep edenler uygulanır, alacak faizi katılımcılar fayda sağlayacak şekilde ortak bir projeye yatırım yapmak veya katılımcılar arasında paylaşılacak gıda ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılır. Tasarruf sandığının iyi işlemesi için disiplin olması şarttır. Gecikme ücretleri ve mal müsadere gibi yaptırımlar uygulanır. (Autrepart 1998: 153-167).

3.5.3. Sosyal Sigorta Tasarrufu Tontine

Yardımlaşma sandığı, adı üzere, dernek üyelerini veya ailelerini belirli durumlarda önceden belirlenmiş maddi yardımlarla korumak ve desteklemek için tasarlanmış bir sosyal sigorta tasarrufu türüdür. Bu durumlar arasında hastalık, ölüm, doğum felaket gibi durumda üyeler veya ailesi meydana gelen olaylar yer alabilmektedir. Yardımlaşma sandığına herkese katılmak zorunludur ve üyeler her yıl nispeten düşük bir katkı payı öderler. Yardımlaşma sandıkları, kadın dernekleri arasında yaygın olarak kullanılır hem ev ihtiyaçlarını karşılamak hem de ticari faaliyetleri desteklemek için bir araç görevi görülmektedir. Tontineler, cinsiyete göre de kategorize edilebilir; sadece kadınlar için tontine, sadece erkekler için tontine ve her ikisinin de katılabileceği karma tontineler bulunmaktadır. Bunu katılımcıların çevresine ve mesleğine bağlıdır. Yardımlaşma sandığı, üyelerine ve ailelerine beklenmediği masraflar karşısında maddi bir destek sağlar. Yardımlaşma sandığı, dernek üyeleri arasında dayanışma ve birlik duygusunu teşvik eder ve ticari faaliyetlerini desteklemek için kullanılabilir.

3.6. TONTININ FONSYONLAR

Tontinler, genel olarak aşağıdaki temel prensiplere dayanmaktadır.

3.6.1. Tontine Kuruluşu

Tontine'lere katılan insanlar hem şehirden hem de kırsal kesimdenidir. Bir araya gelen üyeler genellikle birbirlerini önceden tanır. Katılım genellikle serbesttir ancak bazen seçici olabilir. En belirleyici faktör, üyelerin birbirini tanması ve dolayısıyla güven duymasıdır. Temel faktör tek güvence ve ahlaki sorumluluk da önemli bir rol oynamaktadır. Tontine'lerin coğrafi alanı ve büyüklüğü de büyük ölçüde değişebilir (Bah,2007: 51).

3.6.2. Üyelik Yöntemi

Tontine'e üyeliğin temel kriterleri, üyeler arasındaki güven ve ortak bağlıdır. Üyelik, döngünün başında veya sırasında gerçekleşebilir.

İlk durum herhangi bir zorluk yaratmazken, ikinci durumda yeni katılımcı önceki katılımları ödemek zorundadır ve tontin dönüş döngüsünün yarısından önce tontinden yararlanamaz. Bu yöntem, sadakatlerini zaten kanıtlamış olan eski katılımcıları korumayı, tontine erişimi sadece güvenilir görülen kişilerle sınırlamayı ve yeni gelenlerin tontinden dolandırıcılık veya temerrüde² düşmek için yararlanmayacaklarının garantisini vermeyi amaçlar. (Julien, P. A. (2011): 3-4; Christian E. Rietsch , (2020): 99).

3.7. FINANSMAN KAYNAĞI

Tontine'ler, üyelerinin katkılarıyla finanse edilir. Tontine, üyeler dışındaki kaynaklardan bulmaz. Döngü sırasında ortaya çıkabilecek ek masraflara karşı

² Payını ödeyemeyen veya katılımını öngörülen koşullara göre geri ödeyemeyen herhangi bir üye temerrüde düşmüş ilan edilmektedir. Temerrüde düşmüş ilan edilen kişi, henüz yararlanıcı olmamışsa %25, yararlanmışsa %50 ceza eklenmiş borcunu ödemek için bir ay süreye sahiptir.

koymak için bir kasa oluşturulur. Bu kasa (aynı zamanda ortak kasa veya kumbara olarak da adlandırılır), iade edilmeyen bir başlangıç ödemesiyle veya döngü sırasında katılımcıların ihtiyaç duyduğu durumlarda yapılan bir ödemeye beslenir.

3.8. TONTINE SÜRE

Tontinin süresi oldukça değişkendir. Bir döngüye tabidir ve zımni yenileme ile uzatılabilir. Üyeler böyle karar verirse bir tontinin süresi sınırsız olabilir, tıpkı çeşitli nedenlerle bir tur tamamlandıktan sonra sona erebileceği gibi. Bazı tontinler, ölüm, hastalık, yer değişikliği gibi sosyal risklere karşı önlem almaya çalışır. Kefalet, garanti gibi tedbirleri kuruluş aşamasında alırlar. Öte yandan, döngü çok uzun olduğunda üyelerde belirli bir bıkkınlık yaratabilir, bu da istifa, ödeme unutma veya bazen ödemeyi reddetme gibi durumlara yol açar.

3.9. TONTİN'DEN AYRILMA

Tontin döngüsü sırasında herhangi bir üyeye, tüm aidatlarını ödediğinden ve sırası geldiğinde payını aldığından emin olarak tontin'deki diğer üyelerle arasındaki durumu düzenli hale getirme koşuluyla, ayrılma imkânı tanınır. (Christian E. Rietsch, 2020: 100).

3.9.1. Tontine'lerin Hukuki Statüsü

Genel olarak, Afrika'da tontine'ler yasal olarak tanınmamaktadır. Ancak, bu konuda ilerleme kaydedildiğini söylemek mümkündür. Batı Afrika Ekonomik ve Para Birliği ve Orta Afrika Para Birliği bölgelerinde, karşılıklı yardım veya kredi birlikleri ve kooperatifleri hakkındaki bir yasa ulusal parlamentolar tarafından kabul edilmiştir. Gine'de ise 4 Temmuz 2005 tarihli L/2005/013/AN sayılı yasa, derneklerin rejimini belirlemesine rağmen, tontine'lerin en belirgin biçimi olan tasarruf ve kredi şirketlerini açıkça dışlamaktadır.

Tablo 14 : Geleneksel ve Alternatif Finans Sistemi Karşılaştırması

Özellikler	Banka	Mikro Finans	Enformel Sistemi
Vade	Uzun vadeli	Kısa vadeli	Kısa vadeli
Finansal İlişki	Borç-Alacak ilişkisi	Borç-Alacak, Ortaklık, Sübvansiyon ilişkisi	Borç-Alacak, Ortaklık Sübvansiyon ilişkisi, yardım
Fon Arzı	Yatırımcı-Bireysel	Yatırımcı-Bireysel-Kurumlar, Yardım kurumlar	Hane halkı
Fon Talep Edenler	Fiziksel ve Büyük işletmeler (üretim şirketleri)	KOBİ, Teknoloji şirketleri,	Hane halkı, Küçük Girişimciler
Risk	Düşük	Yüksek	Daha yüksek
İstikrar Durumu	İstikrarlı ve güvenlik, sıkı düzenlemeler	yüksek esneklik, geniş bir yatırımcı erişim imkanı	Belli kural yok
Finansman Kaynak	Mevduat sahipleri tasarrufları toplayıp Şirketlere borç verirler.	Fon toplama	Hane halkı Katılanlar

Kaynak: Mazgit, 2017: 20

Aynı hizmeti farklı şekillerde sunan üç farklı finansal sistemin var olduğunu görülmektedir. Bu çalışmada, belirli bir sistemi tercih etmek yerine, Gine’de kapsayıcı bir finansal sistem oluşturmak için bu sistemlerin birbirini nasıl tamamladığına odaklanmaktadır.

Geleneksel bankacılık sistemi (bankalar), güvenilir bir finansal yapı sunmasına rağmen, belirli bir müşteri kitlesine hizmet vermektir, herkesin kredi almasına imkan tanımıyor. Mikro finans kuruluşları ve enformel finansal sistemler, bankaların ulaşamadığı, özellikle düşük gelirli veya kırsal kesimdeki kişilere daha

küçük ölçekli krediler ve finansal hizmetler sunarak bu boşluğu doldurmaya çalışmaktadır. Başka bir deyişle Geleneksel bankacılık sistemi ile mikro finans ve enformel sistemler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bankalar genellikle büyük ölçekli işlemler ve belirli bir gelir düzeyindeki müşterilere hizmet verirken, mikro finans ve enformel sistemler, daha küçük ölçekli krediler ve daha geniş bir müşteri kitlesine hitap edilmektedir.

Her hangi bir finansal sistemin ister bankacılık isterse mikro ve enformel finans sistem olsun avantajları ve dezavantajları söz konusudur. Bankacılık sistemi ile mikro finans sistemi karşılaştırmasında ülkenin gelişmişlik düzeyi ve politika hedefi dahil olmak üzere birçok faktöre Göz önünde bulundurmanız fayda var. Geleneksel finansal sistemi ve alternatif finansal sistemin birlilikte çalışması, finansal faaliyetlerin istikrarı sağlanması ve ekonomi büyümeyi teşvik etmek için uygun çözüm olmaktadır (Parasız, 2000: 49-50).

Örneğin, ABD gibi Anglo-Sakson ülkelerinde her iki sistem de gelişmiş ve birbirini tamamlar niteliktedir, ancak reel ekonomik faaliyetler göz önüne alındığında, ABD borsa, sermaye piyasaları ve para piyasası gibi finansal piyasa finansmanını daha etkindir. ABD’de teknolojik gelişimi, yenilikçi şirketleri ve startup’ları ile ünlüdür. Bu şirketlerin büyümesi için finansmana ihtiyaçları gerekmektedir. Alternatif finansal sistemi teknoloji şirketlerine fon kaynak sağlarken. Öte yandan, bankalar ise var olan fiziksel, büyük ve başarılı olan şirketlere finansman sağlama işlevi görmektedir. Almanya ve Fransa gibi Avrupa ülkeleri ise daha çok banka finansmanını kullanmaktadır. Bununla birlikte, bankacılık ve finansal faaliyeti kanallarının bir kombinasyonunun ekonomik ve finansal kalkınma için faydalı olduğu giderek daha fazla kabul görmektedir.

Bankacılık sistemi taraftarları, ekonomik kalkınmanın ilk aşamalarında altyapının zayıf olduğu bağlamlarda, bir bankacılık sisteminin tasarrufları harekete geçirmede, sermayeyi tahsis etmede ve şirketler üzerinde kontrol sağlamada daha etkili olduğunu vurgulamaktadır. Buna karşılık, alternatif finans sistemi taraftarları, bu sistemin inovasyondaki ve KOBİ'lere ekonomik büyümeyi teşvik eden finansal hizmetler sağlamadaki rolünün yanı sıra uzun vadede istihdam yaratma kapasitesini de ön plana çıkarmaktadır.

Gine Cumhuriyet gibi finansal sistemin gelişmemiş ve kapsayıcı olmadığı finansal sistemin bankalar tarafından domine edildiği bir ülkede bankacılık sistem tercih olmasını kolay olacaktır. Fakat 1958’de Gine Cumhuriyeti bağımsızlık yılından beri, Banka hizmetler neredeyse resmi finansmana başvurmanın tek yoludur, buna rağmen finansal sistemi az gelişmiştir ve kredi ulaşması zordur. Bunu ülkenin ekonominin büyümesine sadece bankacılık hizmetler bırakılmaması göstermektedir. Banka bütün ülkenin finansal hizmeti karşılamaz özellikle enformel finansal ve sektörü yaygın olduğunu bir ülke. Hem bankacılık hem de finansal piyasalar (Borsa), mikro finansal, enformel sistemler birlikte çalışarak Gine'nin ekonomisinin kalkınması, finansal sistemi güçlendirmesi ve büyümesine sağlanmaktadır.

SONUÇ

Çalışma Önerisi

Bu çalışmada, geleneksel finansal sistemi ile alternatif finans arasındaki ortaklığa öncelik verilmektedir. Ayrıca, Gine yetkililerine, Türk Sermaye Piyasası Kanunu'ndan esinlenerek ve Schumpeter'in (1911) tarihli "Ekonomik Evrim Teorisi"ni³ göz önünde bulundurarak, gayri resmi finans sisteminin (Tontine) nasıl modernize edilebileceği ve modern bir finans sistemine dönüştürülebileceği konusunda öneriler sunulacaktır.

Schumpeter (1911), teorisinde bize, evrimin, mevcut unsurların değerlendirilmesi veya yenilik getirilmesiyle ortaya çıktığını öğretir.

Aynı zamanda Grameen Bankası örneğini dikkat alarak, borçlularının koşullarına uyum sağlayarak Bangladeş'teki mikro finans piyasasında devrim yarattı. Bankanın kurucusu, nüfusun büyük bir kısmının bankacılık finansmanına erişemediğine ve kredi aldıkları yerlerde faiz oranlarının yüksek olduğuna haberine çözüm bulmaya çalışmıştı. Bu çözüm, müşteri ayrımı yapmadan herkese erişim sağlayan Grameen Bank'ın doğmasına yol açan bir yenilik olmuştur.

Yukarıda belirtilen tüm bu örneklerden yola çıkarak, Gine'nin alternatif finans sisteminin teorisi, mevcut finansal ürünlerin iyileştirilmesiyle ilişkilendirebiliriz. Bu ürün aracılığıyla Gine, halkını borsa gibi potansiyel finans piyasaları konusunda eğitebilir.

İster finansal, ekonomik, politik veya eğitim alanında olsun, güçlü bir kurum oluştururken, o kurumunun çevreye ve ilgili nüfusa adaptasyonu başarısına katkıda bulunabilir. Örneğin, Afrika'daki mobil para⁴ uygulamaları, Amerika, Avrupa ve Asya'daki mobil bankacılık veya bankacılık uygulamalarının karşılığıdır. ATM'lerin

³ Teori, eski uygulamaları geliştirerek, onları piyasada benzersiz bir ürün haline getirerek ortaya çıkar; Schumpeter bunu "yenilik ve tekel" olarak adlandırır. "Ekonomik Teorisi"adlı eserinde bu konuyu ele alan ilklerden biri olan Schumpeter (1911), ekonomik gelişmeyi beş temel unsura bağlar: a) yeni bir ürünün üretilmesi, b) yeni bir üretim yönteminin uygulanması, c) ister mevcut olsun ister olmasın, ancak söz konusu ülkenin veya endüstrinin henüz erişemediği yeni bir pazarın açılması, d) yeni bir hammaddenin veya yarı mamulün keşfi, e) yeni bir organizasyonun geliştirilmesi.

⁴ Mobil para uygulamaları, kullanıcılara internet bağlantısı gerektirmeden, telefonları aracılığıyla makul bir maliyetle para yatırma, çekme, transfer etme ve birikim yapma imkanı sunan uygulamalardır. Hesap açmak, sadece bir telefon numarasıyla çok kolaydır. Bu uygulamalar, banka şubelerine ulaşmak için zaman ve enerji harcamaktan tasarruf sağlar ve aynı zamanda mobil bankacılık gibi, ailelerinden uzakta yaşayan kişilerin güvenli bir şekilde para göndermelerine olanak tanır.

karşılığı olan “kiosklar”⁵ veya para çekme ofisleri, ilgili nüfusun ihtiyaçlarına, davranışlarına, eğitim ve yaşam seviyelerine ve hatta ekonomik ve politik sistemlerine uyarlanmış sistemlerdir. Almanya’daki Neuer Markt, KOBİ’lerin borsaya girmelerine ve hızlı bir şekilde gelişmelerine yardımcı olmak için kurulmuştur. (Harmancı, 2005, s 27). Mobil para örneğinden yola çıkarak, tontine, Sahra Altı Afrika’ında, özellikle Gine’de, herkes tarafından bilinen ve uygulanan, gayri resmi bir mikro finans sistemidir. Nüfus, bu gayri resmi finans sistemini fon transferi, tasarruf, kredi, yatırım vb. işlemler için kullanmaktadır.

Bu gayri resmi sistemin kullanılmasının nedenleri çoğu insan tarafından şunlardır:

- Sisteme alışkinlık ve katılım kolaylığı
- Bankaların uzun bürokratik prosedürlerinden kaçınma
- Katılımcılar arasındaki güven ve bağlantı
- Bankacılık sistemine erişim eksikliği vb.

Bu sistem kolay olmasına rağmen, düzenlenmemiş olması ve çoğu durumda fonların zimmete geçirilmesi durumunda herhangi bir idari belgenin bunu kanıtlayamaması gibi dezavantajlara sahiptir. İşte bu noktada, çalışmamızı Gine Devleti’ne, tüketicileri korumak ve aynı zamanda devlet vergilerden yararlanabilecek bir biçimde bu sistemi modernize etme ve düzenleme çözümleri önermektedir.

28.7.1981 tarih ve 2499 sayılı Türk Sermaye Piyasası Kanunu’ndan ve bu kanunu yürürlükten kaldıran 6/12/2012 tarih ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’ndan esinlenerek düzenlemeler ve yasalar ilhan vererek Aşağıdaki öneriler bulunmaktadır.

Gine, az gelişmiş bir ülke olduğu için, halkın ekonomik kalkınmaya etkin ve yaygın katılımı önemlidir. Bu nedenle, Devlet, Maliye Bakanlığı bünyesinde, bu kurumların düzgün işleyişini düzenlemek ve denetlemekten sorumlu bir idari kurulu oluşturmalıdır.

- Hedef şunlar olmalıdır:
- Katılımcıların Korunması
- İstikrar ve Güven altın olunması
- Katılımcıların Hakları ve Avantajları öne çıkarılmalıdır.

⁵ ATM gibi bir para yatırıp alacak fiziksel yeriler

Konsey Yapısı oluşturmalıdır

Bir finans kuruluşu (bundan sonra “tontine”) kurumu aabilmek için

Yetkililerin Devlet onaylı bir sertifikası olmalıdır. Bu, (cretli/ücretsiz) seminerler veya kısa süreli eğitimler yoluyla sağlanabilir.

Bir yönetim kurulu ve bir hizmet birimi bulunmalıdır.

- Hizmet Birimleri nem Sırasına Göre
- Denetim Servisi (Dolandırıcılık durumunda)
- Ortaklıklar Finans Departmanı (Kurumu genişletmek için)
- Yatırımcılar/Katılımcılar Departmanı (Fon sağlamak için)
- Piyasa Gözetim ve Denetim Departmanı (İyi yönetim için)
- Araştırma Departmanı (Sistemi geliştirmek için)
- Muhasebe Standartları Bürosu
- Bilgi Teknolojileri Departmanı
- Hukuk İşleri Departmanı
- Kurumsal İletişim Departmanı
- Strateji Geliştirme Departmanı

Bu önerinin temel amacı, gençleri dahil ederek, finansal sistemi hem bankacılık sistemi hem de alternatif finansal sistemi katılım koşullarını hafifleterek Gine halkını finansal sistemine eğitmek, bilgilendirmek ve alıştırmaktır. Onların finansal eğitimi daha iyi anlamalarını ve gelecekte kolayca kullanmalarını sağlayacaktır. Bu, mevcut sistemi (tontine) geliştirerek başlayacaktır. İnsanlar bildikleri ve aşına oldukları şeylere daha çok ilgi duyar ve dahil olurlar, bilmedikleri şeylere ise çekimser kalırlar.

2019 yılında Gine Devleti bir borsa kurma girişiminde bulunmuştur, ancak bu sistemin neden başarılı olamadığı bilinmemektedir ve politik bir mesele olduğunu söylenmektedir (BCRG). Fakat Gine devletin sosyo-ekonomik ortamı ve nüfusunun finansal faaliyetleri eğitimini seviyesi dikkate alınmadığı sonucuna varsaymaktadır

Gine ekonomisinin kalkınması için hem geleneksel hem de alternatif finansal sistemlerin avantajlarını kullanmak önemlidir. Geleneksel finansal sistemler, belirli bir istikrar ve güven sağlar, ancak erişim kısıtlamaları ve yüksek maliyetler gibi zorluklar yaratabilir. Öte yandan, alternatif finansal sistemler yenilikçi, esnek ve kültürel olarak daha uygun çözümler sunarak daha kapsayıcı olabilir.

Banka Kredileri İstikrar sağlar ancak yüksek faiz oranları ve katı kredi koşulları KOBİ'ler için erişimi zorlaştırır. Mikro finans: Düşük gelirli bireyler ve küçük işletmeler için önemli, ancak yaygınlaştırılması gerekiyor.

KAYNAKÇA

Aglietta, M. (2005). Macroéconomie Financière 1. Finance, Croissance Et Cycles. Paris: 4.Édition.

Aglietta, M. Ve Valle, N. (2005). Macroéconomie Financière. Paris: Éditions La Découverte.Paris,(First Edition 1995).

Alibert J. (1989). Épargne Et Crédit En Milieu Rural d’Afrique Centrale. Marchés Tropicaux (Cilt 2267).

Allen, F, Gale, D. (2001). Comparative Financial Systems: A Survey. Pennsylvania.: Wharton School Center For Financial Institutions, University Of Pennsylvania.

Altay, N. O. ((2019). Türk Bankacılık Sistemi, Genişletilmiş 3. Baskı. İzmir: Ege Üniversitesi İİBF Yayın No: 5.

Babuşcu, Ş. (2017). Finansal YöNetim. Ankara: Aysel Gündoğdu, Seçkin Yayınevi, 1.Baskı, Ankara, Bölüm Adı: Piyasa Araçları.

Bagehot, W. (1873). Lombard Street. King.

Bah, A, D. (2020). The Problem Of Access To Finance By Small And Medium-Sized Enterprises (Smes): Case Of Guinea. Marmara, TURKEY: Marmara Üniversitesi .

Bah, A. (2020). The Problem Of Access To Finance By Small And Medium-Sized Enterprises (Smes): Case Of Guinea (Doctoral Disserrtation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).

Bayo, S. (2022). Microcrédit Et Surendettement Des Femmes De La Haute-Guinée. Revue Internationale Des Études Du Développement.

Bédécarrats, F. (2012). La Microfinance Entre Utilité Sociale Et Performances Financières. Université Panthéon-Sorbonne - Paris I.

Bénicourt, E. (Déc.200). «La Pauvreté Selon Le PNUD Et La Banque Mondiale», Etudes Rurales.

Blondeau, N. (2006). La Microfinance. Etudes (Cilt 405).

Blondeau, N. (2006). La Microfinance. Etudes (Cilt 405(9)).

Blondeau, N. (Tarih Yok). La Microfinance. Etudes (Cilt 405).

Botzung, M. (1996). Dispositifs D'appui Et Financement De La Petite Entreprise. Revue Tiers Monde, 135-151.

Bouke, P. (1989). Concentration And Other Determinants Of Bank Profitability In Europe, North America And Australia. Journal Of Banking & Finance. Journal Of Banking & Finance, 13, 65-79.

Case, K. E., Ray C., Fair, S. Oster. M. (2014). 11th Edition Principles Of Microeconomics Globale EDITION.

Cécile Lapenu, & François Doligez. (Mai 2007). «Mesure Des Performances Sociales: Les Implication Pour Le Secteur De La Microfinance» (Cilt 304). RECMA-Revue Internationale De L'économie Sociale.

Chronopoulos, D, K, Liu, H, Mcmillan, . . . O. (2015). The Dynamics Of US Bank Profitability. The European Journal Of Finance (Cilt 21). The European Journal Of Finance.

Coşkun, & M. (2010). Para Ve Sermaye Piyasaları: Kurumlar, Araçlar, Analiz. Detay Yayıncılık.

Croitoru, A.(2012). Schumpeter, & JA. (1934 (2008)). He Theory Of Economic Development: An Inquiry Into Profits, Capital, Credit, Interest And The Business Cycle. Journal Of Comparative Research In Anthropology And Sociology (Cilt 3(02)).

Davis, E.P. (1992.). Financial Fragility And Systemic Risk, Oxford, 1992. . Oxford.

Développement, G. D. (2024). Perspectives Economiques En Afrique .

Dominique, G. (1996). « Dispositif D'appui Et Financement De La Petite Entreprise », Revue Tiers Monde (Cilt 37).

Doumbouya, M. L. (2008). Banques Commerciales, Institutions De Micro-Finance Et Financement De L'économie Guinéenne : Proposition De Schémas De Rapprochement, Working Paper N° -4 ,2008 .

Eakins Stanley G., M. F. (1998). Financial Markets And Intitutions, . Second Edition, Massachusetts, Longman Inc.

Edminster Robert O. (1980). Financial Institutions: Market And Management, New-York, Mc. Graw Hill Book Co. Mc.Graw Hill Series In Finance, .

Fama, E. F., & French, K. R. (1996). Multifactor Explanations Of Asset Pricing Anomalies. The Journal Of Finance, 51(1), 55-84.

Fernandes, G, Dos Santos Mendes, L, & De Oliveira Leite, & R. (2021). Cash Holdings And Profitability Of Banks In Developed And Emerging Markets (Cilt 71). Nternational Review Of Economics & Finance.

Frankfurter, G. M. (2007). Theory And Reality In Financial Economics: Essays Toward A New Political Finance. World Scientific.

Franklin Allen, & Douglas Gale, . (2001). Comparative Financial Systems: A Survey , Wharton School University Of Pennsylvania Philadelphia, PA 19104 , Economics Department New York University New York, NY 10003,).

Franklin Allen, &., Douglas Gale, . (2001). Comparative Financial Systems: A Survey , Wharton School University Of Pennsylvania Philadelphia, PA 19104 , Economics Department New York University New York, NY 10003.

Fund, I. M. (2020). Guinée Financial Sector Stability Review.

Guinée, B. C. (2021). Rapport Annuelle .

Guinée, B. C. (2022). Rapport Annuelle.

GUINÉE, B. C. (2022-2023). Rapport Annuelle De La République De Guinée .

Guinée, B. C. (2023). Rapport Annuelle.

GUINÉE, B. C., WORLD BANK GROUP. (2018, Novembre). République De Guinée : Diagnostic Et Préparation D'une Stratégie Nationale .

Ilostat.ilo.org/Data. (Yy). Ilostat.ilo.org/Data.

Internet. (2022.). Perspectives Économiques Mondiales FOND MONÉTAIRE International.

Internet. (2024, Nissan 27). African Economic Outlook 2024.

Internet. (2024, Ekim 12).
[https://www.imf.org/en/Search#Q=Ratio%20of%20Total%20Government%20Debt%20to%20GDP%20\(%25\)&Sort=Relevancy&F:Country=\[Guinea\]](https://www.imf.org/en/Search#Q=Ratio%20of%20Total%20Government%20Debt%20to%20GDP%20(%25)&Sort=Relevancy&F:Country=[Guinea]) .

Internet. (Yy). [Data.Worldbank.Org/Country/Guinea](https://data.worldbank.org/country/guinea) .

Jones, C. (2008.). Financial Economics, Routledge, .

Julien, P. A. . (2011). Economie Et Gestion De La Petite Et Moyenne Entreprise. Revue Internationale PME (Cilt Vol. 5).

Julien, P. A. (2011). Economie Et Gestion De La Petite Et Moyenne Entreprise. Revue Internationale PME (Cilt Vol. 5).

Magit, Y. İ. (2007). Sermaye Piyasası Ve Reel Sektör İlişkisi:Türkiye Üzerine Bir İnceleme. İzmir.

Michel, S. J., GUERIN Isabelle . (2002). « Exclusion Et Liens Financiers », Économisa, Rapport Du Centre Walras. Paris, France.

Mishkin, F. S. (2007). The Economics Of Money, Banking, And Financial Markets. Pearson Education.

Mishkin, Al. (2010). Les Éléments D'actif Et De Passif Indiqués Ne Concernent Que Des Opérations Avec Les Agents Résidents De La Zone Euro, Tandis Que Le Total Indiqué Inclut Des Opérations Avec Des Agents Non-Résidents De La Zone Euro.

Morice, A. (1987). Etat,Corruption Et Trafic Les Temps Moderne. Guinée.

Naudet, J.-D. (2006). «Les OMD Et De Cinquième Génération». Afrique Contemporaine.

Oğuz YILDIRIM, (2020). FiNansal SiSteme TeoriK BiR Yaklaşım Ve TürkiYe’de FiNansal SiStem. Alanya Alaaddin Keykubat ÜNiversitesi.

Priv", A. D. (Tarih Yok).

Privés, A. D. (Mars 2016). Transformer Le Potentiel De La Guinée En Prospérité Pour Le Peuple Guinéen.

Rietsch, C. E. (2020). Une Tontine À Double Niveau D'enchères , l’Université Du Québec. .

Sene, B., Ibrahima, T. (2018). La Relation Entre Finance Et Croissance Revisitée Dans Les Pays De L’afrique Subsaharienne : Banques Versus Marchés Financiers.

Sherraden, & M. (1991). «Assets And The Poor», New-York, M.E. Sharpe, Inc.

Statistique, I. N. (2021). Comptes_Nationaux_Definitif_2020_Provisoire_2021.

Statistique, I. N. (2023, JUIN). Comptes Nationaux Définitifs 2020 Et Provisoires 2021.

Statistique, I. N. (Yy, Octobre 4). <https://www.stat-guinee.org/index.php>.

Statistique, M. D. (2023). Note Sur Les Statistiques Du Commerce Exterieur.

Yıldırım, K, ŞAhin, L. (2015). Osmanlı’dan Günümüze Mesleki Eğİtimin Gelişİmi. ÇAlışMa Ve Toplum. 11.11.2018 Tarihinde Alındı.

Aglietta, M. (2017/3). Finance Globale, Cycle Financier Et Stabilité Macroéconomique (Cilt 127). Revue D'économie Financière.

Fofana, E. M. (07.03.2023). Factors Impacting The Growth Of Small And Medium Enterprises (Smes) In Guinea, International Univeersity Of Applied Sciences.

İnternet. (2024, OCAK 12). <https://Wdi.Worldbank.Org/Table/1.3>.

İnternet. (2024, Şubat 6).

https://Www.Imf.Org/External/Datamapper/HH_LS@GDD/GIN?Zoom=GIN&Highlight=GIN.

L'industrie, M. D. (2024, Mart 23). <https://Www.Tresor.Economie.Gouv.Fr/> .
<https://Www.Tresor.Economie.Gouv.Fr/> : [https Adresinden Alındı](https://Adresinden.AlinDi)

Tim, C. (1996). "A Guide To DEAP Version 2.1: A Data Envelopment Analysis (Computer) Program", CEPA Working Paper.

Amadou, B. A. (2013, 3 Jun). La Micro Finance En Guinée : Articulations Entre Finance Formelle Et Informelle Et Lutte Contre La Pauvreté Au Fouta Djallon (Cilt 343).

İnternet. (2024, 7 24).

<https://Www.Imf.Org/Fr/Publications/WEO/Issues/2022/07/26/World-Economic>.

Guinée, B. C. (2024, 06 12). BCRG. Bcrg-Guinee.Org/Satistiques/Inflation/:
[https://Www Adresinden Alındı](https://Www.Adresinden.AlinDi)